

IN THE LIGHT OF SCIENCE
ON THE PATH OF
UNESCO
BİLİMİN IŞIĞINDA
UNESCO
YOLUNDA

www.sedeveks.org

II. ULUSLARARASI SELÇUK-EFES DEVECİLİK KÜLTÜRÜ VE DEVE GÜREŞLERİ SEMPOZYUMU

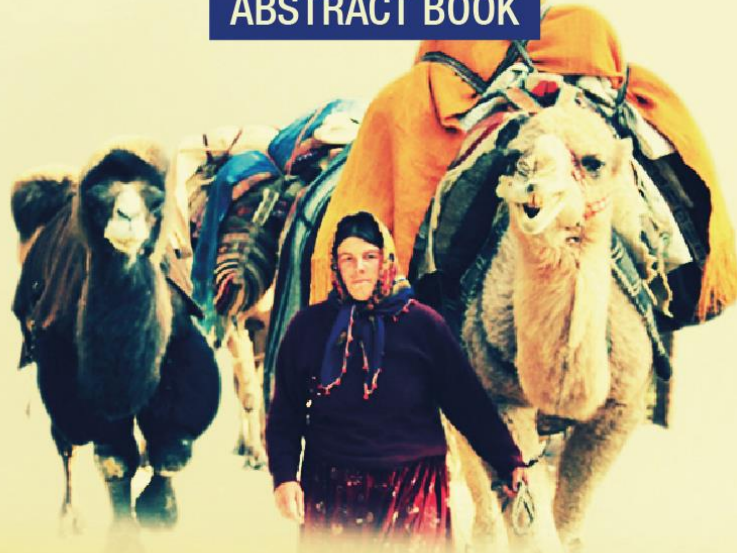
18-19-20 OCAK 2018, SELÇUK / İZMİR

ÖZET KİTAPÇIĞI

SECOND INTERNATIONAL SELÇUK-EPHESUS SYMPOSIUM ON CULTURE OF CAMEL-DEALING AND CAMEL WRESTLING

18-19-20th JANUARY 2018, SELÇUK / İZMİR / TURKEY

ABSTRACT BOOK

Şeyh A. İsmail Tuncay Yazmalarının Fotoğrafı İktisadî ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Arşivi

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ KATKILARIYLA
SUPPORTED BY REPUBLIC OF TURKEY MINISTRY OF CULTURE AND TOURISM

[Metni yazın]

**II. ULUSLARARASI SELÇUK-EFES DEVECİLİK KÜLTÜRÜ VE DEVE
GÜRELER SEMPOZYUMU**

18-19-20 OCAK 2018

ÖZET KİTAPÇIĞI

**SECOND INTERNATIONAL SELÇUK-EPHESUS SYMPOSIUM ON
CULTURE OF CAMEL-DEALING AND CAMEL WRESTLING**

18-19-20th JANUARY 2018

ABSTRACT BOOK

SEMPOZYUM ONUR KURULU

Ayhan BOYACI, Selçuk Kaymakam,.

Dr.Dahi Zeynel BAKICI, Selçuk Belediye Ba kan,.

Prof. Dr. Öcal O UZ, Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, - UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu Ba kan,.

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Atakan KOÇ, Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi.

Prof. Dr. Murat HATIPO LU, Dokuz Eylül Üniversitesi, Selçuk-Efes Meslek Yüksek Okulu.

Prof. Dr. Murat SARIERLER, Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi.

Prof. Dr. Tufan ALTIN, Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK, Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Hasan ERDO AN, Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Hatice Kübra UYGUR, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Süleyman ANLI, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Ö rt. Gör. rfan YILDIZ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Selçuk-Efes Yüksekokulu.

Uzm. Özgür GÖKDEMİR, Selçuk Belediyesi.

Mustafa YAVUZ, Selçuk-Efes Devecilik Kültürü ve Deve Güre leri Derne i Ba kan,.

Mustafa B L , Selçuk-Efes Devecilik Kültürü ve Deve Güre leri Derne i Ba kan Yard,mc,s,.

Muammer KALE, Selçuk-Efes Devecilik Kültürü ve Deve Güre leri Federasyon Temsilcisi.

SEMPOZYUM BILIM KURULU

Prof. Dr. Atakan KOÇ, Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi.

Prof. Dr. Bülent ULUTA , Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi.

Prof. Dr. Bernard FAYE, Uluslararası, Tar,m ve Geli me birli i Enstitüsü, Fransa.

Prof. Dr. Gaukhar KONUSPAYEVA, Al-Farabi Üniversitesi, Kazakistan.

Prof. Dr. Gülsen DEMİR, Adnan Menderes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Prof. Dr. Murat HATIPO LU, Dokuz Eylül Üniversitesi, Efes Meslek Yüksek Okulu.

Prof. Dr. Murat SARIERLER, Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi.

Prof. Dr. Nilüfer Koçak, Dokuz Eylül Üniversitesi, zmir MYO, Turizm ve Otel letmecili i.

Prof. Dr. Nuh KILIÇ, Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi.

Prof. Dr. Öcal O UZ, Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Prof. Dr. Pamela BURGER, Viyana Üniversitesi, Veteriner Fakültesi. Avusturya.

Prof. Dr. Sumant VYAS, Ulusal Deve Ara t,rma Merkezi, Hindistan.

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ, Dokuz Eylül Üniversitesi, ktisadi dari Bilimler Fakültesi.

Prof. Dr. Tufan ALTIN, Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi.

Doç. Dr. Ali SÖNMEZ, Çanakkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi.

Doç. Dr. Cem KARAGÖZLÜ, Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi.

Doç. Dr. Efzeleddin ASKEROV, Ulusal Bilimler Akademisi Folklor Enstitüsü, Azerbaycan.

Doç. Dr. Göksen ÇEÇEN, Uluda Üniversitesi, Veterinerlik Fakültesi.

Doç. Dr. Mohamed Osman Eisa, Omdurman Islam Universitesi, Ziraat Fakültesi, Sudan.

Doç. Dr. Nurgül BE IÇ, Çank,r, Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi.

Doç. Dr. Reyhan KÖRPE, Çanakale On Sekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi.

Doç. Dr. Semir Bechir Suheil Gaouar, Tlemcen Üniversitesi, Cezayir.

Doç. Dr. Vedat ÇALI KAN, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Arif ACALO LU, Yeditepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Ay e Hilal TUZTA -HORZUMLU, Yeditepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

[Metni yazın]

Yrd. Doç. Dr. Ay egül KOYUNCU OKCA, Pamukkale Üniversitesi, Denizli Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu.

Yrd. Doç. Dr. Babek CAVAN IR, Yeditepe Üniversitesi, Tarih Bölümü.

Yrd. Doç. Dr. Canan ÇAKIRLAR, Groningen Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, Hollanda.

Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Ebru Çi dem THWAITES-D KEN, stinye Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Gürol PEHL VAN, Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Hasan ERDO AN, Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Hatice Kübra UYGUR, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

Yrd. Doç. Dr. Ghobad Asgari JAFARABAD , slami Azad Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, ran.

Yrd. Doç. Dr. Süleyman ANLI, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

**II. ULUSLARARASI SELÇUK-EFES DEVECİLİK KÜLTÜRÜ VE DEVE
GÜRELERİ SEMPOZYUMU PROGRAMI
18-19-20 OCAK 2018**

TARİH: 18 OCAK 2018

AÇILIŞ VE KAYIT: 09:00-12:00
Selçuk Belediyesi Ahmet Taner Kaya Salonu
Selçuk/İzmir

AÇILIŞ KONU BAŞLIKLARI
09:00-10:30

18 OCAK 2018 PERŞEMBE

1. OTURUM 11:00-12:30

Oturum Başkanı, İbrahim KAYA
Arif ACALOĞLU Türk Deveciliğinin Kökenleri ve Kültürel Boyutlar,
Ayşe Hilal TUZTA HORZUMLU Kültürler Arasında, Örneklerle Deve Yetiştiriciliği
Barış GÜR Yabancı, Gezginlerin Zelenimleri Üzerinden Yakın Doğu'daki Devecilik Kültürü
Abu Bakar SİDDİQ; Çağdaş ERDEM; Süleyman ANLI The Adoption and Abandon of Camel
Culture in Southeast Anatolia
Tangör TAN Deve Güreleri Çilingir Sofraları,

Asuman Saltuk Suluboya Resim Sergisi - Bodrum Deve Güreleri / Ahmet Taner Kaya Salonu

2. OTURUM 14:00-15:30

Oturum Başkanı, Gaukhar KONUSPAYEVA
Aysun KOÇ Türkiye'de Deve Yetiştiriciliği ve Hayvan Refahı,
Hulusi Akçay Develerin Beslenmesi
Selda MANAV; Atakan KOÇ Aydın lı Güre Develerinin Yetiştiriciliği, Bakım, Besleme ve
Sorunları, Hakkında Genel Bir Değerlendirme
Ali BELGE Deve Yetiştiriciliği ve Bakım, Üzerine Birkaç Söz: Doğular ve Yanlıları
Dioli MAURIZIO Camels in Europe: A Brief History of Camel Hybrids and Camel Breeding in
Europe

3. OTURUM 15:45-17:15

Oturum Başkanı, Elmira TÖLÖKOVA
H.Nurgül BEGÇ; Gülen efika BERBER; H.Feriha AKPINARLI Kolon Dokumalardan Yeni
Ürün Arayışları, Üzerine BirÇalışma
H.Nurgül BEGÇ; Ceren ÖZ Deve Yününden Yeni Üretim Arayışları, Üzerine BirÇalışma
Ayegül KOYUNCU OKCA; Devrim ERTÜRK, Deve Gürelerine Bağlı Olarak Sürdürülen
Geleneksel Meslekler
Gülşen DEMİR; Hasan KOCAMAN Gelenek ve Modernlik Arasında Havuççuluk
Süleyman ANLI Bir Gelenek in Son Temsilcileri: Havut Ustaları, ve Havuççuluk

[Metni yazın]

4. OTURUM 17:30-19:00

Oturum Başkanı, Dioli MAURIZIO

Gaukhar KONUSPAYEVA; Bernard FAYE The Popular Enthusiasm for Camel Milk: Beliefs and Realities

Olcay BOYACIO LU; Murat YILMAZ; Seda ÖRENAY BOYACIO LU İnsan Sağlığında Deve Kolostrumu, Sütü ve Diğer Anti-kanserojenik Kullanımlar,

Saeid Z BAEI; Mohammadreza NORAS Some Adaptive Comparisons of Camel Milk Properties in Traditional and Classical Medicine in Iran

Ahmed Eisa Elhag IBRAHIM Impact of Restricted Suckling on Milk Composition of Dromedary Camel under Semi-intensive System

19:30 H. Nurgül BEÇ- 1 Deveden 1 Keçeden Sergi Açılışı / Selçuk Efes Kent Belleği Merkezi

19 OCAK 2018 CUMA

5. OTURUM 09:00-10:30

Oturum Başkanı, Ghobad Asgari JAFARABADI

Alkan ÇALI; Murat YILMAZ; Tufan ALTIN Deve Sütünün Kazein İmmunoglobulin ve Çeridi Üzerine Enzimlerin Terapötik Etkisi

Atakan KOÇ; Abdullah BÜLBÜL; Tufan ALTIN; Birol B R NC O LU Develerde Karkas ve Et Kalite Özellikleri

Selda BULCA; Atakan KOÇ; Mehmet ÇELEBİ Deve Sütünün Yoğurt Üretiminde Kullanılabilirliği Üzerine Bir Araştırma

Atakan KOÇ; Abdullah BÜLBÜL; Tufan ALTIN; Birol B R NC O LU Çift Hörgüçlü (Bactrian) Ve Tek Hörgüçlü (Dromedar) F1 Melezi (Tülü) Budukların Doğum Ağırlığı ve Vücut Ölçüleri Üzerine Bir Araştırma

Pamela BURGER; Canan ÇAKIRLAR Ancient and Modern Hybridisation Between One- and Two-humped Camels

6. OTURUM 10:45-12:15

Oturum Başkanı, Arif ACALO LU

Reyhan KÖRPE Antik Çağ Sosyo-Kültürel Hayatında Develer

Saeid Z BAEI Culture Of Traditional Camel Breeding in Iran, Challenges (Strength And Weakness) and Essential Items to Transition from Traditional to Modern Breeding

Oraz SAPASHEV Kazak Türklerinin Kültüründe Deveyle İlgili Etografizmler

Elmira TÖLÖKOVA-Sagın ÖMÜRAL YEV Kırz Türkçesinde ve Kültüründe Deve Kavramı

7. OTURUM 13:30-15:00

Oturum Başkanı, Pamela BURGER

Murat SARIERLER; Cansu YALAR; Duygu TANER; Bülkent TEZVER Develerde Sık Görülen Cerrahi Hastalıklar

Atif Elamin ABDELGADIR Cross-sectional Study of Camel (Camelus dromedarius) Brucellosis in the Red Sea State, Sudan

Süleyman AYPAK; Metin PEKA İRBA ; Selin ÜNER HACILARLIO LU; Ali İbrahim BA DATLIO LU Güneş Develerinde Nekropsi ile Tespit Edilen Parazitler

Semir Bechir Suheil GAOUAR; Megheli I; Kaouadji Z; Conte Michela; Chiappini Barbara; Gabriele Vaccari The Disease Prion in the Camel

[Metni yazın]

8. OTURUM 15:15-16:45

Oturum Başkanı, Oraz SAPASHEV

Hatice Kübra UYGUR; Aytegin KOÇY Türkiye Kültürü ve İlimlerinde Deve Güreleri

Ümral DEVECİ Türkülerde Deve Magesi ve Deveci Türküleri

Gülşen DEMİR; Ahmet ERGİN Geleneksel Bir Meslek Olarak Çazgırlık ve Sosyolojik Olarak Çazgırlık İlevi

Devrim ERTÜRK Deveci Kahvesinden Federasyona: Devecilik ve Deve Güreleri Kültüründe Örgütlenme Modeli

Nurettin GÜLMEZ Gıcırdağı, Çizme Ustası, İbrahim Ethem Karaka

9. OTURUM 17:00-18:30

Oturum Başkanı, Murat SARIERLER

Ghobad Asgari JAFARABADI; Onur YILMAZ; İbrahim CEMAL; Neziha ATA; Orhan KARACA A Molecular Genetics View of Iranian Camel Populations

Ahmed SALLAM Egyptian Camel Breeds: Progress and Challenges

Göksel ERBA ; Uğur PARIN; İsmail KIRKAN; Serap SAVAŞAN; Hafize Tuğba YÜKSEL Tek Hörgüçlü Develerde (Camelus Dromedarius) Canda Türlerinin Nested PCR ile Araştırılması,

Uğur PARIN; Göksel ERBA ; İsmail KIRKAN; Serap SAVAŞAN; Hafize Tuğba YÜKSEL Tek Hörgüçlü Develerde (Camelus Dromedarius) Kene Kökenli Zoonotik Bakterilerin Moleküler İdentifikasyonunun Araştırılması,

20 OCAK 2018 CUMARTES

10. OTURUM 09:00-10:30

Oturum Başkanı, Reyhan KÖRPE

Canan ÇAKIRLAR; Pamela BURGER; Figen Kılıç MC ; Erkut TURAN; Erkut KARA The Origins of Hybrid Camels: An Inter-Disciplinary Research

Mehmet Ali YOLCU; Mustafa DİNÇ Çanakkale Halk Kültüründe Devecilik

Mahmut DAVULCU Antalya Yöresi Halk Hekimliği Uygulamalarında Deve

KAPANI OTURUMU 10:45- 12:30

13:00 Selçuk Deve Güreleri Deve Güzellik Yarışması, / stasyon Meydanı,-Selçuk

POSTER BLDİRLER İbrahim Taner Kılıç, Salonu/Selçuk Belediyesi

Güneş ERDOĞAN; Tuğra AKKU ; Hasan ERDOĞAN Aydın Bölgesindeki Deve Doğumları ve Yeniden Doğurtulması: Ön Bulgular

Hasan ERDOĞAN; Uğur PARIN; Hafize Tuğba YÜKSEL; Kerem URAL; İsmail KIRKAN Develerin Lezyonlarında Dermatofit Etkenlerinin Araştırılması,

İlhan Can PEKÇİ Özalpın Devenin Hikâyesi ile Belgeselini Yeniden Düzenlemek: Gözyaşı ve Hisler Üzerine Disiplinler Arası Yaklaşım

Mithat ATABAY 1915'ten 1950'ye Çanakkale Bölgesinde Deve Güreleri

Yasin PARLATIR; Hasan ERDOĞAN; Songül TOPLU; Serdar PAZARCI; Kerem URAL Evaluation of Published Articles Investigating Hematological Parameters in Healthy Dromedary Camels

[Metni yazın]

Selda BULCA; Eda OLAT; Sezgin D ZDAR Deve sütü: Genel zellikleri, Sa 1,k ve Teknolojik A,dan Faydalar, ve Deve Sütü rnleri

21 OCAK 2018 PAZAR

Selçuk Deve Gre leri / Deve Gre leri Arenas, 6Pamucak/Selçuk

[Metni yazın]

ÖNSÖZ

Yörük kimli i Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya getirdikleri ve bugün hala ya att,klar, kültürel bir unsurdur. Yörük kimli inin ve ya ant,s,n,n önemli bir ekonomik etkinli i olan konar-göçer ya am ise zaman içerisinde Yörük insan,n,n sahip oldu u hayvanlarla duygusal bir ba olu turmas,n, da beraberinde getirmi tir. Yörüklerin sahip oldu u en önemli unsur olan hayvanlar, içerisinde ise devenin ayr, bir yeri olmu tur. Deveye yükledikleri sosyal, ekonomik anlamlar, zaman içerisinde devenin sadece ekonomik bir araç olman,n ötesinde kültürel bir unsur, Yörük ya am,n,n önemli bir parças, haline gelmesini sa lam, t,r.

Zaman içerisinde de i in ekonomik ve sosyal ko ullara ba l, olarak konar-göçerlikten yerle ik ya ama geçi ve devenin kullan,m alan,n,n daralmas, deveye olan ihtiyac, da azaltm, t,r. Ancak devenin Yörük insan,n,n hayat,nda edindi i yer farklı, bir biçimde günümüze kadar devam etmi tir. K,y, Anadolu'da deve güre leri üzerinden Yörük gelene i bugün hala ya at,lmaya çalış, lmaktadır.

Tarihsel mirasa ba l, olarak bugün ya at,lan devecilik kültürü ve deve güre leri üzerine 17-18-19 Kas,m 2016 tarihlerinde Selçuk Belediyesi ev sahipli inde ve di er payda kurumlarla birlikte gerçekleştirildi imiz I. Uluslararası, Selçuk-Efes Devecilik Kültürü ve Deve Güre leri Sempozyumu akademik camiada büyük ilgi uyandırm, t,r. Sahip oldu umuz devecilik kültürünün ve özelde de deve güre leri kültürünün uluslararası, alanda akademinin ilgisine sunulmas, önemli bir adımd,. Türkiye'de ve dünyanın,n farklı ülkelerinde devecilik konusunda çalış, an bilim insanlar,n,n bir araya geldi i bu etkinlik ülkemizdeki devecilik kültürüne katkı, sa lam, t,r. Yine akademik dünyanın,n devecili e olan ilginin çekilmesini sa layan sempozyum sonrasında Adnan Menderes Üniversitesi bünyesinde Devecilik Ara tırmalar, Merkezi kurulmu tur.

Yap,lan I. Uluslararası, Selçuk-Efes Devecilik Kültürü ve Deve Güre leri Sempozyumu'nun etkilerinin bu derece somut bir şekilde ortaya çıkmas,, yine Selçuk Belediyesi ev sahipli inde ikinci bir sempozyumun düzenlenmesinde etkili olmu tur. Farklı disiplinlerden bu konuda çalış, an akademisyenlerin bir araya geldi i bu etkinlik de ilkinde oldu u gibi amac,na büyük ölçüde ulaş, acakt,r.

SOSYAL B L MLER B LD R ÖZETLER

(Alfabetik olarak s,ralanm,)

ABSTRACTS OF PAPERS FOR SOCIAL SCIENCE

(in Alphabetical Order)

[Metni yazın]

Ç NDEK LER

SOSYAL B L MLER

- Kültürler Aras, Uygulamalarla Deve Yeti tiricili i.....
Yrd. Doç. Dr. A. Hilal TUZTA HORZUMLU
- Türk Devecili inin Kökenleri ve Kültürel Boyutlar,.....
Yrd. Doç. Dr. Arif ACALO LU
- Deve Güre lerine Ba li Olarak Sürdürülen Geleneksel Meslekler.....
Yrd. Doç. Dr. Ay egül KOYUNCU OKCA
Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK
- Yabanc, Gezinlerin zlenimleri Üzerinden Yak,n Do uğdaki Devecilik Kültürü .....
Yrd. Doç. Dr. Bar, GÜR
- The Origins of Hybrid Camels: An Inter-Disciplinary Research.....
Dr. Canan ÇAKIRLAR
Dr. Canan ÇAKIRLAR
Dr. Pamela BURGER
Dr. Figen K L MC
Dr. Erkut TURAN
Dr. Erku KARA
- Deveci Kahvesinden Federasyona: Devecilik ve Deve Güre lerinde Örgütlenme
Modeli.....
Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK
- K,rg,z Türkçesinde ve Kültüründe öDeveö Kavram,.....
Ö rt. Gör. Dr. Elmira TÖLÖKOVA
Sag,n ÖMÜRAL YEV
- Geleneksel Bir Meslek Olarak Cazgırlık ve Sosyolojik Olarak Cazgırlı in levi.....
Prof. Dr. Gülsen DEM R
Ahmet ER AH N
- Gelenek ve Modernlik Arasinda Havutçuluk .....
Prof. Dr. Gülsen DEM R
Hasan KOCAMAN
- E lence Kültürü Ba lam,nda Deve Güre leri .....
Yrd. Doç. Dr. Hatice Kübra UYGUR

Ay egül KOÇY T	
Çanakkale Halk Kültüründe Devecilik	
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU	
Mustafa D NÇ	
Antalya Yöresi Halk Hekimli i Uygulamalar,nda öDeveö	
Mahmut DAVULCU	
G,c,rdakl, Çizme Ustas, brahim Ethem Karaka	
Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ	
Deve Yününden Yeni Üretim Aray, lar, Üzerine Bir Çal, ma.....	
H. Nurgül BEG Ç	
Ceren ÖZ	
Kolon Dokumalarda Yeni Ürün Aray, lar, Üzerine Bir De erlendirme	
H. Nurgül BEG Ç	
efika Gül en BERBER	
H. Feriha AKPINARLI	
Kazak Türklerinin Kültüründe Deveyle İlgili Etografizmler	
Doç. Dr. Oraz SAPASHEV	
Antik Ça Sosyo Kültürel Hayatında Develer	
Doç. Dr. Reyhan KÖRPE	
Culture of Traditional Camel Breeding in Iran, Challenges (Strength And Weakness) and Essential Items to Transition from Traditional to Modern Breeding.....	
Dr. Sait ZIBAI	
Güneydo u Anadolu'daki Deve Kültürünün Arkeolojisi ve Tarihi	
Ö rt. Gör. Abu Bakar SIDDIQ	
Ara . Gör. Ça da ERDEM	
Yrd. Doç. Dr. Süleyman ANLI	
Bir Gelene in Son Temsilcileri: Havut Ustalar, ve Havutçuluk	
Yrd. Doç. Dr. Süleyman ANLI	
Deve Güre leri Çilingir Sofralar, ...	
Tangör TAN	
Türkülerde Deve mgesi ve Deveci Türküleri.....	
Yrd. Doç. Dr. Ümral DEVEC	

SOSYAL B L MLER POSTER B LD R

õHissedebilenõ Hayvan Korkusunu Yeniden Dü ünme: õA layan Devenin Hikâyesione Disiplinler
Arasi Bir Yakla ,m.....

lkan Can PEKÇ

1915ten 1950øye Çanakkale Bölgesinde Deve Güre leri.....

Yrd. Doç. Dr. Mithat ATABAY

[Metni yazın]

KÜLTÜRLER ARASI UYGULAMALARLA DEVE YETİTİRCİLİK

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Hilal Tuzta Horzumlu¹

Konu: Sahra ve Arap Yarımadası'ndaki çöl bölgeleri ağırlıklı olarak deve yetiştiriciliği yapan halkların çobanlık deneyimlerini kültürlerarası bir bakış açısıyla ele alınarak, Anadolu'daki örnekleri ile karşılaştırmak.

Amaç: Dünya üzerinde geniş bir coğrafyada görülen ve varlığını, geçmişi ve dayanan göçebelik pratiği doğa, insan ve hayvan arasındaki dengeye dayalıdır. Thomas Barfield, doğa hayvan arasındaki ilişkinin bir sonucu olarak her coğrafyalarda, o bölgenin ekolojik şartlarına uyum sağlayabilen, her sürüde mutlaka varlığını, istenen anahtar hayvanlar olduğu fikrini öne sürer. Bu hayvanlar göçerin yaşamında sadece ekonomik değil sosyo-politik bağlamda da önemli bir yere sahiptir (1993, 5, 10-1). Deve alanı olarak da tanımlanan Sahra ve Arap Yarımadası'ndaki çöl bölgesinde, hem taşımacılığa kullanmak için hem de yiyecek olarak tek hörgüçlü develer yetiştirilir. Bedevi topluluklarda sürdürülen göçebe yaşam pratiğinde devenin yeri, önemi ve ıslahı hakkında kaynakların sunduğu bilgiler çerçevesinde genel bir bakış açısıyla kazanılmaya çalışılmaktadır.

Yöntem: Makalede yer alan bilgiler, göçebelik konusu özelinde etnografik çalışmalar yayınlanan dergilerde yer alan makalelere ve kitaplara dayandırılmaktadır. Bu yönüyle literatür taraması ile elde edilecek veriler, Anadolu'da yapılmış olduğu alan araştırmalarından elde edilen verilerle karşılaştırılarak değerlendirilecektir.

İnsan-deve arasındaki ilişkilerin ekonomik, siyasi, sosyo-kültürel ve dini bağlamlarda nasıl değerlendirilebileceği hakkında bir bakış açısı sunulabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Deve, Deve Yetiştiriciliği, Bedevi, Yörük, Göçebe Çobanlık

CROSS CULTURAL PRACTICES OF CAMEL HUSBANDRY

Assistant Professor Ayşe Hilal Tuzta Horzumlu

Subject: Discuss shepherding practices of communities involve in camel breeding predominantly in Sahara and desert part of Arab Peninsula with an intercultural perspective and compare them with the practices in Anatolia.

Aim: The balance between human nature and animal based nomadism practice that has extensive history and is still observable in wide geography. Thomas Barfield puts forward the idea of ökey animal that is wanted in every flock and can adjust itself to every ecological condition as an outcome of human-nature interaction. This ökey animal is not only important for economic aspect, but also important on social-political state in nomadic life (1993, 5, 10-1). In Sahara and desert part of Arab Peninsula - also defined as camel zone -, dromedaries are bred both for transportation and nutrition. It aims to develop a point of view on the place, importance and function of camel in nomadic practice of Bedouin communities in the light of available resources.

---

¹ Yrd. Doç. Dr., Yeditepe Üniversitesi/ Assistant Professor, Yeditepe University

Methodology: The content of this article will be based on various books and Academic journals that publishes ethnographic studies exclusively on nomadism. In this manner, the above mentioned resources will be examined among with the data collected during my own field research in Anatolia.

Develop an understanding how the relationship between human and camel could be evaluated on economic, social and socio-cultural aspects.

Keywords: Camel, Camel Husbandry, Bedouin, Nomad, Pastoral Herding

TÜRK DEVECİLİK KÜLTÜRÜNÜN KÖKENLERİ VE KÜLTÜREL BOYUTLARI

Yrd. Doç. Dr. Arif ACALO LU¹

Orta Asya'da eski çağdan günümüze kadar Türk boylar, tarafından geliştirilen devecilik kültürünün tarihsel, coğrafi, ekonomik boyutlar, bağlamında mitoloji, sanat ve edebiyat eserlerine yansımaları olan deve imgesi çok yönlü olarak incelenmektedir. Ayrıca 19. yüzyıl sonlarında bir Rus gezginin Buhara'da izlediği deve gürelerine dair bilgiler aktararak yorumlanmıştır. En sonunda ise çağdaş önemli yazarlardan Ç. Aytmatov'un ünlü romanındaki Ak-Maya karakteri ele alınmıştır. Çalınmanın amacı, de ik deve cinslerinin geliştirilmesinde Türklerin katkıları, keza deve simgeselliğinin de ik yönlerini mitoloji, güzel sanatlar, edebiyat, siyaset, sikkeler vb. üzerinden yorumlamaktır. Bildiri metninde ayrıntılı olarak tarihsel antropoloji ve semiyoloji yöntemleri kullanılmıştır.

Deve yetiştiriciliği Türklerin çok eski çağlardan beri uyguladıkları, ve önemli bağlamda elde ettikleri bir alandır. Orta Asya'nın kuzey kesimlerinde çift hörgüçlü, güney kesimlerinde tek hörgüçlü develer yaygındır. Deve cinslerinin adı, yetiştirilmesi, donanımı, ve ilgili ürünleri kapsayan devecilik terminolojisinin gözden geçirilmesi bile gelişmiş bir devecilik kültürünün Türk toplumlarında tarihin erken dönemlerinden beri bilinmekte olduğunu göstermektedir. Develerle ilgili en eski belge olarak ünlü Sulek kaya resmi gösterilebilir.

Göktürk döneminde Batı Türklerinin önemli merkezlerinden olan Buhara bölgesinde kesilen sikkelerde deve figürlerine yer verilmesi, Türk deveciliğinin kültürel boyutları, değerlendirirken dikkate alınması, gereken önemli verilerdir. Bunlar deve figürüne sadece sanat eserlerinde değil siyasi alanda da önemli anlamlar yüklediğinin kanıtıdır. Bu bağlamda başka bir önemli veri de Azerbaycan'ın başkenti Bakü'nün eski armasında deve figürünün yer almasıdır. Dolayısıyla deveciliğin sosyokültürel boyutları, Orta Asya'dan doğusundan Kafkaslara kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Avrasya bozkırlarının tamamına yayılan Türkler develeri taşımacılıkta ve binek olarak kullanmaktaydılar. Dolayısıyla deve aynı zamanda pek Yolu'daki en önemli figürlerden bir tanesidir.

Altay Türklerinin halk edebiyatında devenin yaratıcılığı ile ilgili söylenceler yer almaktadır. Bazı Altay boylarının adı da ilgili söylencelerde ödeve sözcüğü üzerinden açıklanmaktadır.

Devecilik kültüründe önemli bir yer teşkil eden deve güreleri Orta Asya'nın tamamında yaygın olmayıp, esasen bölgenin Güney kesimlerinde bilinmektedir. (19. yüzyıl sonlarında yapılmış olan bu gösterilerden bir tanesinin aktarılması da bildirimizde yer alacaktır).

Geleneksel yaşamın de ik alanları, derinden etkileyen devecilik kültürü halk edebiyatı, ve inançlarda da derin izler bırakmıştır. Dede Korkut'un ölümüyle mücadelesini yansıtan söylencelerde başlıca figürlerden bir tanesi Jelmaya adında, taşıyan devedir. Akmaya adında başka bir deve ise ünlü Mankurtö söylencesinde yer almaktadır. Bu söylence daha sonra C. Aytmatov'un Gün Üzeri Yüzyıl Olurö romanında yer almış ve uluslararası bir üne kavuşmuştur.

Orta Asya Türklerinin gündelik yaşamında, ekonomik faaliyetlerinde, söylencelerinde ve müzik yaşamında develerin yeri bu bildiride bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Baktriyan, kaya resimleri, deve güreli, Korkut Ata, mankurt.

¹ Yrd. Doç. Dr., Yeditepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü

THE ORIGINS AND THE CULTURAL DIMENSIONS OF TURKISH CAMEL BREEDING

Assit. Prof. Arif AJALOGHLU¹

The camel breeding culture of Turks of Central Asia is investigated through the image of the camel found in the works of art, literature and mythology in the context of its historical, geographical and economical aspects,. The accounts of camel wrestling in Bukhara at the end of the 19th century by a Russian traveler is also interpreted along with the analysis of the camel named Ak-Maya in the famous novel of Chinghis Aitmatov at the end of the paper. The purpose of this work is to analyze the contribution of the Turks in improvement of the different camel breeds as well as the various aspects of camel symbolism in mythology ,art, literature, politics and coins. The paper relies heavily on the methods of historical anthropology and semiotics.

Turks have been practicing camel breeding from the early periods of history and have achieved significant success since then. The two-humped camels (*Camelus bactrianus*) inhabit the northern regions of Central Asia whereas one-humped camel (*Camelus dromedarius*) populates the southern territories. A quick look at the terminology related to breeding, equipment, and the naming of the camel species shows us that an advanced level of camel breeding has been known to Turkish peoples since the early periods of history. Camels were employed in riding and transportation by Turks, who were settled in the entire Eurasian steppes. Thus, the camel is one of the most iconic figures of the Silk Road at the same time.

Camel wrestling is not prevalent in the whole Central Asia, but known generally in the southern regions. (One of the accounts about these shows from 19th century will be included in the presentation)

The sociocultural dimensions of camel breeding are in effect over a large area of land ranging from Eastern Central Asia to Caucasus.

The milk, meat, wool and the leather extracted from Camel were used in meeting many needs in daily life. The wealth of families was measured by the number of camels they owned. The wealth of the ones, who did not possess camels but owned horses and sheep herds would be even counted in terms of camels.

The camel breeding culture, which had a deep influence in various areas of traditional life also had its impact on folk literature and beliefs. For example, one of the main figures in the tales, where Dede Korkut struggles with Death his camel named Jelmaya. Another camel named Akmaya is in his famous story *öMankurtö*. This story later included in Chinghis Aitmatov's *öGün Uzar Yüzy,1 Olurö* novel and gained international renown. The role of the camel in the daily lives, economic practices, folk tales and music of Turkish peoples of Central Asia is elaborated in a holistic perspective in this presentation.

Keywords: Bactrian, Petroglyph, Camel Wrestling, Korkut, Mankurt.

---

¹ Assit. Prof., Yeditepe University, Department of Anthropology

DEVE GÜRELERİNE BAĞLI OLARAK SÜRDÜRÜLEN GELENEKSEL MESLEKLER

Yrd. Doç. Aytegin KOYUNCU OKCA¹
Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK²

Bu çal, ma, n konusunu Anadolu'daki deveciler ve deve gürelerine ba, l, olarak sürdürülen meslekler olu turmaktad, r.

Çal, ma konusuna dair veriler alan ara t, r, malar, ndan elde edilen bilgilerden olu maktad, r. Ara t, r, ma kapsam, nda k, aylar, nda yap, lan deve gürelerine kat, l, nm, , ayr, ca 2017 Eylül ay, nda geleneksel olarak bu meslekleri devam ettiren ustalarla derinlemesine mülakatlar yap, lm, t, r. Gözlem, derinlemesine mülakat teknikleri ile çal, ma için gerekli bilgiler alan ara t, r, mas, ndan elde edilmi tir. Ayr, ca literatür taramas, ile alan ara t, r, mas, desteklenmi tir. Ayr, ca günümüzde faaliyet gösteren bu geleneksel meslekler taraf, m, zdan foto raflanarak belgelenmi tir.

Devecilik Orta Asya'daki Türk ya ant, s, ndan Anadolu'ya kadar konar-göçer ya am süren Türk boylar, n, n sosyal ve ekonomik ya am, n, n bir parças, olmu tur. Göç esnas, nda ve gürelerde özel olarak giydirilmeleri ve süslenmeleri geleneksel olarak bu ustal, klar, sergileyen bir mesle in de ortaya ç, kmas, na neden olmu tur. Babadan-o ula, anadan-k, za usta-ç, rak ili kisi içerisinde aktar, lan geleneksel meslekler ait oldu u toplumun gelenekleri, görenekleri, adetleri ve ya am biçimleri hakk, nda önemli bilgileri de bünyelerinde bar, nd, r, maktad, r.

Türkiye'deki deve say, s, n, n azalmas, ile birlikte yok olma tehlikesiyle kar, kar, ya kalan bu meslekler özellikle 1980 sonras, nda yeniden canlanmaya do ru bir ad, m atm, t, r. Günümüzde ise pazar ekonomisine entegre olma çabas, nda olan bu meslekleri besleyen tüm unsurlar yine geleneksel formlar, n, korumaktad, r. Yerel yönetimlerin deve gürelerine sahip ç, kmas, ve deve güre i severlerin artmas, ile daha fazla yerle im yerinde deve güreleri yap, lmaya ba lam, t, r. Bu gelişmelere ba l, olarak geleneksel meslekler de bir canlanma meydana gelmi ve bu konuda ç, rakl, , n, tamamlam, ki iler günümüzde aranan ustalar olmu tur.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Deve, Deve Güre i, Geleneksel Meslek, Havut.

SUSTAINED TRADITIONAL PROFESSIONS RELATED TO CAMEL WRESTLINGS

Yrd. Doç. Aytegin KOYUNCU OKCA
Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK

This study aims to explore sustained professions that depend on camel wrestling and camel breeding in Anatolia.

The data regarding the research topic obtained from the information collected in the fieldwork. Within the scope of the research it has been participated to camel wrestling events. Besides that

¹ Pamukkale Üniversitesi Denizi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

² Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Mardin, Türkiye.

in-depth interviews has been made in September 2017 with the craftsman who still continue to preserve this occupations. Required data for the study gained from the field through research methods such as observation and in-depth interviews. In addition, field work supported with literature review. Also, these sustained traditional professions have been documented and photographed by us.

Camel breeding is a part of the social and economic life of the Turkish nomad people since they live in Central Asia to Anatolia. Special dressing and ornamentation of camels during the migration have paved the way of the emergence of a profession that displays these craftsmanship. Traditional professions transmitted from father to son, mother to daughter, master to apprentice also contain important knowledges about the traditions, customs and lifestyles of the society which it belongs.

These professions after faced with extinction along with the reduction of the number of camels in Turkey have taken steps towards revitalization by 1980. Today all the elements that keeps these professions strive to integrate into the market economy are maintaining their traditional forms. Camel wrestling began to take place in more areas with the claiming of local authorities and increasing of camel wrestling fans. Today, depending on these developments these professions have started to revive and those who have completed their apprenticeship have become masters.

Keywords: Culture, Camel, Camel Wrestling, Traditional Profession, Havut

YABANCI GEZGINLERİN İZLENİMLERİ ÜZERİNDEN YAKIN DOĞU'DAKİ DEVECİLİK KÜLTÜRÜ

Yrd.Doç.Dr. Bar, GÜR¹

Mektupla malar,nda ve ülkelerine döndüklerinde kaleme ald,klar, hat,ralar,nda Anadolu'dan M,s,rø ve ranø kadar uzanan topraklara ili kin gözlemlerinde develer ve deve yeti tiricili i üzerine detayl, bilgiler veren gezginler bu konuda uzun yollar boyunca kar ,la m, olduklar, deneyimlerini aktarmaktad,rlar. Yabanc, gezginlerin develer üzerine anlat,lar,n, ba l,ca iki bölümde incelemek mümkündür. İki develerin do u topraklar, için günlük ya am,n ak, , içerisindeki rolü; ikincisi ise özellikle Anadolu'da toplumu bir araya getiren deve güre leridir.

Yabanc, gezginler Yak,n Do u'da farklı bölgelerdeki deve pazarlar, üzerine bilgiler verirken bunun d ,nda geni bir co rafya boyunca ta ,mac,l,k boyutuna irdelemilerdir. Deve sürücülü ünü ayrı bir meslek kolu olarak s,ks,k hat,ralar,nda aktar,rlarken, deve kervanlar,n,nda ta ,m, olduklar, ticari ürünlere kadar do u ekonomideki yerine vurgular yapt,klar, görülmektedir. Özellikle farklı kentlerde kar ,la m, olduklar, deve kervanlar, onlar, o kadar etkilemi olmal,d,r ki kelimeler ile ifade edemedikleri noktalarda bu sahneleri gravürlere yans,tmaktan kaç,nmam, lard,r.

Yak,ndo u'da daha geni bir co rafyada incelemeler yapma ans, bulan Avrupal,lar,n ise Anadolu ile özellikle Kuzey Afrika'daki develer aras,nda kar ,la t,rmalar yapma ans, bulduklar, görülmektedir. Yak,n Do u'da yerel kültürlerde devecili in önemli bir yerinin bulundu u bu ekilde gözlemlenebilirken özellikle deve güre lerinden sahneler yabanc, gezginler için do u topraklar,nda bulunduklar, s,rada oldukça s,rad, , bir deneyimdir.

Yabanc, gezginlerin izlenimlerinden Türklerin deve güre ine olan yak,n ilgisini kavrad,klar, anla ,lmaktad,r. Özellikle Halepøte ve zmirøde deve güre lerinin belli zamanlarda düzenlendi i bilgisi bu anekdotlarda payla ,l,rken, 1804 y,l,nda bas,lan "The Camelö adl, kitab,nda Madeline Leslie zmir Pa as,n,nda deve güre leri için s,kl,kla saray, yak,n,ndaki bir alana davet etti ini ve burada insanlar,n bu mücadeleleri izleyip ho ça vakit geçirdiklerini izleyicilerin güre s,ras,nda ellerini ç,rparak ve ba ,rarak kazanmas,n, istedikleri deveyi desteklediklerini anlatmaktad,r.

John Tillotson'un 1858 y,l,nda yay,nlanan kitab,nda benzer bilgileri payla ,rken,

1828 y,l,nda Anadolu'yu dola an gezginlerden Charles MacFarlane zmirø geldi inde iki erkek devenin mücadelesini ayrınt,lar,yla aktar,rken bu dövü ün Türkler için önemli bir e lence oldu una da vurgu yapm, t,r. Türkleri için deve güre inin önemli bir yeri bulundu u belirtilirken, k,yaslamak gerekirse bunun Romal,lar,n aslan, spanyollar,n bo a ve ngilizlerin horoz dövü lerine kar ,l,k gelebilece ini önermektedirler.

Anahtar Sözcükler: Anadolu, Avrupal,lar, Devecilik Kültürü, Deve Güre i

¹ Yrd.Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

CULTURE OF CAMEL DEALING IN THE NEAR EAST WITH THE IMPRESSIONS OF FOREIGNER TRAVELERS

Yrd.Doç.Dr. Bar, GÜR¹

In their correspondences and memorials they wrote when they returned to their countries, travelers who gave detailed information on the breeding of camel and camels during their observations on the lands extending from Anatolia to Egypt and Iran bring their experiences they have encountered along the long roads. It is possible to examine the anecdotes of foreign travelers in two parts. The first is the role of the camels in everyday life for the eastern regions; The second one is camel wrestling which band together the society in Anatolia.

While foreign travelers provide information on camel markets in different regions in the Near East, They were also exploring the extent of transport across a wide geography. Travelers often mentioned camel driving as a separate profession in their frequent travels, as camel caravans have emphasized their place in the eastern economy as far as commercial products they carry. Especially camel caravans they encountered in different cities should have influenced them so much that they have not avoided reflecting these scenes in gravures where they can not be expressed by words.

It is seen that the Europeans who made studies in a wider region in the Near East have a chance to make comparisons between Anatolian and especially the North African camels. It can be observed that in the Near East an important part of the camel dealing in local cultures in this way, especially moments from camel wrestling were quite unusual experiences for foreign travelers when they were in eastern lands.

It is understood from the impressions of the foreign travelers that They realized the close interest of the Turks to camel wrestling. Especially in Aleppo and zmir, while the camel wrestling was being held at certain times, it was shared with anecdotes of travelers. In the book "The Camel" which was published in 1804, Madeline Leslie explained that Pasha of zmir often invited people to an area near the palace for camel wrestling and people watched these fights and had a good times. and they support the camel they want to win by shouting and claping their hands during struggling.

While John Tillotson shared similar information in his book published in 1858, Charles MacFarlane, who traveled to Anatolia in 1828, emphasized that this fight is an important entertainment for the Turks, as he details the struggle of two male camels when he arrives in Izmir. For the Turks, it is stated that camel wrestling has an important position in their lifes, which, in comparison, suggests that this wrestling can correspond to the lions of the Romans, the bulls of the Spanish and the rooster of the English.

Keywords: Anatolia, Europeans, Culture of Camel-Dealing , Camel Wrestling

---

¹ Yrd.Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

THE ORIGINS OF HYBRID CAMELS: AN INTER-DISCIPLINARY RESEARCH

**Dr. Canan ÇAKIRLAR, Dr. Pamela BURGER
Dr. Figen KILIMCI, Dr. Erkut TURAN,
Dr. Erkut KARA**

The topic of our research is the origins of hybrid camels. Our research has an inter-disciplinary focus, bringing archaeology, Old World languages and history, veterinary anatomy, palaeogenetics, ethnography and sociology together. In this presentation we will introduce our aims and methods, and discuss our new fieldwork.

As it is well-known, the preferred type of camel in camel wrestles is the so-called tülü. Creating a tülü requires a dromedary and a bactrian camel every single time, two distinct species originally from entirely separate geographic regions. The tülü is the largest, most resilient animal humans have ever created. We can consider it the first hybrid vehicle of the world. Where do the origins of this animal lie? Are the origins of hybrid camels parallel to the origins of camel wrestles? The answer to the second question might change the history of hybrid camels, changing it from merely a strong pack-animal into a rich cultural entity. Our research currently focuses on the morphological investigation of camel bones from the slaughter house and distinguishing them genetically as hybrid camels. We will then compare the established criteria with archaeological camel remains in the region in order to reconstruct their distribution through time.

Keywords: Hybrid camels, archaeology, veterinary anatomy, palaeogenetics

MELEZ DEVELERİN KÖKENİ: DISİPLİNLER-ARASI BİR ÇALI MA

**Dr. Canan ÇAKIRLAR¹, Dr. Pamela BURGER²
Dr. FIGEN KILIMCI³, Dr. Erkut TURAN⁴,
Dr. Erkut KARA⁵**

Konumuz tülü gibi melez develerin tarihi kökenidir. Ara t,rmam,z melez develerin kökenlerini ararken arkeoloji, Eski Ça tarihi, veteriner anatomi, paleogenetik, etnografya ve sosyoloji gibi bilim dallar,ndan yararlanmaktad,r. Bu bildiride ara t,rmam,z,n amaç ve yöntemlerinin yan, s,ra, ba lam, oldu umuz saha çal, malar,m,z hakk,nda bilgi verece iz.

---

¹ Öğretim görevlisi ve araştırmacı , Groningen Üniversitesi /Teaching and Research Staff, Faculty, Groningen University

² Viyana Veterinerlik Üniversitesi / University of Veterinary Medicine, Vienna

³ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi/ Adnan Menderes University, Aydın

⁴ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi/ Adnan Menderes University, Aydın

⁵ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi/ Adnan Menderes University, Aydın

Bilindi i üzere, güre develerinde tercih edilen deve türü tülüdür. Çift ve tek hörgüçlü olmak üzere birbirlerinden tamamen farklı, co rafyalara ait iki deve türünün (Camelus dromedaris ve Camelus bactrianus) her seferinde tekrar çiftle tirilmesiyle olu turulan tülü, insano lunun yaratt, , en büyük ve en güçlü hayvand,r. Dünyan,n ilk hibrid uzun yol ta ,ma arac, say,labilecek bu hayvan,n kökenini nerede aramal,y,z? Tülünün kökenleri güre lerin kökenlerine ve geli imine ko ut mudur? kinci soruya verece imiz cevap asl,nda tülülerin tarihini de i tirecek cevapt,r, çünkü melez develerin anlam,n, kervanlarda yük ta ,yan bir araç olmaktan ç,karak, zengin bir kültürel ö eye dönü türecektir. Bu çal, mada, Ayd,n bölgesinde kesim sonras, temin edilecek deve kemikleri morfolojik olarak incelenerek di er deve kemiklerine göre farklı,klar, incelenecek ve bu develerin di er develerden genetik ayr,m, yap,lmaya çal, ,lacakt,r. Ayr,ca çe itli zooarkeolojik ar ivlerde bulunan kemiklerle kar ,la t,r,larak melez devenin bu co rafyadaki geçmi ten bu güne da ,l,m,na ili kin bilgi elde edilmeye çal, ,lacakt,r.

Anahtar Sözcükler: Melez deve, tülü, arkeoloji, veteriner anatomi, genetic

DEVECİ KAHVESİNDEN FEDERASYONA: DEVECİLİK VE DEVE GÜRELERİNDE ÖRGÜTLENME MODELİ

Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK¹

Çalınmanın konusunu gürelerin yapıldığı alanlarda bir araya gelme mekanı olarak ortaya çıkarılan deveci kahvelerinden federasyona devecilerin örgütlenme modelinin nasıl ortaya çıktığı, olmaktadır.

Çalınma geleneksel bir unsur olan deve gürelerinin modern siyasal kurumlar içerisinde kendisini nasıl ürettiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Çalınma gürelerinin tertip edildiği süreçte yapılan alan araştırmaları, verilerine dayanmaktadır. Alan araştırmalarında devecilik ve deve gürelerinin içinde yer alan aktörlerle yapılan mülakatlardan ve katılımlı gözlemlerden bilgiler elde edilmiştir. Ayrıca sivil toplum örgütlenmeleri ve dernek faaliyetleri konusunda da literatür taraması ile elde edilmiş veriler kullanılacaktır.

Dernek faaliyetleri modernite ile birlikte ortaya çıkmıştır. Dernek yapıları, uzmanlaşmanın, bireyselliğin, siyasal katılımın yaygınlaşması, toplumsal hareketliliğin artması, bir yapıda görülmektedir. Bu sayılan gelişmeler ise modernite ile birlikte ortaya çıkmış ve neredeyse tüm dünyaya etkilemi olan olgulardır. Siyasal süreç yön verme ve etkileme amacıyla yapılan dernekler, sivil toplum örgütlenmesi olarak bireylere kendilerine alan açma imkanı tanımaktadır.

Geleneksel bir yapı üzerinden oluşan deve güreleri de modernitenin etkilerinin hızlı bir şekilde hissedilmeye başladığı, 1980'li yıllardan itibaren bir örgütlenme çabası içinde olmuştur. 1980'li yıllardan önce devecilerin toplanma mekanları olan deveci kahveleri, teknolojik gelişmeler ve derneklerin yaygınlaşması ile birlikte dernekler eklini alarak faaliyetlerine devam etmiştir.

1990'li yıllardan itibaren ise derneklerin bir araya gelerek devecilik ve deve güreleri üzerinde geleneksel kurallardan beslenen yasalarla deve gürelerini gerçekleştirme amacıyla örgütlenme çabası içinde olduğu görülmektedir. 2012 yılında ise federasyonla mücadele ve İzmir'de deveci derneklerinin birleşmeleri ile iki federasyonun kurulması ile sonuçlanmıştır.

Her geçen gün yaygınlaşan deve gürelerini belli kurallar dahilinde düzenleme amacıyla yapılan kurumsallaşma çabaları, devecilik ve deve güreleri üzerinde belli düzenleme, planlama ve geleceğe dair politika belirleme yönünde adımlar atmaya başlamıştır.

Geleneksel bir yapı olan deve güreleri modern kurumların içine, modernliğin sunduğu imkanlar sayesinde dahil olabilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dernek faaliyetleri, Örgütlenme, Devecilik, Geleneksel Deve Güreleri, Deveci Kahveleri

---

¹ Yrd. Doç. Dr. Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi / Asst. Prof., Mardin Artuklu University Sociology Department Member

FROM COFFEE HOUSES TO ASSOCIATIONS: ORGANIZATIONAL MODEL IN CAMEL BREEDING AND CAMEL WRESTLING

Asst. Prof. Devrim ERTÜRK ¹

The study is about how organizational model of camel breeding has emerged from coffee houses that is places for cameleers as a meeting space to an association. The study aims to reveal how camel wrestling, which is a traditional element, produces itself within modern political institutions. The data of the study is based on fieldwork conducted at camel wrestling areas. During the fieldwork information obtained through participant observation and interviews made with actors in camel breeding and camel wrestling. Additionally, data related civil society and activities of association obtained through literature review.

Association activities have emerged with modernity. Association structure is seen as a structure of specialization, individuality, political participation and social mobility. These developments have emerged with modernity and have affected almost the entire world. Associations that aim to direct and influence the political process are also as civil society organizations enable to individuals to open space for them.

Camel wrestling which operates through a traditional structure has been in an effort to organize since the 1980s, when the effects of modernity began to be felt quickly. Before the 1980s, cameleer coffee houses as a meeting space of cameleers through technological developments and the spread of the associations continued to their activities with the new form associations. Since 1990s, associations have come together to try and organize camel breeding and camel wrestling with the aim of realizing camel wrestling with the rules that are based on traditional forms. In 2012, efforts for federation have been concluded merging of camel wrestling organization in Aydın and İzmir and the establishment of two federations.

This institutionalization effort aims to regulate, plan, take steps for policy making regarding certain regulations in future on camel breeding and camel wrestling which has become widespread every day. Camel wrestling as a traditional structure has been incorporated into modern institutions, thanks to the possibilities offered by modernity.

Keywords: Associationalism, Organization, Camel Breeding, Traditional Camel Wrestling, Cameleer Coffee Houses

---

¹ Asst. Prof., Mardin Artuklu University, Sociology Department Member

KIRGIZ TÜRKÇESİNDE VE KÜLTÜRÜNDE ÖDEVEÖ KAVRAMI

Ö r.Gör. Dr. Elmira TÖLÖKOVA¹
Sag,n ÖMÜRALIYEV²

Çal, mam,z,n konusu K,rg,z kültüründe ödeveö kavram,d,r. Çal, mam,z,n amac, K,rg,z Türkçesindeki deve ile ilgili söz varl, ,n,, K,rg,z kültüründeki deve anlay, ,n, aç,klamak ve bilimsel aç,dan de erlendirmektir. Bu amaca ula mak için K,rg,z Türkçesindeki deve ile ilgili dil öğeleri toplanm, , elde edilen bu öğeler bili sel dilbilim ve kültür dilbiliminin ara t,rma yöntemlerinin , , ,nda ara t,r,lm, t,r. öDeveö kavram, ile ilgili dil öğelerini toplama sürecinde edebî kaynak olarak, K,rg,z Türklerinin sözlü halk edebiyat, ve ünlü yazar Cengiz Aytmatov'un Gün olur Asra Bedel eseri kullan,lm, t,r.

Çal, mam,zda ödeveö kavram, hakk,ndaki inançlar ve hurafeler ile ilgili kelimeler, yap,lar (deyimler, atasözleri, benzetmeler vs.), K,rg,z Türkçesindeki arketipler (bireysel bilinçte geçen, tüm zamanlara ait kültüre e it da ,lan kal,c, imajlar), mitolojik olaylar [mitlerdeki önemli olay ya da mitlerden mitlere geçen ana kahramanlar; örne in: öOysul ataö (sadece devenin oldu una inan,lan, görünmeyen, kutsal oldu una inan,lan koruyucu)], semboller [gelenek-görene e, hurafeye ait güçlü soyut anlam ta ,yan özel nesnelere ya da soyut davran, lar; örne in: 1- öBoto gözö (deve yavrusunun gözü) güzelli in sembollüdür. K,rg,z Türkleri genç k,zlar,n gözlerini deve yavrusunun gözüne benzetmi lerdir; 2- öCentekö (deve do umunu kutlama etkinli i) K,rg,zlar, deve do urdu u zaman do uran devenin ba ,na bayanlardaki gibi ba örtüsü örtüyorlard,, sonra devenin do urdu unu halka müjdeliyorlard, ve öcentekö ad, verilen kutlama yap,yorlard,. K,rg,z Türklerinde öCentekö ad, verilen do um kutlaması, sadece insan do umları,nda ve deve do urdu unda yap,lar.] kültür dilbiliminin çerçevesinde bili sel dilbilim yöntemi kullan,larak ara t,r,lm, t,r. Kültür dilbilimi, dili kültürün bir fenomeni olarak ara t,rarak, belli bir ulusun dili vas,tas,yla o ulusun kültürünü, zihniyetini tan,tan bir bilim olarak kabul edilmi tir.

Deve ile ilgili atasözlerine örnek verecek olursak öCö cürgönçö, töö mingen cak ,ö (Deveyle gitmek, yaya yürümekten daha iyidir), K,rg,zlarda deve binme gelene i, at binme gelene inin gölgesinde kalm, t,r. öKörbögön töönü da körböyt.ö (Görmek istemeyen birisi deveyi de göremez). öTö köp bolup konokko soyboyt.ö (Deve say,s, çok olsa bile, misafirler için kesilmez.) Deve çok de erli bir hayvan oldu undan dolayı, K,rg,zlar yemek için kolay kolay deve kesmemi tir. Deve, sadece hastaland, , zaman veya baca , k,r,ld, , zaman kesilirdi.

Demek ki ödeveö kavram, hakk,ndaki söz varl, , K,rg,z kültüründe devenin de erini, deveye ili kin K,rg,zca dü ünceleri, fikirleri yans,tan önemli kaynaklardan biridir.

K,rg,z Türkçesinde ödeveö kavram, ile ilgili söz varl, , oldukça zengindir. öDeveö kavram, hakk,ndaki dil öğeleri, bili sel dilbilim ve kültür dilbilimi yöntemi çerçevesinde ara t,r,lmay, beklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Deve kavram,, arketip, mitoloji, atasözü, deyimler.

¹ Kırgız dili okutmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Yabancı Diller bölümü, Bişkek, Kırgızistan.

² Hakem, avukat, dilbilimci, Uluslararası Tahkim Mahkemesi, Bişkek, Kırgızistan.

THE CONCEPT "CAMEL" IN KYRGYZ LANGUAGE AND CULTURE

Özr. Gör. Dr. Elmira TÖLÖKOVA¹

Sagın ÖMÜRALIYEV²

The article's title is "The concept "Camel" in the Kyrgyz language and culture". The aim of the research is to identify and evaluate the concept of "Camel" in Kyrgyz culture by analyzing the language units related to "Camel". In order to achieve this aim the Kyrgyz language units related to Camel had been compiled and were analyzed according to the research methods of cognitive linguistics and linguocultural studies. The Kyrgyz people's folklore and the works were by Cengiz Aytmatov's novel "The Day Lasts More Than a Hundred Years" used as the source to compile the language units related to Camel.

This article studies the complex analyses of words and word combinations, national cultural concepts in the Kyrgyz language concerning "Camel" in the linguocultural aspect.

The article includes the thorough linguocultural research of words and word combinations, language units, constructions related with "Camel", phraseologisms, proverbs, metaphors etc; linguistic archetypes (stable images that is in individual consciousness belong to the culture of all times), mythologemes (important occasions in myths or "main heroes" that survive from myth to myth, for example: "Oisul Ata is considered to be an invisible godlike patron saint of Camel"); symbols (the specific object or abstract actions belong to the traditions and customs, rituals, for example: 1. Boto Köz (Camel Colt's Eyes) is the model, standard of beauty. Kyrgyz people associated young girls' big and beautiful eyes with eyes of Boto is Camel Colt; 2. The birth of a Camel Colt is associated with birth of human being and Kyrgyz people wear a shawl around mother camel's head like covering a woman's head, and they shared good news with others and celebrated it like the birth of a child (made feast, in Kyrgyz - jentek). Such an event is a symbol of Camel Colt admission to the owner's family) in the linguocultural studies. Linguocultural studies consider the language as a phenomenon of culture and cognizes the national culture, mentality through the definite nation's language.

Kyrgyz proverbs concerning Camels: "It's better to ride a camel than to walk"; "Even if you have many camels it's forbidden to slaughter one for guests" (because a Camel is a big, expensive and priceless animal); "If someone doesn't want to see something important, he doesn't see even the camel aside"; "Camel Colt is like a governor's child" (because Kyrgyz people accepted and cared it like a human child) etc. Kyrgyz proverbs concerning "Camels" have specific meaning and place in the concept "Camel" in the Kyrgyz language and culture.

A language plays the main role in the development of individual, people, national spirit, at the same time it has been dependent on national concepts and terms which reflect material and spiritual culture.

There are a lot of other proverbs, words and word combinations concerning "Camel" in the Kyrgyz language, and they need deep research in the linguocultural studies.

Keywords: "Camel", archetypes, mythologemes, proverbs, phraseologisms.

---

¹Assistant Professor, PhD., Kyrgyz language Professor, Kyrgyz Turkish Manas University, Higher School of Foreign Languages, Foreign Languages Department, Kyrgyz Republic.

²Arbitrator; Lawyer; Philologist, International Court of Arbitration, Bishkek, Kyrgyz Republic.

GELENEKSEL BİR MESLEK OLARAK CAZGIRLIK VE SOSYOLOJİK OLARAK CAZGIRLI İN LEVİ

Prof. Dr. Gülsen DEMİR¹

Ahmet ERGİN²

Cazgır, sözcük anlam, itibariyle gürelerde, özellikle ya 1, ve karakucak gürelerinde, pehlivanlar, seyircilere tanıtım, duaların, okuyup gürelerin kural ve geleneklere göre yapılmadığını, denetleyen ki idir. Cazgır önce güreçileri yani pehlivanlar, tanıtım, sonra dualar okur. Cazgır, güreleri spor spikeri gibi anlatan ki idir.

Cazgır, deve gürelerinin de en önemli ve en renkli ki isidir. Hatta deve gürelerinin, etkinlik bütünlüğü içinde verimli geçmesinde en temel öğedir. Ege Bölgesinde ödeve güreleri oldukça geniş kapsamlı bir etkinlik olarak ya anılmakta ve cazgırın bu anlamda rolü çok önemlidir. Cazgır deve gürelerinin, bir gösteri süreci olarak ya anma biçiminden en çok sorumlu olacak ki isidir. Zira izleyenleri heyecanlandırmak ve motivasyonu artırmak böylece gürelin özvekliliği geçmesini sağlamak, çok büyük ölçüde Cazgırın sorumluluğunda olmaktadır. Bu nedenle cazgırlara önemli görevler düştülmektedir. Bir taraftan ösaha komutan, ö görevi yaparken bir taraftan da eğitici ve izleyicileri kontrol etmektedir.

Deve gürelerinde cazgır olmazsa olmazlardandır. Develeri, deve sahiplerini, deve gürelini, izlemeye gelenlere, develerin yaptıkları hareketleri manilerle takdim eden ki idir cazgır. Cazgır olmak isteyen kiinin develeri, deve sahiplerini, manileri, deve kültürünü ve bulunduğu yörenin kültürünü, tarihini iyi bilmesi gerekmektedir. Cazgır olmak isteyen kiinin güre sesli ve karışık kitleyi etkileyebilme kabiliyetinin olması gerekmektedir. Cazgırın maddi bir getirisi olduğu için meslek de sayılabilmektedir. Cazgır olan kiilerin bazıları, başka mesleklerle uğraşarak deve güreleri döneminde hobi olarak bu işi yapmaktadırlar. Cazgırın babadan oğula geçme ya da el verme gibi olan bir gelenek de vardır. Cazgırın sonradan öğrenilen ve yetenekle ilgili bir işidir. Cazgırın için eğitim gereklidir böyle ki, cazgır olan ya da olmak isteyen ki, deve güreleri hakkında, deve sahipleri hakkında, insanlar arasında, kiler hakkında ayrıntılı, bilgi sahibi olmalı, ayrıca ilgili konuları abilmeyi başarmalıdır. Kültürel anlamda halkın anlamasını, kolaylaştırmak için ilgili bir konuya gereklidir ve cazgırlar bunun önemini dile getirmektedirler. Cazgırın, ki yeteneği bulunan ki onu izlemeye gelen kitle bulunduğuna sürece ve sağlığını, elverdiği sürece sevgisiyle bu işi yapmaktadır. Cazgırların güre esnasında kullandıkları, beyitler, maniler doğaçlama ve ezberdir. Cazgır olan kiinin kendisine ait mani ve beyitleri bulunmaktadır. Bu beyit ve manileri akıllarına geldiklerinde unutmamak için not almaktadırlar. Cazgırın sadece güre zamanlarında ortaya çıkan bir durum de vardır. Cazgır olan kiinin mani ve beyit yazabilme becerisine ve yeteneğine sahip olması, gerekir ki bu anlamda cazgırın bir sanattır. Cazgırlar deve gürelini izlemeye gelenleri etkilemek için bulunduğu bölgenin kahramanlıklar, olaylarından veya geçmişte yaşamış halk ozanlarından yararlanmaktadırlar. Cazgır olan kiinin deve ve deve yetiştiricileri hakkında bilgisi bulunmaktadır. Cazgır olan ki kendisi de deve

¹ Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

² Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü 4.Sınıf Öğrencisi

yeti tirmekte ve kendisine ait olan devesinin güre ini de heyecanlı, bir ekilde sunmaktadır. Cazg,rlar,n Yörük kültüründen gelen, onu an,msatan kendilerine özgü k,yafetleri bulunmaktadır. Özellikle bölgesel kültürün vazgeçilmez bir unsuru olan ödeve kültürü, ödeve güre leri ile insanlar, y,l,n belirli dönemlerinde bir araya getirmekte önemlidir. Bu kültür, insanlar, bir futbol maçı,nda bir araya gelen insan say,s,ndan daha fazla ki iyi bir araya getirmektedir. Oldukça eski bir tarihe dayanan bir deve güre leri, insanlar,n bir araya gelerek e lenceli vakit geçirmesine olanak sa layan çok yönlü-çok boyutlu bir öe lencedir. Deve güre lerinin co kulu geçmesinde cazg,rlar,n rolü büyüktür.

Anahtar Sözcükler: Cazg,r,Cazg,rl,k,Deve,Deve Güre i

öCAMEL WRESTLING ANNOUNCERö (CAZGIR) AND SOCIOLOGICAL FONCTION OF ANNOUNCER

**Prof. Dr. Gülsen DEM R
Ahmet ER AH N**

Announcer (Cazg,r)is a person who announcing and introducing wrestlers to the audience, praying for the wrestlers and supervise the competition in order to check if it operating according to the wrestling rules and tradition or not during the wrestling competition öespecially in oil wrestlings-.An Announcer (Cazg,r) first introduces wrestlers and then pray. Also announcer (Cazg,r) is a person who tells the competition as a sports announcer.

Announcer (Cazg,r) is also the most important and colourful personality. Even an announcer (Cazg,r) is the key element of rich competition when we take the competition as whole. Camel wrestling competitions are well-rounded organization in Aegean Region of Turkey and in this sense announcers have very important role. An announcer is the most responsible person on going of the show process of camel wrestling. Because the responsibility of exciting the audience, increasing the motivation and making enjoyable the event are on the announcer's hands. For this reason announcers have important duties. On the one hand he acts as öfield commanderö on the other hand controls audience and entertainment.

Announcer is essential for Camel Wrestling. An announcer is a person who announces camels, camel owners, camel wrestling to the audience with the ditties. Being a camel wrestling announcer requires to have very well knowledge about camels, camel wrestling, ditties, camel wrestling culture, camel owners, camel wrestling history and culture of that region. Also it requires having a sonorous voice and ability to attract audience. Being an announcer can be assumed as a job because of it has an earning. Besides having a job, some of the announcers are announcing during the camel wrestling periods as a hobby. Announcing camel wrestling is not a kind of tradition can be transmitted from father to son or lending someone a hand. Being an announcer is a kind of job that can be learnt and related to having ability. For being an announcer education is a must because an announcer must be have knowledge about camel wrestling, camel owners, and human relations and also as announcers claim they must be succeed to speak with local accent. Speaking with a local accent is required for to make easier understanding for local audience, and announcers emphasize importance of accent. A talented announcer goes on being

[Metni yazın]

an announcer until s/he finds audience and being healthy. Couplets and ditties that told during camel wrestling are spontaneity as well as memorisation. Announcers have ditties and couplets that belong themselves. They take note these ditties and couplets in order not to forget. Being an announcer is not a situation that only constricted by camel wrestling periods. An announcer could be have ability to write ditties and couplets and in this sense being an announcer is an art. Announcers benefit from local heroes and national poets in order to attract audience. An announcer has knowledge about camels and camel coaching. Announcers can be grow up camel and announce wrestling of his own camel in a exciting way. Announcers have uniqueclothes that reflect yoruk culture. Camel wrestling and this cultureare important and indispensable for gathering local people in wrestling periods. This culture gathers more people than a football math gathered. As having a very long historical background and multidimensional aspect, camel wrestling gathers people and make possible having fun people.

Keywords: Camel,Camel Wrestling,Camel Culture, Announcer

GELENEK VE MODERNLİK ARASINDA HAVUTÇULUK

Prof. Dr. Gülsen DEMİR¹
Hasan KOCAMAN²

Sözlükteki kavram, ilkel, ile ödeve semeri olan havut, halk arasında ödeve elbisesi olarak bilinir ve ilk kullanımları, Türklerin Orta Asya'da yaşıdığı dönemlere kadar gider.

Özellikle yük taşıması, bakımdan Yörükler için önemli bir unsur olan devenin, yük yüzünden sırtı, acıması diye devenin sırtına giydirilen havutun günümüzde Ege ve Akdeniz'e özgü bir kültür olan deve güreleri açısından önemi daha da artmıştır. Yörükler tarafından devenin sırtı, acıması diye deveye giydirilen havut, özellikle deve gürelerinde develerin daha kolay taşıması, sağlama ve deveye görsel anlamda bir farklılık kazandırmak bakımından önem taşımaktadır.

Öyle ki, deve sahibinin adı, veya deve sahibi açısından önem taşıyan birisinin adı, devenin havutunda görmemiz mümkündür. Yaptıkları mülakatlarda havutçulara yönelttiğimiz sorulardan yola çıkarak havutçuluğun maddi açıdan önemi vurgulanırken bundan daha fazla bu işin sevilerek yapılması bir hobi niteliği taşıdığına, söyleyebiliriz. Havutçuların sayısının azlığı, bu söylemi destekler niteliktedir, aksi halde havutçuluğun sevilmeden sadece maddi getirisi bakımından yapılması pek de mümkün değildir. Bunlarla beraber havutçuluğun bir el becerisi olduğu ve herkesin yapabileceği nitelikte bir iş olması, belirtmemiz gerekiyor. Görüşmelerimiz sırasında katılımcılarımızın hepsi de bu işin bir usta aracılığıyla öğrenildiğini, kimisinin beceremeyeceğini anlamıştık, bu da belirttiler. Buna ek olarak bu işin oldukça zor, güç gerektiren bir iş olduğu, çoğu zaman bu zorluğu tek başlarına aşılamak zorunda kaldıklarını, bazen de havutçular olarak birbirlerine destek olduklarını, ifade ettiler. Havutun yapımında tığ, hatap, keçe, zömbek, kolon, çul, heybe gibi havutçuluğa özgü malzemeler ile ölçü araçları olarak sadece kavrama, kullanılması, belirtilmiştir. Havut, görselliği itibarıyla, çoğu zaman yapan kişinin/havutçunun ruh haline göre şekillenmekte, bazen de deve sahibinin isteğine göre yapılır ve halk arasında baharın gelişi için müjdeleyen sembollerin yer aldığı, ve deveye estetik bir görüntü katan ve deveye özgü olan elbise niteliğindedir. Havut, yük develerinde 12 ay boyunca devenin sırtında kalırken güre için develer kasım ayında havutlanmaya başlanır ve nisan ayında havut devenin sırtından indirilir. Güre için develere özel olarak yapılan havutlar havut töreni (havutlama) adı altında bölgelere göre çeşitlilik gösteren geleneklerle deveye giydirilir. Bu törenlere havut hayr, ödün denmektedir. Bu törenlerin temelinde kişinin gurur kaynağı olarak gördüğü develer açısından önemli bir unsur olan havutların giydirilmesinin halka duyurulması, gürelerde izleyicilerin devenin halka tanıtılması, bulunmaktadır.

Havut yapımı, tamamen el işçiliğine dayanan o yüzden de çok emek isteyen bir iştir. Bu nedenle tıpkı diğer el sanatları/zanaatlarında olduğu gibi havut yapımına ilgi azalmıştır, bu işe ilgi duyan insan neredeyse kalmamıştır. Yaptığımız görüşmelerde katılımcılarımıza sorduğumuz havutçuluğun geleceğini nasıl görüyorsunuz? sorusuna, yeni neslin bu işe hiç yaklaşmamasına rağmen bir kültür olarak havutçuluğun yine bir şekilde devam edeceğinden umutlu olduklarını, belirtmişlerdir.

¹ Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

² Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü 4.Sınıf Öğrencisi

ve bu kültürün yok olmaması için karışık olarak, sadece bu işe saygı ve sevgilerinden dolayı, ellerinden geleni yapacaklardır, belirtmişlerdir. Bu da havutun ve havutçuluğun özellikle bu işin içindeki kişiler tarafından ne kadar büyük bir önem taşıdığı, bizlere göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Havut, Havutçuluk, Deve, Deve Güreleri

CAMEL PACKSADDLE MAKING (HAVUTÇULUK) BETWEEN TRADITION AND MODERNITY

Prof. Dr. Gülsen DEMİR¹

Hasan KOCAMAN²

Havut, which means camel packsaddle as the dictionary meaning, is known as the dress of camel in public and its first appearance dates back to the period when Turks lived in Middle Asia.

The importance of camel, which is a particular element for nomadic Turks in Anatolia in terms of cargo transportation, and camel packsaddle, which is put on the back of the camel so that the load does not hurt its back, has increased today even more with regard to camel wrestling, which is a culture unique to Aegean and Mediterranean. Camel packsaddle, which is put on the back of the camel by nomads so that the load does not hurt its back, is of great importance in terms of making the camel easier to be recognized during camel wrestling and giving the camel a different visuality. It is possible to see the name of the camel's owner on the packsaddle of camel or the name of anyone that is important for the camel's owner. While the importance of packsaddle making is emphasized financially in the interviews made with packsaddle makers, it can be said that this profession is more of a "hobby" taken up with love. The low number of packsaddle makers supports this statement. Otherwise, it is not all possible to conduct packsaddle making only in terms of material return. Together with this, it is necessary to mention that packsaddle making is a handcraft and not a profession everyone can do. During the interviews, all the participants stated that this profession was learned through a master, that some people quit when they realized they were not able to succeed. In addition to this, they expressed that this profession was a difficult, forceful job, that they often had to overcome difficulties about the job on their own, and that sometimes they supported each other as packsaddle makers. It was stated that in packsaddle making, materials peculiar to packsaddle making such as *tengah*, *hatap*, *mat*, *zömbek*, *colon*, *gunny*, and *saddlebag* were used and as the measurement tool, only hand span was used. Packsaddle, as the visuality, is mostly shaped according to the mood of the person who makes it/the packsaddle maker, and sometimes it is made according to the wish of the camel's owner, with symbols heralding spring, and is a dress peculiar to camel, giving it an aesthetic look. While the packsaddle stays on the back of the load camels for 12 months, packsaddles are

---

¹ Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

² Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü 4.Sınıf Öğrencisi

begun to put on wrestler camels in November and taken out in April. The packsaddles made peculiarly for the wrestler camels are dressed on the camels with special ceremonies under the name of "packsaddle ceremony" in the festivals varying from one region to another. These ceremonies are also called "packsaddle benevolence". At the basis of the ceremonies, there is the public announcement of putting on packsaddle, which is an important element in terms of the camel the owner of whom regard as a "source of pride", and publicity of the camel to wrestle. Packsaddle making is a profession based entirely upon handcraft, and that requires a lot of labor. For this reason, the interest in packsaddle making has gone down just as in other handcrafts, and there is almost nobody really interested in this profession. In the interviews made, the participants responded to the question of "How do you see the future of packsaddle making?" that although new generation did not approach positively towards this profession, they were hopeful that packsaddle making would somewhat continue as a culture, and only for their respect and love towards this profession, they would unrequitedly do their best in order for this culture not to disappear. This shows how important packsaddle and packsaddle making is especially for those related with this profession.

Keywords: Packsaddle, packsaddle making, camel, camel wrestling.

E LENCE KÜLTÜRÜ BA LAMINDA DEVE GÜRE LERİ

Yrd. Doç. Dr. Hatice Kübra UYGUR¹
Ay egül KOÇYI İT²

ÖE lence Kültürü Ba lam,nda Deve Güre leriö ad,n, ta ,yan çal, man,n konusu, deve güre lerinin e lenme ve e lendirme i levinin fonksiyonel aç,dan de erlendirilmesidir. Halk kültürünün önemli bir ögesi olan e lencelerin, deve güre lerinin her a amas,nda kendine yer bulmas, konuyu öe lenceö aç,s,ndan de erlendirmeyi gerekli k,lm, t,r. Çok katmanl, i levsel yapıya sahip deve güre inin seyri dahi ba l, ba ,na e lence iken tüm bu süreçteki haz,rl,klarda öe lenmek ve e lendirmekö günümüzde temel i levler aras,nda say,labılır.

Deve güre lerinin yapıld, , alanlarda insanlar,n bir araya gelerek ho vakit geçirmesi ve bu ba lamda olu an geleneksel ve kültürel de erler William Bascom'un folklorun dört i levinden biri olan öho ça vakit geçirme, e lenme ve e lendirmeö i levine göre kuramsal olarak incelemek ve de erlendirmek çal, man,n esas amac, olarak tespit edilmiştir.

Çal, mada; devecilik kültürü ile ilgili alan ara t,rmas, ve yaz,l, kaynaklardan yararlanma yöntemi kullan,lm, t,r. Ara t,rma tekni ine uygun olarak toplanan veriler analiz edilerek de erlendirilmiştir.

Kültürlerin ya at,ld, , ve gelecek ku aklara aktar,ld, , geleneksel e lence ortamlar, toplumsal hayat,n önemli unsurlar,ndand,r. Deve güre lerinin her a amas,nda e lence yer almaktadır. Geleneksel e lence ortamlar,, aç,k ve örtük i levleri sayesinde toplumlar,n süreklili ini sa lamaktadır.ö ekinde ifade etti imiz tezimizi destekleyen veriler alan ara t,rmas, ile bu çal, mada desteklenmiştir.

E lenceler; ya at,ld, , toplumdan, zamandan ve mekândan ba ,ms,z dü ünülemez. Deve güre lerinin her a amas,nda yer alan geleneklerinin de i im ve dönü ümleri de göz ard, edilmemelidir. H,zla geli en, dönü en, sanayile en dünyada geleneksel olana ait olan ritüellerin uygulamalar,nda öde i imö gelene in varl, ,n, sürdürülebilmesi aç,s,ndan gereklidir. Bu sayede güre lerde e lence i levi ön plana ç,kmaktadır. Gündelik hayat içinde ya am ko ullar, dikkate al,nd, ,nda ihtiyaçlar hiyerar i içinde önemini kaybetmeye ba layan devecilik, kültür hayat,nda varl, ,n, e lence i levi ile sürdürmeye devam etmektedir. Böylece devecilik kültürünün, geçmi ten günümüze ku aklar arac,l, ,yla aktar,m, sa lanmaktadır. Evcille ti i zamandan beri insan hayat,nda yer alan deve, geçmi te ta ,mac,l,ka önemli yere sahipti. Göçebe hayat içinde ta ,mac,l,ki i levi ön plana ç,karken yerle ik hayata geçtikten sonra da kutsall, ,na duyulan inanç ile sevilen bir hayvan olmaya devam eder. Bu sevgi deve güre lerinin her a amas,nda sahiplerine ve izleyenlere mutluluk vermektedir. Deve güre leri için düzenlenen festival, e lencenin de merkezi olmaktadır.

¹ Öğretim Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi/Mardin

² Öğretmen/Yüksek Lisans Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı

nsanlar,n ya am tarzlar,n,n de i mesi, ula ,m araçlar,n,n geli mesiyle birlikte develerin sosyal hayattaki i levlerinde de i imler meydana gelmi tir. Bu de i imlerle birlikte, devenin insan hayat,ndaki rolü i gücü olarak azalm, t,r. Ancak hiçbir zaman tam olarak kaybolmam, t,r. Deve güre lerinin toplumda uyand,rd, , ilgi ve merakla birlikte yeni bir i lev kazanarak zamanla geleneksel e lencelerin bir parças, olmu tur. Tam da bu noktada deve güre lerinin kültürün bir unsuru olarak kabul edilmesiyle farklı, co rafyalardan insanlar, bir araya getiren bu organizasyonlarda e lenmek ve e lendirmek as,l amaçlardan biri olmu tur. Çal, mada bu e lencelerin i levleri, William Bascom'un i levsellik teorisine göre de erlendirilerek tart, ,lacakt,r.

Anahtar Sözcükler: Deve, Deve Güre leri, Gelenek, E lence, lev

CAMEL WRESTLING IN THE CONTEXT OF ENTERTAINMENT CULTURE

Yrd. Doç. Dr. Hatice Kübra UYGUR¹
Ay egül KOÇYI İT²

The name of this work is "Camel Wrestling in the Context of Entertainment Culture". The entertainment and recreation functions of camel wrestling will be evaluated as functional. The important item of folk culture is entertainment. Camel wrestling will be evaluated in terms of "entertainment". In camel wrestling with multi-layered functional structure, "having fun and amusing" can be considered as one of the basic functions today. In the fields where camel wrestling is done, people come together and have a good time. The traditional and cultural values created in this context will be theoretically examined according to the function of "enjoyment, entertainment and entertainment" which is one of the four functions of William Bascom's folklore. In this study; In addition to field research, it has also benefited from written sources.

Traditional entertainment environments where cultures are alive and passed on to future generations are important elements of social life. There is entertainment at every stage of camel wrestling. Traditional entertainment environments provide continuity of communities through their open and implicit functions. "We have also been supported by a data field study that supports our article.

Festivals; it can not be considered independent of the society in which it lives, from time and space. The changes and transformations of the traditions that take place at every stage of camel wrestling should not be ignored. It is necessary that rituals belonging to the traditional in the rapidly developing, transforming, industrializing world can sustain the existence of the tradition

---

¹ Asist. Prof. , Mardin Artuklu University

² Teacher, Ministry of Education

of "change" in their practices. In this respect, wrestling comes to the forefront of entertainment function.

When considering the living conditions in daily life, the need to go to lose importance in hierarchy, the cultural life continues to continue its existence with entertainment function. Thus, the culture of antiquity is transferred through the generations from the past to the present day.

The camel, which has been in human life since the time it was fostered, has had a significant place in transportation in the past. While the function of transport in the nomadic life comes to the forefront, it continues to be a loved animal with the belief in sanctity even after the resident has passed. This love brings happiness to the proprietors and the spectators at every stage of camel wrestling. The festival organized for camel wrestling is also the center of entertainment.

With the change of people's lifestyles and the development of means of transportation, changes in the social functions of the camels have come to fruition. With these changes, the role of human life in the camels has diminished as work force. But it never completely disappeared.

With the interest and curiosity that camel wrestling has wrought in society, it has become a part of traditional fun with time, gaining a new function. At this point, camel wrestling is regarded as a cultural element and it is one of the main purposes to entertain and entertain these organizations that bring people from different geographies together. In the study, the functions of these entertainments will be discussed according to William Bascom's theory of functionality.

Keywords: Camel, Camel Wrestling, Traditional, Entertainment, Functionality

ÇANAKKALE HALK KÜLTÜRÜNDE DEVECİLİK

Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU¹
Mustafa D NÇ²

Çanakkalede deve yeti tiricili i etraf,nda olu an folklorik birikimin ortaya konulmas, amaçlanan bu çal, mada, veriler Eylül-Kas,m 2017 tarihleri aras,nda gerçekte tirilen saha çal, malar,nda mülakat yap,lan deve yeti tiricileri ve deve güre leri cazg,rlar,ndan elde edilmi tir. Devenin küçük ya lardan itibaren nas,l yeti tirildi i, güre teknikleri, deve güre lerinin zaman,, deve güre lerinin kökenleri hakk,nda sözlü gelenekteki anlat,lar, deve etraf,nda olu an halk inan, lar,, havut hay,r,, havut süslemeleri, geleneksel halk baytarl, ,, yöresel adland,rmalar, atasözü ve deyimler ile cazg,r salavatlamalar, / manileri çal, man,n konusunu olu turmaktad,r.

Türkiyeadaki deve varl, , say,lar,na ve da ,l,m,na bak,ld, ,nda Anadoluada eski zamanlarda yük ta ,mak amac,yla kullan,lan develerin son y,llarda deve güre leri organizasyonlar,nda kullan,ld, , ve bunun etraf,nda bir kültürel miras,n geli ti i görölmektedir. Bu mirasa ba l, olarak devecilik etraf,nda olu mu folklorik birikim kültür turizmi ekseninde görünür k,l,nmaya ba lanm, t,r. Ege bölgesinde s,kça rastlanan deve güre leri, alan ara t,rmas,n,n gerçekte tirildi i Çanakkalein de i ik yerlerinde de yap,lagelmektedir. Çal, ma, Çanakkale özelinde halk kültüründe devecili in bugünkü görünümüne odaklanmakla birlikte, tarihsel ve çevresel ba lam,nda gelece e yönelik perspektiflerin analizlerine de yer vermektedir.

Anahtar Sözcükler: Devecilik, Deve Güre leri, Çanakkale Halk Kültürü, Devecilik Folkloru.

CAMEL DEALING IN FOLK CULTURE OF ÇANAKKALE

Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU³
Mustafa D NÇ⁴

In this study which we aim at revealing the folcloric accumulation about camel dealing, we have obtained the data from the cameleers and from the criers at camel wrestling festivals whom we interviewed during the field studies that were run between October and November in 2017.

The subject of this study is about, the dealing camels after birth, the camel wrestling techniques, the terms of camel wrestling festivals, the narratives in verbal tradition about the origins of camel wrestling, the folk beliefs about camels, the charity of camel saddle, the decoration of camel saddles, traditional folk vet, regional naming, proverbs, idioms and manis of criers.

In Anatolia, It has been observed that the camels which were used in freight in the past have been using in wrestling nowadays and that a cultural heritage has been developing around. The

¹ Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

² Doktora Öğrencisi / Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı

³ Ass. Prof., Instructor, Çanakkale Onsekiz Mart University

⁴ Turkish Language Teacher, National Education Ministry of Republic of Turkey

folkloric accumulation around camel dealing that is formed based on this heritage has been made visible in terms of cultural tourism. The camel wrestling festivals that is often seen in Aegean Region is being held in the different parts of Çanakkale, where we have running the field study. The study both focuses on the profile of the camel dealing in folk culture especially in Çanakkale and includes the analysis of the prudential perspectives in terms of history and environment.

Keywords: Camel Dealing, Camel Wrestlings, Folk Culture of Çanakkale, Camel Raising Folklore

ANTALYA YÖRESİ HALK HEKİMLİ UYGULAMALARINDA ÖDEVE

Mahmut DAVULCU¹

Antalya yöresi halk hekimliği uygulamalarında deve ve deveden elde edilen çeşitli ürünlerin yeri, kullanımı ekli ve bu uygulamaların kökeni ile günümüzdeki durumunun irdelendiği bu bildiri, 2016 ve 2017 yıllarında Antalya sathında gerçekleştirilen ödeve ve devecilik konulu bir dizi saha araştırmasında (Kaş, Demre, Elmalı, Kumluca, Kemer, Korkuteli, Kepez, Aksu, Serik, Manavgat, Brad, Akseki, Gündoğmuş, Alanya, Gazipaşa ilçelerinde) büyük kırsal devecilerin oluşturuğu kaynak kilerden derleme metoduyla elde edilen bilgiler, sathında hazırlanmış, t.r. Araştırmasında etnografik araştırma yöntemine has gözlem ve görüşme tekniklerinden yararlanılmış, t.r. Kaynak kilerin büyük ölçüde deveciler olması, nedeni bu kültürü tanıtmaları, yaymaları ve aktarmalarıdır. Yöre halkından gelen (halk hekimliğine dönük) deve ürünü taleplerinin büyük ölçüde yerel deveciler tarafından karşılanması, da bu seçimde etkili olmuştur. Sahadan elde edilen bilgilerin literatür kaynakları ile desteklenmesi sonucu bu çalışmada ortaya çıkmıştır.

Halk hekimliği uygulamalarında ve halk ilaçlarında hayvanlar ve hayvansal ürünlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu hayvanlardan birisi de (yüzyıllar boyunca ticaret, göç, seyahat, nakliyat, emence ve askeri amaçlarla kullanılmış; eti, derisi, sütü, gübresi ve tüylerinden çeşitli amaçlarla faydalanılmış) devedir. Türk kültüründe deve ve deveye ait et, süt, idrar, ter, tüy vb. ürünlerin geleneksel terapide ifa amaçlı olarak kullanımı, 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar kesintisiz olarak devam etmiş olup bu olgu Uygur kültür sahasından Türkiye'ye kadar takip edilebilmektedir. Deve ve deveye ilişkin çeşitli ürünlerin halk hekimliğindeki kullanımı, bir vakit olup günümüzde de devam etmektedir.

Antalya, ülkemizde devenin gerek ekonomik ve gerekse kültürel açıdan önem taşıyan bölge olarak kabul edilir. Bölge halkının deveyle kurduğu iç içe yaşam modern zamanlara kadar devam etmiştir. Deveyle kurulan ve yüzlerce yıl süren bu ilişki Antalya yöresi halk kültüründe deve ve devecilikle ilintili son derece zengin bir birikim meydana getirmiştir. Yöre kültüründe devenin ve deveden elde edilen çeşitli ürünlerin karşılanması, önemli alanlardan birisi de halk hekimliğidir. Antalya yöresi halk hekimliğinde deve iki boyutuyla yer alır. İki deveden elde edilen çeşitli ürünlerle (sütü, tüyü, idrarı, eti vs.) yapılan ilaçlarla sağaltım ikincisi ise deveye dayalı, dinsel-büyüsel iyileştirme (urasa, nazar) yöntemleridir. Devenin halk hekimliğindeki varlığı, ampirik temele dayalı olduğu kadar yaygın majik uygulamalar da söz konusudur. Devenin altından geçirme, deve çanı, su içirme gibi uygulamalar taklit ve temas büyüleri çerçevesinde incelenebilecek majik uygulamalardır.

Bildirinin en önemli hedefi üzerinde yeterince durulmadığı, gördüğümüz deve ve halk hekimliği ilişkisini (sınırlı bir araştırma evreni kapsamında) irdelemek, konuya ilişkin kültürel birikimi yazılı ortamda bilim insanları ile paylaşmak, tartışmaya ve eleştiriye açmaktır.

Anahtar Sözcükler: Antalya, deve, devecilik, halk hekimliği.

¹ Halk Kültürü Araştırmacısı (Sanat Tarihçisi), Kültür ve Turizm Bakanlığı.

THE CAMEL IN PRACTICES OF ANTALYA FOLK MEDICINE

Mahmut DAVULCU¹

This paper examines the present situation of the various forms of products obtained from the camel and the giant in Antalya region folklore applications and explores the current situation with its usage and the rootstones of these applications. In this study, a series of field researches on "camel and camel" (Antalya, Ka , Demre, , Kumluca, Kemer, Korkuteli, Kepez, Aksu, Serik, Manavgat, brad., Akseki, Gündo mu , Alanya, Gazipa a Provinces) were prepared in the light of the information gathered from the sources that the majority of the camelmen formed. During the research, observation and interview techniques which are unique to ethnographic research method were used. The fact that the source people are large-scale camels is the reason why they define, live and transmit this culture. The fact that the demand for camel products from the local people was met by local local camels was also effective in this choice. This study is the result of supporting the information obtained from sahdan with literature sources.

In folk medicine applications and folk medicines, animals and animal products have an important place. One of these animals (which has been used for many purposes for centuries - trade, migration, travel, transport, entertainment, and military purposes - from flesh, skin, milk, grapes and feathers). Meat, milk, urine, sweat, feather etc. belong to camel and camel in Turkish culture. The use of the products in the field of traditional medicine for healing purposes continued uninterrupted from the 14th century until the 19th century and this phenomenon can be followed up from the Uighur culture area to Turkey. The use of various products related to camel and camel in folk medicine is a fact and continues today.

Antalya is one of the regions in our country where it has become important both economically and culturally. The inner life established by the people of the region continues until modern times. This relationship, which has been established for hundreds of years, has brought an extremely rich accumulation of fruits related to camel and camel to the local culture of Antalya. One of the important areas where the various products obtained from the devolution and the devolution in the local culture emerged is the folk medicine. The camel is located in two dimensions of the folklore of Antalya province. The second is healing with medicines made with various products obtained from the province and religious-magical healing (urasa, evil) methods based on camels. The widespread majik practices are also mentioned, as the existence of the epochal folk medicine is based on the empirical basis. These are the major applications that can be examined in the framework of mimicry and contact magic, such as under-ride, camel-drinking. To investigate the relationship between camel and folk medicine (within a limited research universe), which we have not seen enough about the most important goal of the declaration, is to share, discuss and criticize the cultural accumulation of the subject in a written environment with scientists.

Keywords: Antalya, camel, camel Rearing, folk medicine

---

¹ Folklore Researcher, Provincial Directorate of Culture and Tourism, Antalya

GICIRDAKLI ÇİZME USTASI BRAHİM ETHEM KARAKA

Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ¹

Deve güreleri sırasında deve sahiplerinin giydikleri özel bir kostüm vardır. Bu kostümün tamamlayan parçalardan biri de Gıcırdağlı/Körüklü çizmedir. Gıcırdağlı çizmeleri yapan kişi sayısı, çok azalmıştır. Her şeyin makinele tirdiği bir dönemde, el emeği ile çizme imal etmek özel bir işi yapmak demektir. Bir çizmenin imali aylar alabilmektedir. Siparişi usulü yapılmaktadır. Ayak ölçüleri alınarak kişiye özel üretilmektedir. Yoksa üretim yapılmaz, müşteri beklememektedir. Müşteri siparişi vermekte ve çizmenin üretilmesini beklemektedir. Böyle özel bir işi yapan ustalar da takdir edilmeyi hak etmektedir. Bu ustalar, nispeten sayıları azalmaktadır. Onlardan biri de Manisa'nın Turgutlu ilçesinde yaşayan brahim Ethem Karaka'dır. Yaptığı ayakkabılar ve çizmeler, Ethem-i olarak piyasada değerlendirilmektedir. Bu çalışmada brahim Ethem Karaka ve ürettiği Gıcırdağlı Çizmeler tanıtılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: brahim Ethem Karaka, Gıcırdağlı Çizme, Körüklü Çizme, Ethem-i, deve güreleri

BENDY BOOT MANUFACTURER BRAHİM ETHEM KARAKA

Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ²

During camel wrestling, camel owners wear a special costume. One of the complementary pieces of this costume is accordion-like boots/bendy boots. The number of people crafting accordion-like boots has decreased dramatically. In an era where everything becomes mechanized, producing handmade boots is a very special work. It may take many months to craft a pair of boots. These boots are not intended to be presented to the taste of buyers after being crafted. They are already made to order in the personal shoe size of customers. Craftsmen of these boots deserve to be appreciated for doing such a special job. The number of these craftsmen is getting smaller every single day. One of them, brahim Ethem Karaka, lives in Turgutlu district of Manisa. The shoes and boots made by Ethem have a special value in the market since they are recognized as Ethem-i products. This study will introduce brahim Ethem Karaka and the accordion-like boots crafted by him.

Keywords: brahim Ethem Karaka, bendy boot, accordion-like boot, Ethem-i products, camel wrestling.

---

¹ Öğretim Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

² Lecturer, Manisa Celal Bayar University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Manisa, Türkiye.

DEVE YÜNÜNDEN YEN ÜRETİM ARAYIŞLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

H.Nurgül BEG Ç¹
Ceren ÖZ²

Türklerin tarihi geçmişlerinde var olan konar-göçer yaşam biçimi kültürel zenginliklerinin önemli bir parçasıdır. Bu hareketli yaşam biçiminde deve önemli bir yere sahip olmuştur. Yerleşik düzene geçiş, sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler ve motorlu araçların kullanılmaya başlaması ile devenin önemli bir seviye sona ermiştir. Günümüzde az sayıda olsa da devenin üretimi ayrılmaz olarak kültürel bir değer olan deve güreşi etkinlikleri sayesinde sürdürülmektedir. Bunun dışında devenin et ve sütünden de yararlanılmaktadır. Devenin bunların yanı sıra yününün değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu bildiride; doğal liflerden biri olan deve yünü ve farklı lifler bir araya getirilerek keçe tirme, dokuma ve örme gibi deneysel örnekler ortaya çıkaran atölye çalışmaları, malarından ve atölye çalışmaları, devamında "Maya" teması üzerinden günümüz koşullarına uygun ürün arayışları ve yeni üretimler üzerine yapılan çalışmaların koleksiyon sunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Yörük Kültürü, deve yünü, keçe, dokuma

A STUDY ON NEW PRODUCTION QUEST WITH CAMEL WOOL

H. Nurgül BEG Ç³
Ceren ÖZ⁴

Migrant settler life style in Turkish historical background constitutes an important part of their cultural richness. Camel had an important place in this mobile life style. This important function of camel is terminated with sedentism, developments in industry and technology, and usage of motor vehicles for transportation. Although it is limited, camel raising is sustained mainly due to camel wrestling events which is a cultural value. Apart from that meat and milk of camels are also used. In addition to this, it is showed up that camel wool should be utilized. In this paper, a collection of atelier studies that result in experimental samples such as felting, weaving and knitting by gathering camel wool and different fibers and studies on product quests compatible with today's circumstances and new productions with "Maya" theme as a continuation of atelier studies.

Keywords: Yoruk Culture, camel wool, felt, weaving

1 Doç. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, Çankırı, begicnurgul@gmail.com.

2 Öğr. Gör. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, Çankırı.cerenozdemir353@gmail.com

3 Assoc. Dr. Çankırı Karatekin University, Faculty of Fine Arts, Fashion and Textile Design Department, Çankırı, begicnurgul@gmail.com

4 Lect. Çankırı Karatekin University, Faculty of Fine Arts, Fashion and Textile Design Department, Çankırı. cerenozdemir353@gmail.com

KOLON DOKUMALARDA YEN ÜRÜN ARAYI LARI ÜZER NE B R DE ERLEND RME

H. Nurgül BEG Ç¹
efika Gül en BERBER²
H. Feriha AKPINARLI³

Türklerin kültürel birikimlerinde, Orta Asya'dan Anadolu topraklarına devam eden tarihsel süreç içerisinde konar-göçer yaşam biçimi etkili olmuştur. Yaylak ve kılak arasındaki göç ile sürdürülen bu süreçte develerin yardımıyla göç yolları kolayca tanımlanmıştır. Kullanılan birçok malzemenin hammaddesini besledikleri hayvanların yünlerinden ve kollarından elde ederek kendi olanakları ile üretim sağlamışlardır. Bu üretimler içerisinde kolon (çarpana) dokumaları ayrı bir yere sahiptir. Kolon dokumaları, göç sırasında yolların çuvalları ve hacimli yolların kolayca bağlanması, bebeklerin kolayca taşınması ve benzeri pek çok alanda kullanılan farklı uzunluk ve genişlikte üzeri motiflerle bezenerek, estetik değerler katılmış, özellikli dokumalardır. Kolon dokumalarının üretiminde geçmişte koyun yünü ve keçi kılını, daha sonra deve yünü de kullanılmıştır. Yerle ik düzene geçile birlikte bu dokumaların işlevi azalmış, için giderek yok olmuştur.

Yörük kültüründe, gündelik yaşamda kullanılan kolon dokumaları yerle ik yaşamı ama geçile birlikte unutulmaya yüz tutmuştur. Çankırı Karatekin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Moda ve Tekstil Tasarım bölümü Dokuma Teknikleri dersi kapsamında deve donatılarında kullanılan kolon dokuma örneklerinden de faydalanılarak kullanılan ipliklerde kullanılan deve yününden yararlanılarak yeni kolon dokuması örnekleri yapılmış, hedeflenmiştir. Bu çalışmada, mayla yörük kültüründe kullanılan kolon dokumalarının günümüzde tercih edilen giyim örneklerine yeni yorum ve tasarım anlayışı, katacağı bir koleksiyon ile sunumu hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: kültür, deve donatıları, kolon dokuma

A REVIEW ON QUESTS OF NEW PRODUCT IN COLUMN WEAVING

H. Nurgül BEG Ç⁴
efika Gül en BERBER⁵
H. Feriha AKPINARLI⁶

Within the historical process from Central Asia to Anatolia, migrant settler life style has an impact upon cultural accumulation of Turks. During this period, continued through migration between summer pasture and winter quarters, belongings were transported via camels.

¹ Doç. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi. Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü. Çankırı. begicnurgul@gmail.com

² Araş. Gör. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi. Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü. Çankırı. gulsennberber@hotmail.com

³ Prof. Dr. Gazi Üniversitesi. Sanat ve Tasarım Fakültesi. Tekstil Bölümü. Ankara. ferihaak@gmail.com

⁴ Assoc. Dr. Çankırı Karatekin University, Faculty of Fine Arts. Fashion and Textile Design Department. Çankırı.

⁵ Res. Asst. Çankırı Karatekin University. Faculty of Fine Arts. Fashion and Textile Design Department. Çankırı.

⁶ Prof. Dr. Gazi University. Faculty of Art ve Design. Textile Department. Ankara. ferihaak@gmail.com

They supplied raw materials for many materials they use from the wools and hairs of their animals and produce them by in-house production. Column weavings have a special place among these productions. Column weavings are qualified ones in various length and width with aesthetic value that are used for fastening belongings, sacks and bulky objects easily during migration, carrying babies or for similar purposes and that are adorned with motifs. Camel wool was used in column weaving except sheep wool and goat hair. Since functionality of these weavings diminished with sedentism, they disappeared.

Being used in daily life in yoruk culture, column weavings fell into oblivion with sedentism. It is aimed to produce new column weavings with threads spun from camel wool by utilizing column weaving samples used in camel ornamentation for Weaving Techniques course taught in Fashion and Textile Design Department of Fine Arts Faculty of Cankiri Karatekin University. A presentation of collection of column weavings of yoruk culture that contributes today's preferred clothes with a new interpretation and design conception is intended with this study.

Keywords: culture, camel accessories, column weaving

KAZAK TÜRKLERİNİN KÜLTÜRÜNDE DEVEYLE İLGİLİ ETOGRAFIZMLER

Yard. Doç. Dr. Oraz SAPASHEV¹

Kazak Türklerinin kültüründe deveyle ilgili etografizmler kavramsal, tarihsel yöntem kapsamında araştırılmı, tür. Bütüncül bakış açısıyla, Kazak göçebe kültürünün antropolojik boyutları, daha kapsamlı biçimde değerlendirilmek için çalışılmaktadır. Bildirinin amacı, Kazak etnografyasında yer alan deveyle ilgili örneklere literatür üzerinden inceleterek, çağdaş Türkoloji araştırmalarına katkıda bulunmaktır.

Kazak Türklerinin kültüründe deve kültü önemli bir yerini almaktadır. Totemlerin, bayramlar, törenler ve ayinlerin, keza Kazak Türkçesindeki ilgili sözcük ve ibarelerin incelenmesi devecilik kavramı, zengin bir anlam çevresini ortaya koymaktadır.

Deve çok eski çağlardan beri göçebe toplumlarda temelini oluşturmuştur. İnsanlar devenin etinden, sütünden, yününden yararlanmış; uzak mesafelere ulaşmak için, gerektiren ticari faaliyetlerini develer sayesinde gerçekleştirebilmişlerdir. Özellikle çöl ve bozkır bölgelerinde insanlar, ayakta kalabilmesinde deve önemli rol oynamıştır. Bu nedenle deve yetiştiriciliği Orta Asya'da önemli bir faaliyet alanıdır. Bu bölgenin önemli bir kısmında yaşayanlar, sürdüren Kazak Türklerinin gündelik yaşamında ve halk edebiyatında deve imgesi üretkenlik bakımından üst sıralardadır. Hatta Kazak halk edebiyatında devenin kültür düzeyinde yer alan hayvanlardan birisi olduğunu söylemek mümkündür.

Deve ve insan psikolojisinde ortak özelliklerin varlığı, zaman içinde halk edebiyatında paralel imgeler oluşturulmasına imkân vermiştir. Bunlardan birisi (deve) diğeri (insan) için metafor veya simge olarak kullanılabilmektedir. Bu yüzden destanlarda, türkülerde, bulmacalarda ve halk edebiyatında bayram türlerinde insan ile deve ikiz imgeler olarak görülmektedir.

Devenin çal, kanlı, azla yetinmesi gibi özellikleri temelinde, halk edebiyatında insan ve deve imgeleri sık sık karşılaşılmaktadır.

Bazı eski inanışlar ve ayinler de develerle ilgilidir. İyi ve yardımsever bir ruh olarak deveye saygı gösterilmesinin izleri Orta Asya Türklerinin birçok uygulamalarında günümüzde de yapılmaktadır. Köken mitolojisiyle ilgili gelenekler ve ayinler bayramlarda totem ile ruh arasındaki ilişkilere dair görüşler zaman içinde değişmiş olsa da ilgili yorumlar halk edebiyat örneklerinde varlığını sürdürmektedir. Günümü Kazak Türkçesinde deveyle ilgili sözcük, ibare ve deyimler de bu konuda önemli ipuçlar vermektedir.

Kazak yas törenleri çerçevesinde icra edilen ayinler ve ilahilerde ak deve imgesi ölümün kavramının kökeni ve ondan kurtuluş bayramında sık sık karşılaşılmakta, Dedede Korkut söylencelerinin Kazak versiyonlarında yer alan ve ad (Jelmaya) örüzgar gibi hızlı diğeri deve anlamına gelen mitolojik deve Korkut'un ölümden kaçış girişimlerinde bayram rol oynamaktadır.

Anahtar Sözcükler: deve, etnografya, mitoloji, kazak, dil

¹ Öğretim görevlisi İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri Bölümü

ETHNOGRAPHISMS ASSOCIATED WITH THE CULT OF CAMELS AMONG THE KAZAKHS

Yard. Doç. Dr. Oraz SAPASHEV¹

In the article ethnographisms related to the cult of a camel on the basis of complex anthropological research. A comprehensive methodological approach to the study of this topic gives us the opportunity to explore the cultural anthropological complex associated with the nomadic culture of Kazakhs more deeply.

The study of ethnographies concerning the camel and related ethnographisms in Kazakh vocabulary is one of the most important aspects of anthropological research in Turkic studies. Myths, legends, aphorisms, proverbs and sayings are a kind of code of the mental perception of the Turks. In this article, the cult of the camel among the Kazakhs is considered on the basis of complex methodological research.

The ancient beliefs and rituals of our ancestors are associated with the Camel. Especially, among the nomadic population there is a broad relation to the camel as a kind and helping spirit. Indeed, the traces of the belief associated with the camel as with a kind and helping spirit, are still preserved in many customs of the Turks.

The place and role of the camel in the social life of people is the foundation of the fact that it is viewed not only as a helping force. In ancient times, in the everyday life of the nomadic population, the camel acted as the main vehicle. Especially in the deserts, this animal with its qualities as a tolerance for water, courage and strength were the main human helper. With the help of camel caravans, they conducted trading business. His meat and milk were the main healthy food, and, his work was very highly effective for people. Therefore, people loved and looked after the camel. It can even be said that in connection with this, the symbol of camel in Kazakh folklore began to meet as one of the cult zoomorphic images.

Customs and ceremonies of origin in connection with the views of the people about the connection of the body totem-animal with the spirit in time changed, but their interpretation remains in the works of art. It can be said that in the weeping and commemorative songs associated with Kazakh funeral rites the image of a white camel is often found in the artistic symbol of the origin of death. As we know the most brilliant animals in the Kazakh version of Dede Korkut is the Gelmaya - fast-legged as the wind camel.

Keywords: Camel, Cult, Mythology, Kazakh, Code

---

¹ Associate Professor, Istanbul University

ANTİK ÇAĞ SOSYO KÜLTÜREL HAYATINDA DEVELER

Doç. Dr. Reyhan KÖRPE¹

Arkeolojik kazılar, buluntular, ve antik çağ kaynaklarından yararlanılarak oluşturulan bu çalışma ile develerin Yakın Doğu'dan Akdeniz dünyasına ve Avrupa'ya nasıl yayıldıkları, incelenmiştir.

Çalışmada antik çağ kaynakları, tanımları ve develer ile ilgili imdiye kadar bilinmeyen pek çok bilgiye ulaşılmıştır. Ayrıca, ayrıntılı arkeolojik kazılar ve araştırmaların sonuçları da bir araya getirilerek, develerin antik çağın sosyo kültürel hayatında oynadıkları rolü bütün açıklığıyla ortaya konulmuştur.

Antik çağlarda, camelus (Yunanca κάμηλος) olarak adlandırılan develer M.Ö. 6. yüzyıldan itibaren batı dünyasına tanıtılmıştır. Antik çağda tek ve çift hörgüçlü develerin her iki türü de bilinmekteydi. Tek hörgüçlü deveye dromedary denilmektedir. Dromedaryler genellikle Arap Yarımadası'nda ve Afrika'nın bozkır bölgelerinden geliyordu. Çift hörgüçlü olanlar ise, Asya'nın daha soğuk çöl bölgelerinden gelen Baktrian develeriydi (Camelus bactrianus). Bu develer günümüzde Afganistan'ın kuzeyindeki dağlık bölge olan Baktria'dan ismini almıştır. Ele geçen kaynaklar bu iki türün M.Ö. 1. bin yılın başlarında hibridleştirildiğini göstermektedir. Böylece, daha fazla yük taşıyabilen daha dayanıklı tek hörgüçlü tür ortaya çıkmıştır.

Yakın Doğu'da ilk kullanılmaya başlanılanlardan itibaren develer, Helenistik çağdan Roma dönemine kadar yalnızca yük taşıma amacıyla kalmadılar, aynı zamanda Asur ve Pers imparatorluğu döneminde savaşlarda ve haberleşme hizmetlerinde de yararlandılar.

Develer, Eski Yakın Doğu'nun birçok bölgesinde yaygın olarak kullanılmışlardır. Özellikle de uzun çöl yolculukları için, tütsü ve baharat ticareti için en uygun taşıma hayvanlarıdır. Plinius, Bedevi tüccarların tütsü almak için Güney Arabistan'a develerle gidilebildiğini söylemektedir.

tarihçi Diodorus, develerin 400 kilogramın üzerinde yük taşıdığını, öne sürmektedir. Baktrian develeri özelliklepek Yolu boyunca Çin'den gelen malların nakliyesi için oldukça uygun olmaları, karlı çöl seccakları için uygun deildi. Develer kervanlarda yük taşıyıcılar, aynı zamanda tüccarlar için süt ve yünden yararlanılmaktaydı. Fakat develerin diğer hayvanlar kadar sık olarak yenildiğini gösteren kaynaklar yoktur.

Roma imparatorluğu'nun Afrika ve Asya'daki toprakları, doğusunda Avrupa'da da deve kalıntıları, bulunmuştur. Bu develer genellikle nakliye veya askeri hizmet amaçlı kullanılmış olmalıdır. Ancak yük taşıma dışında develerin çok çeşitli amaçlarla da kullanıldığını gösteren kaynaklar da vardır. Romalılar için doğudan gelen bu egzotik hayvanlar her zaman doğunun simgelerinden biri olmuştur. Develeri amphitiyatrolardaki gösterilerden, Romalıların mehur ziyafet sofralarına kadar sosyo kültürel hayatlarında görmek mümkündür. Antik Yunan ve Roma'da develerin taşıma, kılıç kullanma, aynı zamanda sütünden ve yünden faydalanılmasıdır. Fakat aynı şekilde, günümüzdeki deve güreleri gibi olmasa da, arenalarda halk eğlendirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Camelus, Dromedary, Bactrianus, Brenike

¹Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

CAMELS IN THE SOCIO-CULTURAL LIFE OF THE CLASSICAL ANTIQUITY

Doç. Dr. Reyhan KÖRPE¹

Camels, called camelus (in Greek) in the classical antiquity, were introduced to the Western World in the 6th century BC. Both one-humped and two-humped camels were already known to humankind in ancient times. The former was called dromedary. Dromedaries originated mostly from the Arabian Peninsula and African steppes. The two-humped camels were Bactrian camels (*Camelus bactrianus*) having come from the cold Asian deserts. These camels were named after the mountainous region Bactria in Northern Afghanistan. The two-humped Bactrian camels, which were first brought to the Near East by the Assyrian merchants for long-distance trade, were crossbred with the local species, one-humped Dromedary camels. The retrieved finds indicate that these two species were hybridized in the early 1st century BC. Thus, a more resilient one-humped camel, which could carry more burden, was bred.

As of the first time they were put into use, they were not only used to carry burdens from the Hellenistic to the Roman Period but also for military and communicational purposes by the Assyrian and Persian Empires.

Camels were commonly used in many parts of North Africa, Egypt and Ancient Near East. It was the most suitable animal for the incense trade for which one had to take long desert journeys. Pliny the Elder reports that the Bedouin merchants could only travel to Sabota, the capital of Hadramawt in Arabia, on camel back to purchase incenses.

Bactrian camels are claimed to be able to cover 30-40 km a day and to carry burdens of 220-270 kg, yet historian Diodorus Siculus suggests that the burden they can carry should weigh more than 400 kg. Bactrian camels were quite suitable to transport the goods imported especially from China via the Silk Road but not for extremely hot deserts. Besides beasts of burden, they were also used as a source of milk and wool. However, there is no data evidencing that camels were eaten as often as the other animals.

They were indispensable elements of land transportation from the trade routes, which connected the ports on the Red Sea, to the Nile. Strabo, a well-known geographer between the 1st century BC and the 1st century AD, notes that it was Ptolemaios Philadelphos who established trade routes for the first time for camel trains to travel to Berenice on the coast of the Red Sea. With Berenice, Myos Hormos was another important Red Sea port, which the incoming caravans from Egypt stopped by. Hence, camels formed a vital transportation network between the Nilotic region and the Red Sea. The obtained finds show that these animals were not only used in the Near East but also spread across the empire in the following Roman Period.

Camel remains were found in Spain, Italy, France, Germany, Austria, Hungary, Slovenia and England other than the African and Asian territories of the Roman Empire. These camels must have been generally used for transportation and military purposes. The Fee (Rate) Charts of the

---

¹ Assoc. Prof., Çanakkale Onsekiz Mart University.

Roman Emperor Diocletian in the 4th century BC show that camels were fairly economical to be used for transportation.

Yet there are findings evidencing that camels were also used for other purposes than transportation. This exotic animal of an eastern origin was always an oriental symbol. It was possible to observe camels in the socio-cultural lives of the Romans, ranging from amphitheaters to famous Roman banquets.

Keywords: Camels, Camelus, Dromedaries, Camelus bactrianus

CULTURE OF TRADITIONAL CAMEL BREEDING IN IRAN, CHALLENGES (STRENGTH AND WEAKNESS) AND ESSENTIAL ITEMS TO TRANSITION FROM TRADITIONAL TO MODERN BREEDING

Dr. Sait ZIBAI¹

Native livestock are national resources and key products in developing countries; hence the precise knowing Understanding indigenous and traditional knowledge for preserving these reserves have much importance and could be lead to conservation and utilization. The dromedary camel (*Camelus dromedarius*) has played a key role in the history of man and civilizations. The camel is highly adapted to the difficult and hostile environment of its habitat. Iran is in the dry area of the world. With an average rainfall of about 243 mm per year, which is one third of the world's average rainfall. The rate of desertification in Iran is high and Power supplies for livestock have dropped dramatically. In order to preserve and utilize natural resources appropriately, the development of knowledge of those resources is crucial, as is the selection of appropriate animals for grazing in the rangelands. Almost all Iranian rangelands are categorized as medium class (41.4%) and poor (unproductive and relatively salty) class (48.2%). In such regions in which nothing grows but salt-growing, bland and thorny plants it is difficult to choose domesticated livestock suitable for rising, other than the camel .Therefore, camel breeding is essential for Iran. At present, there are nearly 154,000 dromedary camels living in the desert areas (South, Southeast and Central) of Iran; this is 0.56% of the world camel population and 3.8% of the Asian camel population. This number can potentially increase by 1.5 million. Currently, most camels in Iran are traditionally. The traditional camel breeding in Iran can be divided into two general groups. Breeding in rural areas and breeding in nomadic areas. There are many common points and in some cases there are differences. Iran's camel are divided into four types, based on the climatic condition and production capabilities such as meat type, milk type, dual purpose (meat-milk and wool-meat) and riding camels. Camel milk has been used for centuries as a medicinal drink in Middle Eastern, Asian, and African cultures. Camel milk products in the world are popular due to increasing demand and are typically available in pharmacies Thus, it can be said, camel is an advanced technology animal.

This article is intended, in a glimpse, camel breeding culture in the village and nomads will be noted and camel breeding in Iran considering the camel's potential and the necessities of the country will perpend. Then will investigate the essential items affect the native products such as, indigenous knowledge, how to form popular, cooperative groups, indigenous knowledge of productivity improvement, items impacting on the consumer market More ever, enumerate the traditional camel breeding challenges will be considered. Also, three influential and convergent categories for planning the transition from traditional camels breeding to modern camels breeding that are considered in Iran will be explained.

Keywords: Camel Culture Iranian Traditional Culture, Modern Breeding.

---

¹ Associate professor Razi Vaccine and Serum Research Institute, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO) Mashhad, Iran, Chairman of the Board, Iranian National scientific Camel Society. S.zibae@rvsri.ac.ir

İRAN'DA GELENEKSEL EKİLDE DEVE YETİ TIRICILIĞI KÜLTÜRÜ, ZORLUKLARI (GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ) VE GELENEKSEL YÖNTEMLERDEN MODERN YÖNTEME GEÇİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER

Dr. Sait ZIBAI¹

Yerli besi hayvanlar, geli tirmekte olan ülkelerde mali kaynak ve stratejik ürünlerin üreticilerindedir. Bu nedenle, bu kaynaklar, koruma amacıyla bu yerli ve geleneksel bilimi anlamak büyük bir önem taşımaktadır. Bu da bizi bu yöntemleri koruma ve bunlardan uygun bir şekilde yararlanma doğrultusunda yönlendirecektir. Deve zorlu ve aşırı şartlara uyum sağlamak, ve insanlık tarihi ve medeniyetinde önemli bir rolü bulunmaktadır. İran'da 343 milimetre yağış, la dünyanın kurak bölgesinde yer almakta ve çöllenme hızı, yüksek olup besi hayvanlar, beslenme kaynakları, dikkate değer bir şekilde azalmış bulunmaktadır. Doğal kaynaklar, koruma ve onlardan uygun şekilde yararlanma amacıyla, bu kaynaklardan yararlanma bilimini geli tirmenin çok büyük bir gerekliliğine sahiptir. Bu bölgelerdeki çayır, otlatılacak uygun besi hayvan, seçimi halen gerekli görülmektedir. Hemen hemen İran'ın bütün çayır, sularıyla %41.4 ile orta ve %48.2 ile nispeten tuzlu ve verimsiz iki gruba ayrılmıştır. Bu tip bölgelerde sert ve tuzlu koşullara uygun bitkiler dışında, hiçbir bitki yeti mez. Bu bitkiler de çok zor bir şekilde hayvanlar, beslenmeleri için kullanıma uygun olabilirler. Bu sebeple deve kullanımı, eklinden dolayı, İran'da deve yeti tiriciliğine gereklidir. Hâlihazırda İran'da yaklaşık 154 bin baş deve bulunmaktadır. Bu sayı, dünya develerinin %0.56 ve Asya'nın da %3.8'ini teşkil etmektedir. Ancak, İran'da 1.5 milyon devenin yeti tirilebilme potansiyeli bulunmaktadır. Hâlihazırda İran'da develerin çoğu geleneksel olarak yeti tirilir. İran'daki geleneksel deve yeti tiriciliği; köylerde ve göçebelerin bulunduğu bölgelerde iki ana gruba ayrılmaktadır. Bu iki grup arasında hem benzerlik hem de farklılıklar vardır. İran'da yeti tirilen develer ise, renk çeşitleri açısından, ürün ve iklim koşulları, çeşitlerine göre; süt, et, iki amaçlı, et ve süt ve yarı, develeri (Camaz) dört gruba ayrılmıştır.

Yerel kültürde, deve sütü Ortadoğu'da çok eski zamanlardan beri ilaç özellikleri bulunan bir içecek olarak kullanılmaktaymış. Günümüzde deve sütünden üretilen ürünler dünya genelinde artmakta, bu ürünlerin bazıları, ise eczanelerde satılmaktadır. Bu makalede köy ve göçebelerin bulunduğu kırsal alanlarda deve yeti tiriciliğinin ülkedeki potansiyeli ve gereksinimleri genel olarak incelenmiştir. Yerli bilim, yerli grupların oluşumunu teşkil eden (halkın tiraki), verimliliğini artırmak amacıyla yerli bilim ve ürün tüketim piyasasında öneme sahip olan etkili faktörler ile geleneksel deve yeti tiriciliğinin zorlukları, gibi yerli ürünleri etkileyen etkenler genel olarak incelenmiş bulunmaktadır. Ayrıca, deve yeti tiriciliğinde geleneksel yöntemlerden modern yöntemlere geçiş için etkili ve birleştirici olan ölçü önerileri, açıklanacaktır.

Anahtar kelimeler: Deve yeti tiriciliği kültürü, İran yerel kültürü, modern deve yeti tiriciliği

¹ Razi Aşı ve Serum Araştırma Enstitüsü, Kuzeydoğu şubesinde Doçent Doktor, Veterinerlik ve Biyoteknoloji araştırmaları departmanı, Araştırma kurumu, Çiftçiliği yayma ve eğitimi, Meşhed, İran. Bilimsel Deve Derneği yönetim kurulu başkanı. S.zibaee@rvsri.ac.ir

GÜNEYDO U ANADOLU'DAKI DEVE KÜLTÜRÜNÜN ARKEOLOJISI VE TARİHI

Lect. Abu Bakar SIDDIQ¹

Res. Asst. Ça da ERDEM²

Asst. Prof. Dr. Süleyman ANLI³

Anadolu ve Yakın Do u'daki ilk hayvan (koyun-keçi ve domuz) evcille tirmesinden yakla ,k 7000 y,l sonra develerin evcille tirilmesi gerçekte mi tir. Ancak 3. biny,l,n ba ,nda deve evcille tirilmesinin ard,ndan, develerin sosyo-ekonomik önemleri farklı, seviyelerde artm, t,r. Develer, Ortado u, Yakın Do u ve Uzak Do u karavan yollar,nda yo un olarak kullan,ld, ve daha önce kullan,lan tekerlekli ta ,mac,l, ,n yerine geçti. Bunu takiben, çöl ya am,na motorlu arabalar girene kadar, develer Afro-Avrasya'daki tüm kurak bölgelerde, yava yava askeri amaçlı, kullan,malarda ana araç haline geldi.

Anadolu'da develer egzotik bir türdür. Bölgede Tunç Ça ,n,n öncesindeki hiçbir tarih öncesi alanda her hangi bir deve kal,nt,s, bulunmamaktad,r. Ancak evcil develer Erken Uygarlıklar, Roma ve Bizans dönemlerinde Anadolu'da yayg,nla t, ve önemli yük hayvanlar, haline geldi. Çift hörgüçlü deve (Bactrian), tek hörgüçlü deve (dromedary) ve hatta melez deve kemikleri, Korucutepe, Tilbe ar, Ziyaret, Lidar, Acemhöyük ve Yenikap,-Marmaray kaz,lar, gibi Anadolu'daki Ortaça yerle melerinde yayg,n olarak bulunmaktad,r. Osmanlı döneminde deve pastoralli i ticaret, ula ,m ve sava nedeniyle, özellikle Güneydo u Anadolu'da büyük bir art, gösterdi. Geçen yüzy,lda Anadolu'nun büyük k,sm,nda deve yeti tiricili i b,rak,lm, olsa da, develer Güneydo u Anadolu'daki çiftçi Araplar ve Kürtlerin yan, s,ra, Beritan gibi göçebe pastoral gruplar aras,nda son 30 y,la kadar sosyo-kültürel aç,dan önemli bir parçay, olu turmaktayd,. Fakat deve kültürü aniden bölgeden kayboldu.

Arkeozoolojik, etnotarihsel ve etnozoolojik verilerin , , ,nda, bu Antrozoolojikçal, ma, Güneydo u Anadolu'da deve kültürünün nas,l ve neden benimsenip, son otuz y,l,n içerisinde hangi faktörler nedeniyle yok oldu u sorular,n, yan,tlamay, amaçlamaktad,r.

Anahtar Sözcükler: Deve kültürü, Etnotarih, Etnozooloji, Antrozooloji, Güneydo u Anadolu

¹ Öğretim Görevlisi, Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Antropoloji Bölümü

² Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Antropoloji Bölümü

³ Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Antropoloji Bölümü

THE ARCHAEOLOGY AND HISTORY OF CAMEL CULTURE IN SOUTHEAST ANATOLIA

Lect. Abu Bakar SIDDIQ¹

Res. Asst. Ça da ERDEM²

Asst. Prof. Dr. Süleyman ANLI³

Camel domestication occurred about 7000 years after the first animal domestication (caprine and pig) in Anatolia and the Near East. However, following the domestication of camel in the beginning of 3rd millennium BC, the socio-economic importance of camel increased at different levels. Camels were heavily used in the whole Middle East, Near East and Far Eastern caravan routes and replaced all types of previously used wheel and draft transport. Following that, camels gradually became the main utility for the military control in entire Afro-Eurasian arid zones until the motor cars greatly introduced into the desert.

In Anatolia, camels are exotic animals. No pre-Bronze Age prehistoric site has shown any camel remains so far in Anatolia. However, domestic camel became common and very significant in the Early Civilizations as well as in the Roman and Byzantine Anatolia. Bactrian, dromedary, and even hybrid camel bones are commonly found in Medieval Anatolian sites such as Korucutepe, Tilbe ar, Ziyaret, Lidar, Acemhöyük, and Yenikap,-Marmaray excavations. During the Ottoman period, camel pastoralism highly increased specially in Southeast Anatolia mainly because of trade, transport and warfare. Albeit camel pastoralism was abandoned in most part of Anatolia in last century, camels were in major socio-cultural part among settled Arabs and Kurds as well as nomadic pastoral groups such as Beritan in Southeast Anatolia until last 30 years. However, camel culture suddenly disappeared in the region.

In the light of archaeozoologic, ethnohistoric and ethnozoological data, this Anthrozoological research is aimed to answer the questions how and why camel culture was adopted in Southeast Anatolia as well as which factors forced its abandonment in the region during preceding decades.

Keywords: Camel culture; Ethnohistory; Ethnozoology; Anthrozoology; Southeast Anatolia

---

¹ Lecturer, Department of Anthropology, Mardin Artuklu University

² Mardin Artuklu University

³ Mardin Artuklu University

B R GELENE N SON TEMS LC LER : HAVUT USTALARI VE HAVUTÇULUK

Yrd.Doç.Dr. Süleyman ANLI¹

Hem geçmi te hem günümüzde kendisine kutsiyet atfedilen bir hayvan olan devenin kullan,m alanlar,ndan bir tanesini de deve güre leri olu turmaktad,r. Konar göçer ya am biçimin vazgeçilmez unsurlar,ndan biri olan deve, yerle ik hayata geçi in artmas,yla birlikte güre sahalar,nda daha çok görünür hale gelmektedir. Develer güre e ç,kmadan önce havut, çul, kolan, hatap, tengah, boncuk, zil, çan ve i lemeli bezler gibi daha bir çok süsleme ile donat,lmaktad,r. Bu deve donan,m,lar, içerisinde devecilik kültürü ve deve güre lerinde havut en önemli kültürel gösteren olarak ön plana ç,kmaktad,r. Devecilik kültüründe deve ne kadar önemli ise devenin ta ,d, , havutun da ayr, bir yeri vard,r. Bu durum ayn, zamanda deve güre lerinin geleneksel bir yapıya sahip oldu una da i aret etmektedir.

Günümüzde devecilik kültürü içinde sürdürülen geleneksel sanatlar ve meslekler kaybolma tehlikesi ile kar ,ya kar ,yad,r. Devenin semeri veya devenin giysisi/elbisesi olarak adland,r,lan havutlar, yapan havutçu ustalar,n,n say,s, oldukça azalm, t,r. 2015-2017 y,llar, aras,nda farklı zaman dilimlerinde yapt, ,m,z saha çal, mas,ndan elde etti imiz verilere göre günümüzde havut yapan ustalar,n say,s,n, sekiz olarak tespit edebildik. Havutçuluk yapan ustalar,n yakla ,k yar,s,n,n Ayd,n yöresinden olmas, ara t,r,mam,z,n odak noktas,n, Ayd,n Havuduna yönlendirmi tir. Dolay,s,yla ara t,r,mam,zda öncelikle genel olarak devenin en önemli donan,m, olan Havudun ne oldu unu aç,klayarak havudun i levini belirttikten sonra devecilik kültüründe Ayd,n havudunu önemli k,lan özellikleri ortaya ç,karmak ve bu havudun ay,r,c, unsurlar,n neler oldu unu ifade etmektir.

Bu do rultuda ara t,rma alan, olarak deve güre lerinin yapıld, , yerler seçilmi tir. Deve güre lerinin düzenlendi i Çanakkale, Bal,kesir, zmir, Ayd,n, Mu la, Denizli, Manisa, Antalya illerinde gerçekleştirilen etnografik derinlemesine mülakatlardan elde edilen bilgiler bu çal, mada kullan,lm, t,r. A ,r,kl, olarak ara t,rma da iki havutçu ve iki saraç ile ayn, zamanda deve sahibi olan görü mecilerin verdikleri bilgilerden yararlan,lm, t,r. Bununla birlikte Ayd,n, zmir, Manisa, Çanakkale, Bal,kesir, Mu la, Denizli ve Antalya'da bu kültürün içindeki kat,l,mc,larla görü ülerek deve havuduna dair bilgiler antropolojik aç,dan derlenip analiz edilmi tir.

Anahtar Sözcükler: Deve, Devecilik Kültürü, Donan,m, Havut, Havutçuluk

---

¹ Öğretim Üyesi/Bölüm Başkanı, Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Antropoloji Bölümü

LAST REPRESENTATIVES OF A TRADITION: CRAFT OF HAVUT AND HAVUT CRAFTSMEN

Yrd.Doç.Dr. Süleyman ANLI¹

Camel has been seen a sacred animal both in the past and present that is one of the utilization areas is the camel wrestling. It is one of the indispensable elements of the nomadic lifestyles, which has become more visible in the fields of camel wrestling after transition of the settled life. Camels before wrestling are equipped with many ornaments such as Havut (camel pack saddle), carpets, swords, necklaces, beads, bells and embroidered cloths. Havut is one of the most important cultural indicators within this camel equipment in terms of camel culture and camel wrestling. Havut has a distinct place in camel wrestling tradition. This is also indicates that camel wrestling has a traditional structure.

Today traditional arts and artisanship sustained within the culture of camel breeding are facing the danger of disappearing. The number of craftsmen who have made the Havut (camel pack saddle) considerably has been reduced. According to the data obtained from the fieldwork carried out between the years of 2015-2017 we can determined the number of Havut craftsmen as eight. Due to nearly half of the Havuts craftsmen were from Aydın province the focus of our research has directed to Aydın origins Havuts. Therefore, in this research our aim is firstly to explain the most important outfit of the Camel, Havut; then to specify the importance and features of Havut in the culture of Camel breeding and lastly to express what are the distinctive elements of this Havut.

Within this framework, places where camel wrestling was performed selected as the research area. The data obtained from ethnographic in-depth interviews through the fieldwork conducted where camel wrestling is organized such as Çanakkale, Balıkesir, İzmir, Aydın, Muğla, Denizli, Manisa, Antalya provinces. Mainly, the paper is based on information provided by interviewees, two Havut craftsman and two saddlers who are camel owners at the same time. In addition, data regarding Havut was compiled through an anthropological point of view by interviewing participants who are camel owners in Aydın, İzmir, Manisa, Çanakkale, Balıkesir, Muğla, Denizli and Antalya.

Keywords: Camel, Culture of Camel Breeding, Outfits, Havut, Craft of Havut, Havut Craftsmen

---

¹ Lecturer/Chairman of the Department/ Department of Anthropology, Mardin Artuklu University

DEVE GÜRE LERİ ÇILINGİR SOFRALARI

Tangör TAN¹

Çalışma Konusu: Deve Güreleri esnasında tüketilen gıdaların, yörelerin sahip olduğu gastronomi kültürü, mevsimsel döngüleri, tarımsal pratikleri ve sosyal yapı, farklılıklarına göre incelenmesi.

Amaç: Dört aylık güre dönemi boyunca arenalarda hazırlanan çilingir sofralarında yenilen gıdaların, yörelerin sahip olduğu farklı yeme içme davranışlarına göre değerlendirilerek bu yörelerdeki tüketim kültürünü ve buna bağlı olarak gastronomi kültürlerini ortaya koymak.

Saha Çalışması: Bu çalışma hali hazırda 2014 yılından beri süregelmektedir. Güre dönemlerinde arenalarda çilingir sofralarında yemek hazırlayan güre severler ile konuşarak, kimi durumlarda ise güre öncesinde evlerine ziyaret edilerek sofralar için hazırlanan gıda maddeleri, bu gıdaların üretim amaçları, incelenmiştir / incelenecektir. Bu esnada yemekleri hazırlayan kişiler ile birebir görüşme, röportaj, görsel arıvleme için fotoğraf ve kısa film çekimleri gerçekleştirilmiştir / gerçekleştirilmektedir.

2014 yılında itibaren Anadolu'nun güneyinden başlayarak ve özellikle Ege Bölgesi yoğun olmasına üzere deve güreleri arenaları ziyaret edilmiştir. Araştırma devam etmektedir. Genel olarak iki günlük olarak planlanan ziyaretlerde deve sahipleri ve paralelinde arenalara sadece güreleri izlemeye gelenler ile görüşülmüştür.

Bu görüşmeler esnasında:

É Gürelerin düzenlendiği yörelerin tarımsal pratikleri incelenmiştir.

É Bu yörelerin hakim olan yeme içme alışkanlıkları, ve kültürü incelenmiştir.

É Yörelerde mevsimsel döngüler gözlemlenerek evlerde arenalar için hazırlanan gıdaların araştırılması, t.r.

É Bu gıdaların ve izleyicilerin güreleri başlamadan önce arenadaki konumlanması, ve yerleşmesi araştırılması, t.r.

É Tüm bunlara bağlı olarak arenaların düzenlendiği yörelerin gastronomi kültürünü ve yeme içme alışkanlıklarının ortaya konulması, hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Deve güreleri, çilingir sofraları, gastronomi kültürü, tüketim davranışları, gıda.

---

¹ Ziraat Mühendisi & Gastronom, Ar – Ge Koordinatörü, İstanbul Yiyecek ve İçecek A.Ş.

¹ Agriculture Engineer & Gastronom, Research – Development Coordinator İstanbul Food & Beverage Group

ÖÇİLİNGİRÖ TABLES AT CAMEL WRESTLING

Tangör TAN¹

Topic: Examination of food consumed during camel wrestling according to gastronomic culture, seasonal cycles, agricultural practices and social structure differences.

Purpose: To evaluate the consumption of food in ÖÇilingirö tables prepared during the four months wrestling period according to the different eating and drinking behaviors of the regions and to reveal the consumption and the gastronomic cultures in those region.

Fieldwork: This work has been ongoing since 2014. During the wrestling periods at the arenas interviewing with the wrestling lovers who prepare food for theÖÇilingiröTables and in some cases the foodstuffs prepared for the table by visiting their houses before the wrestling day and the production stages of these foodstuffs will be examined / examined. In the meantime, photographs, short film shootings, interviews, visual archives have been realized with the people. Camel wrestling arenas were visited starting from the Southern Anatolia in 2014 and especially in the Aegean region has been concentrated. Research still is continues. In general, visiting and interviewing with the camel owners and their families at the arena, at their houses and during these visiting period:

ÉThe agricultural practices of the regions where wrestling is organized have been investigated.

ÉThe eating habits and culture prevailing in these regions have been investigated.

ÉFoods prepared for the arenas in the houses were investigated by considering the seasonal cycles in the regions.

ÉThe positioning and placement of these foods and spectators in the arena have been researched before the wrestling starts.

ÉIt is aimed to reveal the gastronomic cultures and eating habits of the regions where the arenas are organized depending on all these.

Keywords: Camel Wrestling, Çilingir Tables, Gastronomy Culture, Consumption Habits, Food.

TÜRKÜLERDE DEVE İMGESİ VE DEVECİ TÜRKÜLERİ

Yrd. Doç.Dr. Ümral DEVECİ¹

Türküler, halkın ya da ant, s, n, n her an, na tan, kl, k edecek veriler içerir. Dolayısıyla bir çeşit sosyal tarih belgesi niteliği taşıyan türkülerin metinleri halkın yaşamından kesitler taşıyor. Özellikle konargöçer toplumlar, tüm varlıklarıyla birlikte türkülerini de gittikleri yerlere taşıyorlar.

Develer de atlar gibi konargöçer kültürün vazgeçilmez canlı unsurlarından biridir. Develer, göçebe kültürlerin taşıyıcısı, kervanlarda, savaşlarda, güreş sahalarında pek çok yerde gücünden ve dayanıklılığından faydalanılan hayvanlar olmuştur. Özellikle sert karasal iklim bölgelerinde ve çöl koşullarında vazgeçilmezdirler.

Halk kültürüne ait pek çok üründe olduğu gibi yüzlerce türkülerde de deve ve devencilik teması betimlemelere, imgelere rastlanmaktadır. Ayrıca devencilikle ilgili hayatın, deve yetiştiriciliğinden ve deve taşımacılığından kazanan insanların da türkülerde yer aldığı görülmektedir. Devencilik kültürünün aktarıldığı bu türkülerde halkın kendisine bu kadar yarar sağlayan canlıların varlığına duyduğu bir nevi övgüsel duygusunu da yansıtmış, görülmektedir. Anadolu koşullarında Erzurum'dan Niğde'ye, Konya'dan Burdur'a hemen hemen pek çok yörede develerin ve devencilik temasının anlatıldığı türküler rastlamak mümkündür. TRT Repertuarı ve türkülerin yer aldığı kaynak kitaplar, dikkate alınarak bir kaç örnek verebiliriz. Erzurum yöresine ait "A Deveyi düzde gördüm, arkla yöresine ait "A Deveyi katerlemi gidiyor, Finike yöresinden "A Devesi mor kök ekli, Burdur'dan "Çek devesi develeri engin ve "Devesi tuzdan gelir, Fethiye yöresinden "Deveciler getiriyor üzümü, Gaziantep'ten "Karadan gelir eli devesi, "Kör deve gibi pek çok türküyü saymak mümkündür.

Bu çalışmada develeri ve devencilik temasını konu alan, örneklem amaçlı, rastgele seçilmiş türkülerin analizi yapılmıştır. Türkülerde develerle yapılmış, devencilik etnografyasına ışık tutan, aksesuarlardan, develerin fiziksel ve tepkisel özelliklerinden, deve ve sevgili arasından kurulan çarpımlardan oluşan imgelerden söz edildiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türküler geleneği, Türküler metni, devesi türküler, devencilik, imge

THE IMAGES OF CAMEL AND CAMELEER IN FOLK SONGS

Yrd. Doç.Dr. Ümral DEVECİ²

Folk song contains data that will testify to every moment of people's experience. Therefore, the folk song texts, which are a kind of social history documentary, have cross sections of people's life. Especially nomad societies, carry their folk songs with all their assets.

¹ Öğretim Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

² Öğretim Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Camels, like horses, is one of the indispensable living elements of nomad culture. Camels have been animals that have benefited from strength and endurance in the transport of nomadic cultures, caravans, wars, wrestling in many places. It is indispensable for regions and desert geography, especially where severe continental climate conditions persist.

There are many images of folk culture, as well as hundreds of folk songs in the form of imagery and images of camel and camel. It is also seen that the people who earn the money with camel culture and the camel transport are included in the folk songs. In nomadic culture, people have a sense of gratitude towards this animal because of too many giving benefits for people. It is possible to heard folk song about camel ; come across Anatolia from Erzurum to Ni de, from Konya to Burdur and to the many places. I would like to mention a few examples of the TRT repertoire and folk songs textbooks. I would like to mention a few examples of belong to Erzurum's region "A Deveyi düzde gördüm", belong to ark, la region's "A deveyi katerlemi gidiyor", from Fenike ÷A devesi mor dö ekliö, from Burdur öÇek deveci develeri engineö and öDevesi tuzdan gelirö, from Fethiye region öDeveciler getiriyor üzümüö, Gaziantep region öKar ,dan gelir eli develiö and öKör deveö It is possible to count many folk songs.

In this study, an attempt was made to analyze randomly selected Turkish texts, which are related to camel and cameleer. It can be seen from the transportation made by the camel in the texts of folk songs, from the camel runs, accessories, the physical and reactionary characteristics of the camel, the images formed by the associations established between camel and lover in the context of camel ethnography.

Keywords: Folk song culture, folk songs textbooks, türkü, camel, images,

FEN B L MLER B LD R ÖZETLER
(Alfabetik olarak s,ralanm,)

ABSTRACTS OF PAPERS FOR NATURAL AND APPLIED SCIENCES
(in Alphabetical Order)

[Metni yazın]

Ç NDEK LER

FEN VE SA LIK B L MLER

Impact of Restricted Suckling on Milk Composition of Dromadry Camel under Semi-intensive System

Ahmed Eisa Elhag IBRAHIM

Egyptian Camel Breeds: Progress and Challenges

Ahmed SALLAM

Deve Yeti tiricili i ve Bak,m, Üzerine Bir Kaç Söz: Do rular ve Yanl, lar.....

Ali BELGE .....

Deve Sütünün Kazein mmunoglobulin ve çerdi i Enzimlerin Terapötik Etkisi

Alkan ÇA LI,

Murat YILMAZ,

Tufan ALTIN.....

Çift Hörgüçlü (Bactrian) Ve Tek Hörgüçlü (Dromedar) F1 Melezi (Tülü) Buduklar,n Do um A ,rl, , ve Vücut Ölçüleri Üzerine Bir Ara t,rma

Atakan KOÇ,

Abdullah BÜLBÜL,

Tufan ALTIN,

Birol B R NC O LU

Develerde Karkas ve Et Kalite Özellikleri .....

Atakan KOÇ,

Abdullah BÜLBÜL,

Tufan ALTIN,

Birol B R NC O LU .....

Cross-sectional Study of Camel (Camelus dromedarius) Brucellosis in the Red Sea State, Sudan.....

Atif Elamin ABDELGADIR .....

Türkiye'de Deve Yeti tiricili i ve Hayvan Refah, ...Adnan Menderes Üniversitesi

Aysun KOÇ .....

Camels in Europe: A Brief History of Camel Hybrids and Camel Breeding in Europe .....

Dioli MAURIZIO.....

Ayd,n lnde Üretilen Deve Sütlerinin Mikrobiyolojik ve Fizikokimyasal Özellikleri

Ay e Demet KARAMAN.....

The Popular Enthusiasm for Camel Milk: Beliefs and Realities .....

Gaukhar KONUSPAYEVA, Bernard FAYE

A Molecular Genetics View of Iranian Camel Populations

Ghobad Asgari JAFARABADI,

Onur YILMAZ,

brahim CEMAL,

Nezih ATA,

Orhan KARACA.....

Tek Hörgüçlü Develerde (Camelus Dromedar,us) Cand,da Türlerinin Nested Pcr le
Ara t,r,lmas,

Göksel ERBA ,

U ur PARIN,

ükürü KIRKAN,

Serap SAVA AN,

Hafize Tu ba YÜKSEL.....

Develerin Beslenmesi .....

Hulusi AKÇAY

Develerde S,k Görülen Cerrahi Hastal,klar.....

Murat SARIERLER,

Cansu YALAR,

Duygu TANER,

Bülkent TEZVER

nsan Sa l, ,nda Deve Kolostrumu, Sütü ve drar,n,n Anti-kanserojenik Kullan,mlar,

Olçay BOYACIO LU,

Murat YILMAZ,

Seda ÖRENAY BOYACIO LU .....

Ancient and Modern Hybridisation Between One- and Two-humped Camels.....

Pamela BURGER,

Canan ÇAKIRLAR

Some Adaptive Comparisons of Camel Milk Properties in tTraditional and Classical
Medicine in Iran

Saeid Z BAEE,

Mohammadreza NORAS

Deve Sütünün Yo rurt Üretiminde Kullan,labilirli i Üzerine Bir Ara t,rma .....

Selda BULCA,

Atakan KOÇ,

Mehmet ÇELEB .....

Aydin li Güre Develerinin Yeti tiricili i, Bak,m, Besleme ve Sorunlar, Hakk,nda Genel
Bir De erlendirme

Selda MANAV,

Atakan KOÇ .....

The Disease Prion in the Camel

Semir Bechir Suheil GAOUAR,

Megheli I,

Kaouadji Z,

Gaouar S.B.S,

Conte Michela,

Chiappini Barbara,

Gabriele Vaccari

Güre Develerinde Nekropsi ile Tespit Edilen Parazitler .....

Süleyman AYPAK,

Metin PEKA IRBA ,

Selin ÜNER HACILARLIO LU,

Ali brahim BA DATLIO LU .....

Tek Hörgüçlü Develerde (Camelus Dromedar,us) Kene Kökenli Zoonotik Bakterilerin
Moleküler dentifikasyonunun Ara t,r,lmas,

U ur PARIN,

Göksel ERBA ,

ükrü KIRKAN,

Serap SAVA AN,

Hafize Tu ba YÜKSEL .....

.....

FEN VE SA LIK B L MLER POSTER B LD R

Ayd,n Bölgesindeki Deve Do umlar, ve Yenido an De erlendirmesi: Ön Bulgular

Güne ERDO AN,

Tu ra AKKU ,

Hasan ERDO AN

Develerin Deri Lezyonlar,nda Dermatofit Etkenlerinin Ara t,r,lmas,

Hasan ERDO AN,

U ur PARIN,

Hafize Tu ba YÜKSEL,

Kerem URAL,

ükü KIRKAN.....

Evaluation of Published Articles Investigating Hematological Parameters in Healthy Dromedary Camels

Hasan ERDO AN,

Yasin PARLATIR,

Songül TOPLU,

Serdar PA A,

Kerem URAL

Deve sütü: Genel özellikleri, Sa lık ve Teknolojik Aç,dan Faydalar, ve Deve Sütü Ürünleri

Selda BULCA,

Eda OLAT,

Sezgin D ZDAR

IMPACT OF RESTRICTED SUCKLING ON MILK COMPOSITION OF DROMADRY CAMEL UNDER SEMI-INTENSIVE SYSTEM

Ahmed Eisa Elhag IBRAHIM¹

The objective of this study was to elucidate the impact of restricted suckling and some husbandry practices on milk constituents of camel under farming system during four months postpartum. Eight lactating she-camel and eight calves have been selected immediately after calving and assigned to two equal groups under semi-intensive system in farm of Khartoum University, Camel Research Centre. In group (G1) all calves were allowed to suckle freely from birth to 30th days postpartum. Afterward, calves were used to stimulate milk letdown for each of the she-camel's teat for a few seconds before milking procedure. The residual of milk in the udder quarters to be left consumed by the calf immediately after complete hand milking for three months. While in group (G2) the calves were freely suckling up to 80th days postpartum. Afterward calves may be used to stimulate milk letdown by sucking each of the she-camel's teats for a few seconds before milking procedure and the residual milk in the other quarters, left to be consumed by the calf. In addition the calves were remaining with their dams all day light. Collection of milk samples started in the second week of postpartum and continued biweekly interval up to end of 4th month postpartum. Major fat, protein, lactose, solid non-fat (SNF) and density percentages were determined biweekly for 16 weeks postpartum by automatic milk analyzer device (lactoscan Model-90, Europe).

The result revealed there is significant difference of fat, lactose and density content where also lack difference of protein and solid non-fat between two groups was found. Otherwise, the significant increase of the levels of fat, lactose, protein and solid non-fat was recorded with advance of lactation stage, beside fluctuation of density percentage among whole period of experiment. The study concluded that camels restricted from suckling by calf were produced milk, which contained high level of fat and solid non-fat compared to free suckling camels. Further researches are requiring to investigate the effect of restricted suckling and early weaning on physiological process of lactating camels.

Keywords: Dromedary, Milk Composition, Postpartum, Restricted Suckling, Semi-intensive

---

¹ Lecturer, Department of Preventive Medicine and Clinical Studies, Faculty of Veterinary Sciences, University of Gadarif, Sudan

EGYPTIAN CAMEL BREEDS: PROGRESS AND CHALLENGES

Dr. Ahmed SALLAM¹

The old world Camels, including the one-humped dromedary camel (*Camelus dromedarius*) and the two-humped *Camelus bactrianus* and *Camelus ferus* species, are believed to be one of the last major livestock to be domesticated. Nowadays, the scientific community worldwide gives more attention to study camel species due to their unique morphological and physiological characteristics. Camels are widely used for transportation and a source of meat, milk, hair, entertainment, and celebration. Moreover, its high potential for disease resistance is an interesting manner. Camels are one of the most important domestic livestock species for Egypt. It is well adapted to live in desert conditions with the poor food supply. In Egypt, despite livestock production is unique with a very restricted cultivated area of approximately 4% of the total area of the country and the rest is desert regions with poor food supplies, there is an increased demand for livestock products, especially meat and milk. There are four mainly camel breeds in Egypt, which known as Sudany, Maghraby, Falahy, and Mowaled, and all belong to *Camelus dromedarius*. The breeds are well defined phenotypically and geographically with little known about their genetic makeup. FAO estimates showed a significant increase in camel population in Egypt from 111 thousand in 2010 to be 159 thousand in 2014, which illustrates the importance of the animal to Egyptian people. More recent, the Arabian camel, *Camelus dromedarius*, has joined the club of mammals that have undergone full genome sequencing, which opens the door for whole genome scan using high-density markers in the context of given traits. Recently, molecular genetic techniques are widely implemented in Egyptian camels as emerging approaches in order to understand their genetic architecture. Consequently, genetic information will be an adjunct tool in conservation and plan genetic improvement strategies of camels in Egypt and worldwide.

A detailed review for the Egyptian camel breeds were illustrated (phenotypically and genetically), along with some other camel breeds from Algeria and Tunisia. Moreover, different aspects of modes of camels in the country were illustrated.

Give an overview about the advanced molecular genetic studies were applied to Egyptian camels over the past few years, which may be useful adjunct to improve camel health and production. Arabian camels encounter a lot of breeding challenges and putative solutions are presented.

Keywords: Camel, breeding, gene

---

¹ Researcher, Desert Research Center

DEVE YETİTİLMESİ VE BAKIMI ÜZERİNE BİR KAÇ SÖZ: DOĞRULAR VE YANLIŞLILAR

Ali BELGE, Zeynep ERKAN,
Eser ÇAKMAKCI, Adile Elif KUL¹

Özet: Arkeolojik kanıtlara göre Türklerde deve yetiştiriciliğinin 4.000 yıldan fazla bir geçmişi olduğu ve Anadolu'ya 2600 yıl önce geldiği tahmin edilmektedir. Taşıma, yarış ve binek hayvanı olarak büyük önem taşıyan deve, 20. yüzyılda bakılan endüstriyel amaçlar ve modernleşme süreci içinde önemini kaybederek, günümüzde sadece bir spor ve turizm aracı olarak yer almaktadır. Deve, kullanım itibarıyla önemini yitirse de kendisi ile özdeşleştirilen kültürel ve toplumsal değerlerin ifade edilmesi ve toplulukların bu değerler etrafında bir araya gelmeleri açısından sembolik önemini korumaktadır.

Bu derlemede, deve bakımı, bakım, besleme ve sağlık konularına ilişkin saha ve klinik gözlemlerin bilimsel verileri, elde edilen bulgular, amaçları, tır.

Anahtar kelimeler: Deve, bakım, bakım, besleme, sağlık

A COUPLE OF STATEMENTS ON CAMEL MAINTENANCE AND BREEDING: THE RIGHTS AND WRONGS

Ali BELGE, Zeynep ERKAN,
Eser ÇAKMAKCI, Adile Elif KUL

Summary: According to archeological findings, camel breeding had at least 4.000 years in Turkey and come before 2600 years is estimated. Camel has got a great importance as transport, race and riding animal, had lost importance due to industrialization and rationalization at the beginning 20th century, and is filled as sport and tourism means nowadays. Although camel lost importance as intended purpose, is protected the symbolic interaction both expression of cultural and social values and come together of communities around of these values.

In this review, it was aimed to discuss camel maintenance, husbandry, feeding and healthy under scientific data.

Keywords: Camel, maintenance, housing, feeding, health

---

¹ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı Işıklı, AYDIN –TÜRKİYE

DEVE SÜTÜNÜN ÇERDİ KAZEİN, İMMUNOGLOBULİN VE ENZİMLERİN TERAPÖTİK ETKİSİ

Alkan ÇALI¹
Murat YILMAZ²
Tufan ALTIN³

Son yıllarda, deve sütüne karşı ilginin artması, görülmektedir. Deve sütünün anne sütüne yakınlık bir üstünlüğü bilinmektedir. Özellikle lipid ve protein kompozisyonu bakımından benzerlik göstermektedir. Besinsel önemi yanında, deve sütünün insan sağlığı için terapötik etkileri de söz konusudur. Düşük kazein oranı ve laktoglobulin bulunmaması, alerjilerini tedavi eder. Bebeklerin veya çocukların beslenmesi açısından alternatif bir gıda olarak görülmektedir. Deve sütü bağımsız sistemini güçlendirdiği ve hastalıklara karşı koruyucu etkisi bildirilmiştir. Özellikle Immunoglobulinler ile bağımsız sisteminin güçlü olması, sağlamaktadır. Yapılan çalışmalar, malarda yüksek laktoferrin, lizozim ve laktoperoksidaz düzeyleri ile de antibakteriyel, antiviral ve antitümör özelliği gösterdikleri bildirilmiştir. Buna ek olarak antikanserojen, antimikrobiyal ve antioksidan etkide gösterirler. Deve sütünde bulunan kazein, immunoglobulin, laktoferrin proteinleri ve lizozim, laktoperoksidaz enzimleri terapötik etkileri yönünden büyük öneme sahiptir. Deve sütünün tedavi edici etkileri insanlar, daha fazla dikkatini çekmektedir. Bu nedenle bir çok bilimsel araştırmaya konu olmuştur. Deve sütünün, insan sağlığı açısından kullanılması ve bazı hastalıklara karşı koruma yada tedavi edici yönü bakımından üzerinde araştırmaların artırılması, gereken önemli bir hayvansal ürün olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deve sütü, terapötik etki, Immunoglobulin, laktoferrin, laktoperoksidaz antikanserojen

THE THERAPEUTIC EFFECT OF CASEIN, IMMUNOGLOBULIN AND ENZYMES CONTAINED IN CAMEL MILK

ALKAN ÇALI⁴
MURAT YILMAZ⁵
TUFAN ALTIN⁶

In recent years, the interest in camel milk has been observed to have increased. Camel milk is known to be akin to human mother milk. They contain similarities particularly in lipid and

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü, Aydın- Türkiye
alkancagli@gmail.com

² Doc.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü, Aydın- Türkiye, myilmaz@adu.edu.tr

³ Prof.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü, Aydın- Türkiye, taltin@adu.edu.tr

⁴ Master Student, Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, Aydın-Turkey, alkancagli@gmail.com

⁵ Assoc. Prof., Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, Aydın- Turkey, myilmaz@adu.edu.tr

⁶ Prof.Dr., Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, Aydın- Turkey, taltin@adu.edu.tr

protein compositions. Beside its nutritional importance, the therapeutic effects of camel milk on human health are also significant. It treats nutritional allergies successfully owing to its low κ -casein rate and the absence of β -lactoglobulin. It is seen as an alternative food for the nutrition of babies and children. Camel milk has been reported to strengthen the immune system and to provide a protective effect against diseases. It contributes to the immune system to be strong with particularly its immunoglobulins. It has been reported in the studies conducted that it displays antibacterial, antiviral and antitumor properties with its high lactoferrin, lysozyme and lactoperoxidase levels. In addition, they have anticarcinogenic, antimicrobial and antioxidant characteristics. The casein, immunoglobulin, lactoferrin proteins and lysozyme, lactoperoxidase enzymes existing in the camel milk possess great significance for their therapeutic effects. The therapeutic effects of the camel milk are attracting people more and more. For this reason it has been the subject of many scientific studies. Camel milk is regarded as a significant animal product that should be consumed with regard to human health and that the researches on it should be increased due to its properties to resist to or to treat some diseases.

Key words: Camel milk, therapeutic effect, Immunoglobulin, lactoferrin, lactoperoxidase anticarcinogen

ÇİFT HÖRGÜÇLÜ (BACTRIAN) VE TEK HÖRGÜÇLÜ (DROMEDAR) F1 MELEZ (TÜLÜ) BUDUKLARIN DOĞUM AĞIRLIĞI VE VÜCUT ÖLÇÜLERİ ÜZERİNDE BİR ARARA TIRMA

ATAKAN KOÇ¹
ABDULLAH BÜLBÜL²
BROL BENCÖLU³
TUFAN ALTIN⁴

Çiftlik hayvanlarında doğum ağırlığı, ve doğumdaki vücut ölçüleri üzerine çok sayıdaki faktör etki yapmaktadır. Bu çalışmada Aydın ilinde üç farklı deve iletmesinde 2017 kış mevsiminde doğan 8 baş Bactrian x Dromedar F1 melezi budukların doğum ağırlığı, ve vücut ölçülerinin (civango yüksekliği (CY), sırt yüksekliği (SY), sırt (hörgüç) yüksekliği, sırt (hörgüç) çevresi, vücut uzunluğu, boyun uzunluğu, göğüs çevresi, omuz genişliği, ön bacak uzunluğu, arka sırt genişliği ve kuyruk uzunluğu) belirlenmesi amaçlanmıştır. Vücut ölçüleri ve doğum ağırlığı arasındaki korelasyonların belirlenmesinin yanında stepwise-regresyon yöntemi ile doğum ağırlığı, vücut ölçülerinden tahmin edilebilecek ilişkiler geliştirilmiştir. Budukların doğum ağırlığı, 28-51 kg arasında değişimi, ortalama 36.33 ± 2.61 kg, doğum ağırlığı ile göğüs çevresi arasındaki korelasyon ($r=0.91$) bulunmuştur, göğüs çevresi ve omuz genişliği ölçülerini birlikte kullanarak doğum ağırlığını tahmin edilebileceği ($R^2=97.92$) belirlenmiştir. Vücut ölçülerinden yararlanarak güre develerinin daha erken bir dönemde seçilmesi konusunda çeşitli araştırmalar yapılmalıdır.

¹ Prof. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

² Zir. Müh. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

³ Öğr. Gör. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

⁴ Prof. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

A RESEARCH ON BIRTH WEIGHT AND BODY MEASUREMENTS OF BACTRIAN X DROMEDARY F1 CALVES

ATAKAN KOÇ¹
ABDULLAH BÜLBÜL²
B R O L B R N C O L U³
TUFAN ALTIN⁴

Many factors have effects on birth weight and body measurements of livestock animals. In this study, birth weight and body measurements (withers height (WH), rump height (RH), abdominal height (AH), abdomen girth (AG), body length (BL), neck length (NL), heart girth (HRG), shoulder width (SH), arm length (AL), rump width (RRW), tail length (TL)) of 8 heads Bactrian x Dromedary F1 calves born in winter in 2017 were determined. Besides the determination of correlation coefficient between birth weight and body measurement, the development of equations about the estimation of birth weight from body measurements. The birth weight of calves varies from 28 kg to 51 kg and the mean was 36.33 ± 2.61 kg, the correlation coefficient between birth weight and heart girth is ($r=0.91$), by using the measures of heart girth and shoulder width together, birth weight can be determined ($R^2=97.92$). By selecting the wrestling camel at a younger age from using body measurements some researches need to be conducted.

---

¹ Prof. Dr. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

² Agri. Eng. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

³ Teach. Asst. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

⁴ Prof. Dr. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

DEVELERDE KARKAS VE ET KALİTE ÖZELLİKLERİ

ATAKAN KOÇ¹
ABDULLAH BÜLBÜL²
B R O L B R N C O L U³
TUFAN ALTIN⁴

Ülkelerin veya bölgelerin fiziksel ve doğal koşulları, yanı sıra toplumların kültürel yapıları, da yetiştirilecek hayvan türünü belirlemede etkilidir. Dünya deve varlığı, 2014 yılında 1961 yılına göre 2.15 kat artmışken, Afrika kıtasında artış 2.73 katır. Kanatlı etinden sonra deve eti üretimi dünyada oransal olarak en fazla artış gösteren et türüdür. Ülkelere göre deyimle birlikte dünya genelinde develerde kasaplık güç oranı %11.3, yıllık kesilen deve sayısı 3.13 milyon baş, deve eti üretimi 703,407 tondur. Develerde karkas ağırlığı, kesim canlı ağırlığına bağlı olarak 125-400 kg, karkas randımanı ise %47.7-61.5 arasında değişmektedir. Kolesterol miktarı, düşük olan deve eti kalite özellikleri genç yaşta kesildiğinde, diğer et türleriyle benzer özelliklerine sahiptir. Bu derlemede deve eti üretimi, karkas ve et kalite özellikleri üzerinde durulmuştur.

CARCASS AND MEAT QUALITY CHARACTERISTICS OF CAMEL

ATAKAN KOÇ⁵
ABDULLAH BÜLBÜL⁶
B R O L B R N C O L U⁷
TUFAN ALTIN⁸

Beside the physical and natural conditions of countries or regions, cultural structure of the societies have also effects on reared animal species. As the world camel population increased about 2.15-fold from 1961 to 2014, increase in Africa is 2.73-fold. Proportionately, camel meat production is the most increased meat in the world, after the poultry meat production. Slaughtering rate, as varies countries, in the camel population in the world is 11.3%, the number of slaughtered camel is 3.13 m heads and camel meat production is 703,407 tons. Camel carcass weight, depending on the slaughtering weight, varies between 125 and 400 kg, and dressing percentage varies from 47.5% to 61.5%. The quality characteristics of camel meat, with low cholesterol content, are similar to beef quality characteristics, especially if they were slaughtered at a younger age. In this review, camel meat production, carcass and meat quality characteristics of camel are discussed.

¹ Prof. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

² Zir. Müh. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

³ Öğr. Gör. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

⁴ Prof. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

⁵ Prof. Dr. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

⁶ Agri. Eng. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

⁷ Teach. Asst. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

⁸ Prof. Dr. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, 09100, AYDIN / TURKEY

CROSS-SECTIONAL STUDY OF CAMEL (CAMELUS DROMEDARIUS) BRUCELLOSIS IN THE RED SEA STATE, SUDAN

Atif Elamin ABDELGADIR¹

The study was conducted in Red Sea State to determine sero-prevalence of camel (*Camelus dromedarius*) brucellosis based on Modified Rose Bengal Plate Test (mRBPT) and Competitive Enzyme Linked Immuno-Sorbent Assay (cELISA). A total of 400 sera were collected from dromedary camel from different localities in the Red Sea State namely: Port Sudan, Algonob and Alowlib, Sawakin, Halayib and Animal quarantine in Sawakin. The overall sero-prevalence rate in the state

using modified Rose Bengal Plate Test (mRBPT) was 10.8% (No. of positive cases = 43). The seroprevalence rate in the different localities as follow: in Halayib was 3.3% (No. of positive cases = 13), 2.2% (No. of positive cases = 9) in Port Sudan, 2.8% (No. of positive cases = 11) in Algonob and Alowlib, 0.5% (No. of positive cases = 2) in Sawakin and 2.0% (No. of positive cases = 8) in Animal quarantine. Statistically the difference between the sites was not significant (Chi-square = 3.641 df = 4 P-value = 0.457 > 0.05). Furthermore, sero-prevalence rate in females was 8.3% (No. of positive cases = 33) and in males was 2.5% (No. of positive cases = 10). Strong relationship was obtained for sex and occurrence of the camel brucellosis (Chi-square = 8.414 df = 1 P-value = 0.004 < 0.01e). Application of logistic regression model revealed that sex could be a risk factor for the disease (Odds Ratio = 2.868 & 95% CI = 1.372 ó 5.996). In contrast, no association was observed for age and presence of the disease (Chi-square = 3.506 df = 2 P-value 0.173 > 0.05). Hence, risk estimate statistics cannot be computed for the age. A total of the 400 serum samples collected from Red Sea State, only 43 samples that were positive with mRBPT were chosen for examination with cELISA as confirmatory test; the later test showed 30 seropositive. Seroprevalence rate of camel brucellosis using mRBPT was relatively high in the State. Hence, comprehensive control programme which include serological diagnosis followed by vaccination are recommended.

Keywords: Camel (*Camelus dromedarius*) brucellosis, mRBPT, cELISA, Sudan

---

¹Professor, Department of Preventive Medicine and Public Health, Faculty of Veterinary Medicine, University of Khartoum, Sudan, atifvet@yahoo.com

TÜRKİYE'DE DEVE YETİ TIRICILIĞI VE HAYVAN REFAHI

Dr. Aysun KOÇ¹

Çalışmanın amacı, Türkiye'de deve yetiştiriciliği hakkında genel bilgi vermek ve hayvan refahı yönüyle de konuyu değerlendirmektir. Bu bilgiyle beraber deve güreşleri ve hayvan refahı Türkiye'deki mevcut durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu çalışmada; deve güreşlerinin hayvan gönencisi açısından bulunduğu nokta ve yasal yapılandırılması konusundaki durumu ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Dünyada olduğu gibi, Anadolu'da da develer tarih boyunca ulaşım, yük taşıma, binek, savaş ve beslenme amacıyla yönelik olarak kullanılmıştır. Ancak 20. yüzyıldaki gelişme ve modernleşme sonrasında deve kullanımı, azalarak önemini kaybederek sadece bir spor ve turizm aracı haline dönüşmüştür. Türkiye'de, Batı Anadolu'da geleneksel deve güreşleri enlileri çevresinde yaygın olan devecilik kültürü ise 2012 yılında Aydın'da kurulan Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri Federasyonu ile daha kurumsal bir nitelik almaya başlamıştır. Refah ya da Gönencisi olarak kullanılan sözcük Türk Dil Kurumu sözlüğünde bolluk, rahatlık ve varlık içinde iyi yaşam anlamına gelmektedir. Hayvan Gönencisi ise; hayvan yaşam standartları kalitesini ifade etmektedir. Türkiye'de 2011 yılında yürürlüğe giren Çiftlik Hayvanları Refahı Yönetmeliği gereği deve güreşleri, gerekse benzer nitelikteki hayvan yarışları, bakımından hayvan gönencisine yönelik yasal bir dayanağı yer verilmemesi ve güvence altına alınmamasıdır. Ancak Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri Federasyonu tarafından deve güreşlerinin kuralları ve yöntemlerini belirlemek amacıyla hazırlanan yönetmelikte esaslar üzerinde durulmuştur. Bu yönetmeliğin amaç, kapsam, dayanak ve tanımları, Madde 1-(1)'de Hayvanları Koruma Kanunu kapsamında bu yönetmelik çerçevesinde develerin korunarak deve güreşleri organizasyonlarının düzenlenmesini sağlamak şeklinde ifade edilmiştir. Federasyon bu yönetmelik ile deve güreşlerinde develerin maruz kaldığı yaralanmalar, olumsuzluklar, hayvan hakları açısından da güvence altına almaya çalışmıştır. Deve güreşlerinin yapıldığı yöntemleri kadar hayvan refahını da kapsayan bir standardizasyon yapılmaması zorunluluğu bulunmaktadır. Bu standartların da gerek hayvan hakları kanununa, gerekse çiftlik hayvanları refah yönetmeliğine dayandırılması, yasal düzenlemelerle güvence altına alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın konusu ve içeriği itibarıyla benzer çalışmalara bir ön bilgi sağlaması, bakımından veteriner hekimliği tarihi ve mevzuatına katkı sunması düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Deve Yetiştiriciliği, Deve Güreşleri, Hayvan Gönencisi

Abstract

The aim of the study is to give general information about camel breeding in Turkey and to evaluate it in terms of animal welfare. With this knowledge, camel wrestling and animal welfare are aimed to reveal the current situation in Turkey.

---

¹Öğretim Elemanı, Adnan Menderes Üni. Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji ABD. IŞIKLI/AYDIN

The aim of this study is to reveal the point of camel wrestling in terms of animal welfare and the situation of legal structuring. Camels are used for transportation, cargo transportation, passenger, war and nutrition throughout history in Anatolia as over the world. However, after the development and modernization of the 20th century, the use of camel decreased and became a sport and tourism tool. In Turkey, western Anatolia, traditional camel wrestling festivals around the camel culture, established in 2012 in Aydin established with the "Camel Breeding Culture and Camel Wrestling Federation" began to take a more institutional quality. The word used as "welfare" means "abundance, comfort and good living in being" in the Turkish Language Institute dictionary. Animal welfare is; refers to the quality of animal living standards. In Turkey, the "Regulation Regarding the Welfare of Livestock" entered into force in 2011 did not provide a legal ground for camel wrestling and, as a matter of fact, for the animal races of similar quality, there is no legal guarantee for the animal welfare. However, the "Camel Breeding Culture and Camel Wrestling Federation" emphasized the principles of the regulation prepared to determine the rules and methods of camel wrestling. The aim, scope, basis and definitions of this regulation are stated in Article 1- (1), "In the scope of Animal Protection Law and within the frame of this regulation, to ensure the organization of camel wrestling organizations by protecting the camels". With this regulation, the federation has also tried to ensure animal rights in terms of the negativity of the animals that they are exposed to or suffered during wrestling. There is a need for standardization, including animal welfare as well as methods of making camel wrestling. These standards have also come to the conclusion that they should be based on animal rights law, farm animal welfare regulation and legal arrangements. It is considered that this study will contribute to the history and legislation of veterinary medicine in terms of providing preliminary information on similar subject and content.

Keywords: Camel Breeding, Camel Wrestling, Animal Welfare

THE POPULAR ENTHUSIASM FOR CAMEL MILK: BELIEVES AND REALITIES

G. KONUSPAYEVA¹

B. FAYE²

At the world level, camel milk is representing 0.36% only of the produced milk. However, this proportion is doubled since 1961. Proportionally, the growth of camel milk production, which is 6% per year on average for 50 years, is 3 times higher than the growth of cow milk. Moreover, camel farming being limited to arid countries, this proportion could be locally more important, overpassing 10% in the Horn of Africa. Besides, since the beginning of the year 2000, the demand for camel milk is exploding both in the camel countries and in western ones, and this, for 3 main reasons:

1. La « merchandizing » of the camel milk: the camel milk is entering late in the market because the traditional taboo on the camel milk selling in many nomadic societies in Africa and Middle-East; however, the urbanization of the societies provoking a longer distance between urban and pastoral populations, the economic globalization and the necessity to have incomes, have destroyed the culture of gift of a milk, formerly kept for the hosts;
2. The climatic changes: the reputation of camel as adapted animal for desert is proverbial. Indeed, camel breeding is confronted to one of the hot-spot of the interaction livestock/environment, i.e. the aridification of the milieu, notably around the Mediterranean basin, in the Near and Middle-East, and in the margin of Sahara Desert. Those environmental changes linked to the climatic changes lead to an expansion of the traditional geographic area of camel rearing and an increase of the camel products demand.
3. The enthusiasm for the virtues of camel milk: proved or not, the dietetic and even medicinal properties of camel milk make this product highly searched, with high added-value, in a context where the consumers are looking for health or welfare products. Besides, camel milk is now included in the field of natural products market in western countries with initiatives like desert milk.

Several projects are starting in Africa, in Middle-east, in India and in Central Asia for developing the dairy camel farming, giving to camel milk a special and original place in the dairy development, with a larger interest than for cow milk which is regarded now as a product for basic consumption.

Keywords: camel milk, market economy, commercialization, processing

---

¹ Université Al-Farabi, Kazakhstan

² CIRAD, France

İRAN DEVE POPULASYONLARININ MOLEKÜLER GENETİK GÖRÜNÜMÜ

**GHOBAD ASGARI JAFARABADI¹, ONUR YILMAZ²,
BRAHİM CEMAL³, NEZİH ATA⁴, ORHAN KARACA⁵**

İran'da deve populasyonunun büyük kısmını, tek hörgüçlü (Dromedary) develer oluşturmakta, ancak küçük bir populasyona sahip çift hörgüçlü (Bactrian) develerden de söz etmek mümkündür. Sunulan çalışmada, İran deve populasyonlarında gerçekleştirilen moleküler genetik araştırmaların derlenmesi ve bu bilgilerin deve yetiştiricilerine sağlayacağı katkıların tartışılması amaçlanmıştır. İran deve populasyonları hakkındaki bilgi birikiminin artırılmasıyla yönelik olarak gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar, tek hörgüçlü ve çift hörgüçlü develerin mikrosatellitlerle genetik çeşitliliğini tanımlanması, büyüme hormonu, Lactophorin geni ve MSTN genleri bakımından polimorfizmlerin tespiti ve yine mitokondrial genom farklılıkları gibi moleküler genetik yaklaşımlar üzerinde yoğunlaşmıştır.

Araştırmacılar, İran'da ve dünyanın farklı bölgelerinde yetiştiricileri yapılan *Camelus Bactrianus* develer arasında moleküler genetik olarak ortaya konan genetik mesafenin istatistik olarak önemli olmadığını vurgulamaktadır. Yapılan çalışmalar, malardan elde edilen moleküler filogenetik bulgular *Camelidae* ailesinde yer alan *Camelus Bactrianus* ve *Lama* arasında oldukça düşük bir genetik benzerlik olduğunu bildirmiştir. Sığır, koyun ve manda gibi çiftlik hayvanlarında gerçekleştirilen moleküler filogenetik çalışmalarda benzerlikler dikkati çekerken İran develerinin tamamen farklı bir yerde konumlandığını dikkati çekmektedir. Moleküler genetik çalışmalar İran'da yetiştirilen ve küçük bir populasyona sahip olan Bactrian develerinin yüksek düzeyde genetik çeşitliliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: İran, deve, yetiştiricilik, farklılıklar, genetik, çeşitlilik

A MOLECULAR GENETICS VIEW OF IRANIAN CAMEL POPULATIONS

**GHOBAD ASGARI JAFARABADI, ONUR YILMAZ,
BRAHİM CEMAL, NEZİH ATA, ORHAN KARACA**

Most of the camel population in Iran consists of Dromedary camels. Besides, it is possible to mention having a small population of Bactrian camels. In the present study, it was aimed to compile molecular genetic researches carried out in Iranian camel populations and to discuss the contribution of this information to camel breeding. The scientific studies to increase knowledge about Iranian camel populations have focused on molecular genetic approach such as identification of the genetic diversity of the Dromedary and Bactrian camels with microsatellites,

¹ Dept. of Animal Science, College of Agriculture, Varamin-Pishva Branch, Islamic Azad University, Varamin, Iran.

² Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, Aydın, Turkey

³ Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, Aydın, Turkey

⁴ Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, Aydın, Turkey

⁵ Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, Aydın, Turkey

detection of polymorphisms in terms of growth hormone, Lactophorin gene and MSTN genes and mitochondrial genomic differences.

The researchers found that *Camelus Bactrianus* raised in different locations of the world does not have significant genetic distance with domestic *Camelus Bactrianus* in Iran. The molecular phylogenetic results obtained from the different studies revealed that there is a very low genetic similarity between *Camelus Bactrianus* and *Llama* in the Camelidae family. While similarities observed in molecular phylogenetic studies carried out in farm animals such as cattle, sheep and buffalo, it is noteworthy that the Iranian camels are located in a completely different place apart from them. Molecular genetic studies have shown that Bactrian camels, which has a small population raised in Iran, has a high genetic diversity.

Keywords: Iran, Camel, Breeding, Breeds, Genetics, Diversity

TEK HÖRGÜÇLÜ DEVELERDE (CAMELUS DROMEDARIUS) CANDIDA TÜRLERİNİN NESTED PCR İLE ARAŞTIRILMASI

Yrd. Doç. Dr. Uğur PARIN¹, Yrd. Doç. Dr. Göksel ERBA²,
Prof. Dr. Hükrü KIRKAN³, Doç. Dr. Serap SAĞAN⁴,
Araştırma Göz. Hafize Tuğba YÜKSEL⁵

Sistemik mantar enfeksiyonları, özellikle veteriner alanda göz ardı edilen ve yanlış tedavi protokolleri ile kötü sonuçları ortaya çıkaran enfeksiyonlardır. Tek hörgüçlü develer, Ülkemizde Ege Bölgesi'nin batı bölümünde bulunmakta olup gübre amaçlı yetiştirilmektedirler.

Çalınmamış, deve kan örneklerinde sistemik mantar enfeksiyonu tanımlanması için nested PCR metodu kullanılarak yapılmış, hedeflenen türler. Çalınmamış, deve DNA topoisomeraaz II geni sekanslarına dayalı primerler kullanılmıştır. Ege Bölgesi'nin batı bölümünde bulunan develerden Kasım 2015 ve Haziran 2016 tarihleri arasında toplanan 50 adet deve kanından elde edilen DNA örnekleri ile yapılan Nested PCR metodu sonucunda 10 (% 20) örnekte sistemik mantar enfeksiyonu tespit edilmiştir. Araştırılmamış 10 pozitif örneğin 3 (% 30)'ü *C. albicans*, 3 (% 30)'ü *C. glabrata* ve 4 (% 40)'ü *C. parapsilosis* olarak tanımlanmıştır. Pozitif örneklerde mikroskobik enfeksiyon varlığına rastlanmamıştır. Araştırılmamış, tek hörgüçlü develerde % 20 oranında sistemik mantar enfeksiyonu yönünden pozitiflik göstermesi, Veteriner Hekimlik alanına önem arz etmektedir. Ülkemizde tek hörgüçlü develerde sistemik mantar enfeksiyonları ile ilgili sağlıklı veriler elde edilebilmesi için, çalışmaların yaygınlaştırılması ve devam ettirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tek hörgüçlü deve, *Candida* sp., DNA Topoisomeraaz II Geni, Nested PCR

---

¹ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıklı Aydın

² Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıklı Aydın

Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıklı Aydın ³

⁴ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıklı Aydın

⁵ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıklı Aydın

DETECTION OF CANDIDA SPECIES BY NESTED PCR METHOD IN ONE-HUMPED CAMELS (CAMELUS DROMEDARIUS)

Assist Prof. Dr. Uur PARIN.¹, Yrd. Doç. Dr. Göksel ERBA²,
Prof. Dr. ükrü KIRKAN³, Assoc. Prof. Dr. Serap SAVA AN⁴,
Research Assistant. Hafize Tu ba YÜKSEL⁵

Systemic fungal diseases are the infections caused by false treatment protocols and generally are not taken into consideration especially in the veterinary field. One-humped camels are found in the western side of the Aegean region of our country and bred for wrestling.

The aim of this study is the application of diagnosing systemic fungi infection from camel blood samples by the PCR method. In this study, specific primers for DNA topoisomerase II gene sequences were used. As a result, a systemic fungal infection was detected by the nested PCR method from 10 (20%) out of 50 DNA samples taken from camels located on the western side of the Aegean region between November 2015 and June 2016. In this study, 3 (30%) samples were identified as *Candida albicans*, 3 (30%) samples were identified as *C. glabrata*, and 4 (40%) samples were identified as *C. parapsilosis*. In conclusion, the 20% positive systemic fungal infection rate in one-humped camels observed in the present study showed that the systemic fungal infections are not taken into considerations in veterinary medicine. Further studies are suggested in order to obtain and to maintain extensive data for systemic fungal diseases in our country for one humped camels.

Keywords: Camelus dromedarius, Candida sp., DNA topoisomerase II gene, Nested PCR

---

¹ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıkli Aydın

² Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıkli Aydın

Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıkli Aydın³

⁴ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıkli Aydın

⁵ Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-Işıkli Aydın

DEVELERİN BESLENMESİ

Yard.Doç.Dr.Hulusi AKÇAY¹

Deve yetiştiriciliği ve devecilik kültürü ülkemizde düzenlenen deve güreleri gibi ulusal ve uluslararası, katılımlı, festivaller sayesinde günümüze kadar aktarılabildiği, bu sayede yayılabildiği bir kültür mirasıdır. Bu faaliyetler çerçevesinde, ne yazık ki, günümüzde sahip olduğumuz develerin beslenmeleri konusunda bulunan güncel araştırmalar ve kaynak sayılamaz. Bu durum, söylenebilir. Hali hazırda, yapılan besleme uygulamaları, incelendiğinde, atadan dededen gelen bilgilerin ve deneyimlerin (ki bu araştırmalar deneyimler çok önemlidir) günlük hayata aktararak uygulanması, sonucunda besleme pratiklerinin gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu derleme, develerin beslenmeleri konusunda yürütülen çalışmaların ülkemiz develerinin beslenmelerinde fikir vermesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu kapsamda, develerin sindirim sistemleri ve diğer ruminantlardan farklılıkları, enerji, protein, vitamin ve mineral madde gibi besin madde gereksinimleri ile kaynak özetleri bu derleme ile sunulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Deve yetiştiriciliği, besleme, besin madde gereksinimleri

CAMEL NUTRITION

Assist.Prof.Dr.Hulusi AKÇAY²

Camel production and its culture is our spectacular heritage transferred up today via national and international festivals such as camel wrestling in our country. Within the framework of these activities, unfortunately, it can be said that number of current researches and resources about camel feeding we have today is limited. At present, when up-to-date feeding practices are examined, it is seen that existing feeding practices are taken place as a result of applied knowledge and experiences from ancestors, which is very important. This review is prepared for breeders in our country to give an idea about camel nutrition with recent studies from all around the world carried out on the feeding of camels. In this context, with recent researches, nutritional requirements of camels such as energy, protein, vitamins, mineral and differences of digestive systems with other ruminants have been tried to be presented in this review.

Keywords: Camel production, nutrition, requirements

---

¹ Öğretim Üyesi, ADÜ Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, Yemler ve Hayvan Besleme ABD, Aydın

² Adnan Menderes University, Animal Science Department of Agricultural Faculty

CAMELS IN EUROPE: A BRIEF HISTORY OF CAMEL HYBRIDS AND CAMEL BREEDING IN EUROPE OVER THE LAST 1000 YEARS

Dr. Maurizio DIOLI¹

The article examine the presence of camels in Europe from the past to present day. It demonstrate that in historical time the majority, if not all, of the camels present in Europe were hybrids animals between *Camelus dromedarius* and *Camelus bactrianus*. In present day time the situation has changed and pure dromedaries in Europe are increasingly bred and utilized as a milk producing species while pure Bactrian camels are bred in the northern latitudes and utilized as riding animal and/or pets. The article objectives are reached through the author personal experiences, analysis of existing pictorial medieval references and review of refereed article and books.

The article report an analysis of the camel breeding in Europe in historical times and present day. It reveal that in historical times camel hybrids (*C. dromedarius* x *C. bactrianus*) were the predominant camel species in Europe while in modern day the two species are more distinct and with different uses.

Keywords: Europe, *Camelus dromedarius*, *Camelus bactrianus*, hybrids

---

¹ Independent consultant, camel4ever@fastemail.us

DEVELERDE SIK GÖRÜLEN CERRAH HASTALIKLAR

Prof. Dr. Murat SARIERLER¹
Vet. Hek. Cansu YALAR
Vet. Hek. Duygu TANER
Vet. Hek. Bülkent TEZVER

Türk toplumunda deve tarih boyunca önemli bir yer tutmu tur. Günümüzde Türkiye'de deve yeti tiricili i sadece meraklı,lar,ınca deve güre leri için veya turistik amaçlı, yapılmaktadır. Develerde cerrahi müdahale gerektiren durumlarla s,kl,kla kar ,la ,l,r. Çe itli sebeplerle meydana gelen ba -boyun bölgesinde apseler, develerin birbirini ,s,rmas, veya köpek ,s,rmas, ile olu an yaralar, göz kapaklar,nda yaralar, göz enfeksiyonlar,, katarakt görülür. A r,l, di ve çene hastal,klar,, genetik çene bozukluklar,, özellikle erkek develerde zaman,nda törpülenmeyen sivri köpek di leri, alt çene k,r,klar, önemli a ,z ve di problemlerindedir. drar yollar,nda t,kan,kl,klar, t,kan,kl,klara veya travmaya ba l, meydana gelen idrar kesesinde y,rt,lmalar önemli idrar yolu hastal,klar,ndand,r. Kas ve iskelet sisteminde ise dö bölgesinde travma nedenli hasarlar, topall, a neden olan eklem hastal,klar,, diz kapa , ç,k, ,, tendon ve ligament kas,lmalar,, do u tan veya sonradan olu an bacaklarda e rilik s,kl,kla görülen durumlardand,r. Bu çal, ma, deve de s,k kar ,la ,lan cerrahi hastal,klar ve tedavi seçeneklerinin payla ,lmas,n,n deve yeti tiricileri aç,s,ndan yararlı olabilece i dü üncesiyle haz,rlanm, t,r.

Anahtar Kelimeler: Deve, Cerrahi hastal,klar

COMMON SURGICAL DISEASES IN CAMELIDS

Prof. Dr. Murat SARIERLER²
Vet. Med. Cansu YALAR
Vet. Med. Duygu TANER
Vet. Med. Bülkent TEZVER

In Turkish society, camels have always had an important place. In today's Turkey, camel breeding is only practised for the camel wrestling by the ones are interested in it or for touristic purposeful. In camels it is often encountered with the situations that require surgical intervention. The abscess on the head ó neck area which are ocured by the variety of causes, the wounds which are formed by the dog biting or the camel's biting each other, the wounds on the eyelids, eye infections, cataracts are generally seen. Painful dental and jaw diseases, genetic disorders of the jaw, sharp dog teeth that are not filed in time especially on male camels, lower jaw fractures are important in mouth and teeth problems. Obstruction in the urinary tract, ruptures in the bladder due to obstruction or trauma are important in urinary tract diseases. In muscle and

---

¹ Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye. msarierler@gmail.com

² Faculty of Veterinary Medicine, Department of Surgery, University of Adnan Menderes Aydın, Turkey
msarierler@gmail.com

skeletal system, damaged due to trauma in the bosom area, joint diseases that cause lumps, patellar dislocation, tendon and ligament contractions, kongenital or acquired angular limb deformities frequently seen. This study was designed with the view that it is useful for camel breeders to share common surgical diseases and treatment options in camels.

Keywords: Camel, Surgical diseases

İNSAN SAĞLIĞINDA DEVE KOLOSTRUMU, SÜTÜ VE İDRARININ ANTI-KANSEROJENİK KULLANIMLARI

Yrd. Doç. Dr. Olcay BOYACIO LU¹

Doç. Dr. Murat YILMAZ²

Yrd. Doç. Dr. Seda ÖRENAY BOYACIO LU³

Deve kolostrum ve idrar örneklerinin antik çağlardan beri alternatif tedavi amaçlı kullanılması, nara men bu ürünlerin terapötik faydaları, özellikle yakınlık zamanda bilim adamlarının ilgisini çekebilmiştir. Deve sütü sahip olduğu kazein, laktoferrin, lizozim, immunoglobulin (Ig), insülin ve insülin-benzeri protein gibi proteinler, esansiyel yağ asitleri (-3, -6), Fe, Mg ve Cu gibi mineraller, C vitamini ve niyasin gibi vitaminler ile benzersiz bir bileşime sahipken, deve kolostrumu ise yüksek enzim, protein ve vitamin içeriğiyle, deve idrarı da yüksek mineral ve biyoaktif bileşen içeriği ve bazıları ile sağlığını koruyucu kullanımları alan, bulmuştur. Yapılan laboratuvar ve sınırlı klinik çalışmalar, malardan elde edilen önemli kanıtlar bu ürünlerin bazıları, diyabet, kanser, gıda alerjisi, otizm, kardiyovasküler hastalıklar, viral hepatit ve bir dizi diğer viral, bakteriyel ve paraziter enfeksiyonlar gibi çeşitli klinik koşulların tedavisinde etkili olduğunu göstermiştir. Özellikle deve sütünün laktoferrin, lizozim, IgG ve C vitamini içeriği biyolojik ve terapötik etkileri ile merkezi bir öneme sahiptir. Bu ürünlerin kolon kanseri, insan glioma hücreleri, akciğer kanseri, hepatoselüler karsinoma ve lösemik hücrelerde anti-kanserojenik ve sitotoksik etkileri sınırlı sayıda çalışmaları sonucunda saptanmıştır. Ancak bu çalışmaların azlığı, alternatif kullanımlardan daha ileri gidememesi, sağlık alanındaki kullanımlarının tam olarak değerlendirilmediği, farklı popülasyonlar, yansımaları, ndan dolayı, halen bu konuda literatürde büyük bir boşluk bulunmaktadır. Bu derlemede deve sütü, kolostrumu ve idrarının insan sağlığında kullanımı ve özellikle bu ürünlerin anti-kanserojenik özellikleri yönünden yapılan çalışmalar özetlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Deve sütü, deve idrarı, deve kolostrumu, insan sağlığı, anti-kanserojenik etki

¹ Öğretim üyesi, Adnan Menderes Üniv. Mühendislik Fak. Gıda Mühendisliği Bölümü, Aydın

² Öğretim üyesi, Adnan Menderes Üniv. Ziraat Fak. Zootekni Bölümü, Aydın

³ Öğretim üyesi, Adnan Menderes Üniv. Tıp Fak. Tıbbi Genetik AD, Aydın

ANTI-CARCINOGENIC USES OF CAMEL COLOSTRUM, MILK, AND URINE IN HUMAN HEALTH

Yrd. Doç. Dr. Olcay BOYACIO LU¹

Doç. Dr. Murat YILMAZ²

Yrd. Doç. Dr. Seda ÖRENAY BOYACIO LU³

Camel milk, colostrum, and urine samples have been used for alternative treatment since ancient times, but recently the discovery of the therapeutic benefits of these products has attracted the attention of scientists. While camel milk has unique combination with proteins such as casein, lactoferrin, lysozyme, immunoglobulin (Ig), insulin, and insulin-like protein, essential fatty acids (-3, -6), minerals such as Fe, Mg, and Cu, and vitamins such as vitamin C and niacin; camel colostrum has high levels of enzyme, protein, and vitamin content; camel urine has high mineral and bioactive content with alkaline nature, which makes them suitable for use in the field of health. Significant evidence from laboratory studies and limited clinical trials has shown that some of these products are effective in the treatment of various clinical conditions such as diabetes, cancer, food allergies, autism, cardiovascular diseases, viral hepatitis, and a range of other viral, bacterial, and parasitic infections. In particular, the content of lactoferrin, lysozyme, Ig, and vitamin C of camel milk has a centralized importance with its biological and therapeutic effects. The anti-carcinogenic and cytotoxic effects of these products on colon cancer, human glioma cells, lung cancer, hepatocellular carcinoma, and leukemic cells have been identified as a result of limited studies. However, due to the lack of sufficient studies, the inability to go further than alternative uses, to validate the precise effect of their use in the health field, and to reflect the results in different populations, there is still a great gap in the literature. In this review, we have summarized the studies on the use of camel milk, colostrum, and urine in human health and in particular anti-carcinogenic properties of these products.

Keywords: Camel milk, camel urine, camel colostrum, human health, anti-cancerogenic effect

---

¹ Öğretim üyesi, Adnan Menderes Üniv. Mühendislik Fak. Gıda Mühendisliği Bölümü, Aydın

² Öğretim üyesi, Adnan Menderes Üniv. Ziraat Fak. Zootekni Bölümü, Aydın

³ Öğretim üyesi, Adnan Menderes Üniv. Tıp Fak. Tıbbi Genetik AD, Aydın

ESKİ ÇA VE GÜNÜMÜZDE TEK VE ÇİFT HÖRGÜÇLÜ DEVELERİN MELEZLENMESİ

Dr. Pamela BURGER¹
Dr. Canan ÇAKIRLAR²

Asya develerinde (Camelini) çift hörgüçlü develer (Camelus bactrianus) ve tek hörgüçlü develer (Camelus dromedarius) yük hayvanlar, olarak tanınmışlardır. Bu hayvanlar, yük hayvan, olarak uzun yolda kullanılmaları, çift hörgüçlü develer gibi güçlü, tek hörgüçlülere gibi dayanıklı, her türlü hava şartlarında kullanılabilecek develerin olmasını sağlayan yol açtı. Bugün melezleme sayesinde Orta Doğu ve Orta Asya ülkelerinde tül ve nar develerden daha fazla süt ve yün elde edilebilmektedir. Fiziksel performans ve / veya diğer davranışsal özelliklerde (heterosis veya hibrid kuvvet) meydana gelen bu iyileşme, ebeveyn genomları arasındaki allel etkileşimlerden ortaya çıkar ve potansiyel olarak büyümenin, üretkenliğin ve hibridlerin uygunluğunun artmasını neden olur. Eski Dünya develerindeki F2 hibridleri (F1 x F1), zor karakterleri ve zayıf yavru performans, nedeniyle genellikle tercih edilmemektedir. Bu çalışmanın amacı, bu iki deve türü arasındaki modern ve tarihsel hibridlemeyi incelemektir. Modern DNA sekanslama (yeni nesil sekanslama) teknikleri kullanarak, bu iki tür arasındaki hibridleşme geçmişi takip etmeyi amaçlıyoruz.

Camelini'nin evrimsel geçmişi izlemek için, tek ve çift hücreli develer ile ters melezleri arasındaki F1 hibridlerini tanımlamak için tanımlanmış bir tek nükleotid polimorfizm (SNPs) testi geliştirdik. Bu belirteçler, belirsiz ebeveyn kökenli veya başka sebeplerden soyları tanımlayan bireylerin veya tarihi örneklerinin doğrulanmasını kolaylaştırmaktadır. Bu analiz arkeolojik kalıntılar, da uygulanmıştır.

(i) Avusturya'nın Tuna yakınındaki bir ehirinde kazılan ve 17. yüzyıldaki Osmanlı-Habsburg Savaşlarına tarihlenen deve iskeleti tanımlanmıştır; ve

(ii) Sırbistan'daki Viminacium antik Roma ehirinde bulunan deve kemikleri

Analiz, Avusturyalı, deve iskeletinde F1 hibridini, Sırp-Roma deve örnekleri için Dromedary veya Bactrian deve ile F1 ters melezlemeyi ortaya çıkararak, tır.

Komplikli bir DNA analizi geliştirilerek, modern dünyadaki dromedary popülasyonunda antropojenik hibridleşmeyi araştırdık. DdRAD dizileme yöntemi, yüzlerce bireyde yüzbinlerce tek nükleotid polimorfizm (SNP) i tanımlayıcısına aynen, anda genotiplendirme yapmak için Illumina Next Generation Sequencing teknolojisi ile endonükleazlar yoluyla geleneksel DNA makaslamayı birleştirir. Bu şekilde 122 coğrafik bölgeden geniş bir coğrafyadan genotiplendi. Örnek alanı, her bir hayvan için 200 kb genomik bölgeleri ile teorik olarak 6X kapsamı, ve Bactrian devesi ile hibridizasyon için tasarlandı. İlk 88K SNP setinden, PLINK kullanarak 0.05'lik

¹ Senior Researcher, Research Institute of Wildlife Ecology, Department of Integrative Biology and Evolution, Vetmeduni Vienna, Austria

² Researcher/Lecturer, University of Groningen, Institute of Archaeology

küçük bir alel frekans, (MAF) ve 0,25'lik lokus eksikliği için sık, filtrelemeden sonra 53K SNP genotipleri elde ettik. ADMIXTURE yazılımını kullanarak soy analizleri, *C. bactrianus*'un Kazakistan ve İran'da 11 dhomedraya introdüksiyonunu düzenlendiğine dair açık delilleri vurguladık.

Anahtar Sözcükler: F1 melezler, *Camelus*, arkeoloji, DNA, antik DNA

ANCIENT AND MODERN HYBRIDISATION BETWEEN ONE- AND TWO-HUMPED CAMELS

Dr. Pamela BURGER¹
Dr. Canan ÇAKIRLAR²

In Old World camelids (*Camelini*), hybridization between Bactrian camels (*Camelus bactrianus*) and dromedaries (*Camelus dromedarius*) was associated with the transportation of goods along the multiple routes. This practice intended to produce animals with the robustness of the Bactrian camel, the endurance of dromedary, and the ability to tolerate sharply contrasting climatic conditions.

Today, hybridization facilitates improved milk and wool yield in hybrid Tulu or Nar camels from Middle Eastern and Central Asian countries. This improvement in physical performance and/or other behavioral traits, heterosis or hybrid vigour, arises from allelic interactions between parental genomes, potentially leading to increased growth, productivity and fitness of the hybrids. F2 hybrids (F1 x F1) in Old World camels are usually not favoured because of a difficult character and weak progeny performance.

The aim of this study is to investigate modern and historical hybridisation between dromedaries and Bactrian camels. Using modern DNA sequencing (next generation sequencing) techniques we aim to follow the history of hybridisation between these two species.

To trace the evolutionary history of *Camelini*, we developed a diagnostic single nucleotide polymorphisms (SNPs) assay to identify F1 hybrids between dromedary and Bactrian camels and their backcrosses. These markers facilitate the validation of non-invasive or historic samples with unclear parental origin or otherwise cryptic ancestry. We applied this assay on archaeological remains of the

(i) only complete camel skeleton found in Central Europe, which was excavated in a city close to the Danube in Austria and stemmed from the Osmanic-Habsburg Wars in the 17th century; and (ii) to camel bones originating from the ancient Roman site of Viminacium in Serbia. The analysis revealed an F1 hybrid in the case of Austrian camel skeleton and F1 backcrosses either with dromedary or Bactrian camel for the Serbian-Roman camel samples.

Using whole-genome SNPs developed with a double-digest genome-wide Restriction site Associated DNA (ddRAD) sequencing approach, we investigated anthropogenic hybridization in the modern worldwide dromedary population. The ddRAD sequencing method combines

---

¹ Senior Researcher, Research Institute of Wildlife Ecology, Department of Integrative Biology and Evolution, Vetmeduni Vienna, Austria

² Researcher/Lecturer, University of Groningen, Institute of Archaeology

traditional DNA shearing via endonucleases with Illumina Next Generation Sequencing technology to simultaneously genotype to hundreds of thousands of single nucleotide polymorphism (SNP) markers in hundreds of individuals. We genotyped 122 dromedaries from a wide geographic sampling area, with 200k genomic regions for each animal at a theoretical coverage of 6X and screened for hybridization with Bactrian camel. From an initial set of 88K SNPs, we obtained 53K SNP genotypes after stringent filtering for a minor allele frequency (MAF) of 0.05 and locus missingness of 0.25 using PLINK. Estimation of ancestry, using ADMIXTURE software highlighted clear evidence for introgression of *C. bactrianus* into 11 dromedaries from Kazakhstan and Iran.

Keywords: F1 hybrids, *Camelus*, archaeology, DNA, ancient DNA

DEVE SÜTÜNÜN TEDAVİ AMAÇLI ÖZELLİKLERİNİN İRAN GELENEKSEL TIBBİNDE VE KLASİK TIPTAKİ BAZI BENZERLİKLERİNİN GÖRECELİ KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Saeid ZIBAEI¹

Dr. MohammadReza NORAS²

Giriş :

İranda geleneksel tıp kaynaklarına göre deve sütünün birçok besin ve ilaç özellikleri bulunmaktadır. Ayrıca, bu süt türü için birçok ilaç özelliği de dikkat çekmektedir. Bu makalede deve sütünün tedavi edici ve ilaç özellikleri İranda geleneksel ve klasik tıbbi kaynaklar, ilaçlar, uygulamalar, yaşlanma, tıbbi malzeme ve yöntemler:

Malzeme ve Yöntemler:

Bu çalışma, amaçlı, özel anahtar kelimeleri güvenilir geleneksel ve klasik tıp kaynaklarında amaçlı, arama yoluyla tanımlanmış, kriterlere göre yapılmış, bir nitelik çalışmasıdır.

Sonuçlar:

Deve sütünün geleneksel tıp kaynaklarına göre; nemlendirici (nem), temizleyici (parlatıcı), çözücü (solvent), dengeleyici (müshil), sert ve derin ödemleri giderici (ödem giderici solvent), karaciğer detoksifikasyonu gibi birçok ilaç özelliği bulunmaktadır ve ayrıca vücuda uygun olarak bilinmektedir. Modern tıp açısından ise deve sütünün ilaç özellikleri; karaciğer, böbrek, mesane, dalak, mide, barsak, idrar yolu, cilt, akciğer ve beyin ile ilgili hastalıklardan rahatsızlık yaşayan hastalar üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir. Deve sütü; Lizozim, immüno globulin, Lactoperoxidase, reaktif proteinler, Peptidoglikan ve N-Acetyl Beta Galactosidase gibi birçok biyoaktif içerir. Deve sütünün anti bakteriyel ve anti virüs (Hepatit B ve C) özellikleri, otoimmün hastalıklar, otizm ve gıda alerjilerinin tedavisinde ilaç özelliği, diyabet hastaları, hafifletme, kansere karşı koruma ve güçlü antioksidan özelliğinin bulunduğu rapor edilmiştir.

Tartışma:

Deve sütü ve onun çeşitli mamulleri besin ve ilaç özelliklerine sahiptir. Deve sütü eski günlerden beri insanlar tarafından kullanılmış ve geleneksel tıp uygulamalarına göre sarılık ve akciğer rahatsızlıkları üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Bu konu günümüzde klasik tıp tarafından da kabul edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Deve sütü, İranda geleneksel tıbbi, göreceli karşılaştırma

¹ Associate professor Razi Vaccine and Serum Research Institute, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO) Mashhad, Iran, Chairman of the Board, Iranian National scientific Camel Society
S.zibaei@rsvsri.ac.ir

² Assistant Professor School of Iranian Traditional Medicine and Complementary Medicine, Mashhad University Medical of Sciences, Mashhad, Iran.

SOME ADAPTIVE COMPARISONS OF CAMEL MILK PROPERTIES IN TRADITIONAL AND CLASSICAL MEDICINE IN IRAN

Dr. Saeid ZIBAE¹

Dr. MohammadReza NORAS²

Introduction: Iranian traditional medicine includes all the theoretical and practical sciences applied in diagnosis, prevention, and treatment of diseases. In this science, focus on nutrition is one of the major principles of prevention and treatment. In the references on Iranian traditional medicine, camel's milk has been represented as the one having numerous nutritious and medical properties. The milk is considered have medicinal characteristics as well. In this study, the nutritive and therapeutic effects of camel's milk have been examined from the view point of Iranian traditional medicine and we are going to explain some adaptive comparisons of camel milk properties in traditional Iranian medicine and classical medicine.

Materials and Methods: the present study is a qualitative one, which was carried out, based on certain criteria, through purposeful search of certain keywords in the written references of Iranian traditional medicine and classical medicine.

Results: Numerous pharmacological functions Eliminate dryness (Moister), Cleaner (jaali), dissolvent (moallel), Equalizer (monzej), tonic, as well as removal of blockage or obstruction (opener), reduction of deep and firm swellings, and detoxification in the liver, it has also been known to be compatible with the body.

Therapeutic effects of camel's milk on patients suffering from liver, kidney, bladder, spleen, stomach and intestines, uterus, skin, lungs, and brain diseases have been mentioned. camel's milk have many bioactives such as Lysozymes, Immunoglobulin's, Lactoferrin, Lactoperoxidase, Peptydoglycon recognition protein (PGRP), N-acetyl- glucosaminidase (NA Gase). Reported that camel milk possesses antibacterial and antiviral activities (hepatitis C and B), therapy for autoimmune disease, treatment of autism, therapy for Milk allergies, Beneficial effects for restriction of diabetes mellitus, anti-hypertensive, anti-carcinogenic, powerful antioxidant property.

Conclusion: Animal resources, such as camel's milk and its various products, have nutritive and therapeutic effects. Camel milk has been used medicinally for centuries by people. Traditional medicine findings, in some cases, such as the use of camel milk for the treatment of jaundice and therapy for breathlessness have conforms to classical medicine.

Keywords: Camel's Milk Iranian Traditional Medicine, Adaptive Comparisons.

---

¹ Associate professor Razi Vaccine and Serum Research Institute, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO) Mashhad, Iran, Chairman of the Board, Iranian National scientific Camel Society
S.zibae@rvsri.ac.ir

² Assistant Professor School of Iranian Traditional Medicine and Complementary Medicine, Mashhad University Medical of Sciences, Mashhad, Iran.

DEVE SÜTÜNÜN YOURT ÜRETİMİNDE KULLANILABİLİRLER ÜZERİNE BİR ARA TIRMA

SELDA BULCA¹
ATAKAN KOÇ²
MEHMET ÇELEBİ³

Aydın ilinde geleneksel deve gürelerinden esinlenilerek deve yetiştiriciliği yapan çiftliklerin sayısı artması ile deve sütü üretiminde de artış meydana gelmiştir. Sığır sütüyle karşılaştırıldığında deve sütünün kimyasal bileşiminde bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bunlardan birisi deve sütünde bulunan α -kazein oranının sığır sütüne oranla daha düşük olmasıdır. Ayrıca deve sütünde β -laktoglobulin bulunmaması veya çok az olması, deve sütünün hipoallerjenik özellikte olması sağlamaktadır.

Birçok çalışmada deve sütünde yüksek oranda lizozim, laktoperoksidaz, laktoferrin ve immunoglobulinler gibi inhibitör maddelerin bulunmakta ve bu maddeler yoyurt üretimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu çalışmada yukarıda belirtilen bu inhibitör maddelerin çoğunun protein yapısında olması ve bu maddelerin denatüre olmaları sağlamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada ilk olarak deve sütlerine 2 farklı ısı (90°C'de 20 dk ve 95°C'de 20 dk) uygulanmış ve fermentasyon süresince deve sütünden yoyurt üretiminde pH ve SH tespit edilmiştir. 90°C'de 20 dakika ısı ile işlem görmüş deve sütünden yoyurt üretiminde sütte pH ve SH sırasıyla 4,86 ve 35,2 iken 95°C'de 20 dakika ısı ile işlem gören sütte pH ve SH'nin sırasıyla 4,66 ve 38,8 olduğu saptanmıştır. Burada 95°C'de 20 dakika ısı ile işleme tabi tutulan deve sütünde bu protein yapısındaki enzimlerin (bileşiklerin) 90°C'de 20 dakika ısı ile işleme göre daha fazla denatüre olmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Ancak, pH'nin düşmesi ve SH'nin yükselmesine rağmen fermentasyon süresince kültürlenmiş deve sütünün viskozitesinde herhangi bir artış meydana gelmemiştir. Bundan dolayı, bir sonraki çalışmada starter kültürü konsantrasyonu %3-%10 arasında ve sıcaklık ise 66-94°C'de 20 dakika arasında ayarlanmış deney kenarlarından 13 adet çalıştırılmaya planlanmıştır. Bu 13 adet ısı ile işlem ve starter kültürü varyasyonuna rağmen deve sütlerinin viskozitesinde önemli bir değişiklik saptanamamıştır. Bir sonraki çalışmada hedef deve sütünden yoyurt üretiminde fermentasyon süresince yoyurt bakterilerinin ne kadar canlı kaldığı ve deve sütünde bulunan antimikrobiyel maddelerin (lizozim, laktoferrin, laktoperoksidaz, immunoglobulinler) ısı ile işlem sonrasında konsantrasyonlarının tespit edilmesi olacaktır.

Anahtar kelimeler: Deve sütü, yoyurt üretimi, stabilitesi, viskozite, pH

¹ Yrd. Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

² Prof. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

³ Uzman. Adnan Menderes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

A RESEARCH ON USABILITY OF CAMEL MILK IN THE PRODUCTION OF YOGHURT

SELDA BULCA¹

ATAKAN KOÇ²

MEHMET ÇELEBİ³

An increase in the number of camel farms inspired by traditional camel wrestling in the province of Aydın has also increased the production of camel milk. Compared to cattle milk, there are some differences in the chemical composition of the camel's milk. One of them is that the ratio of κ -casein in the camel's milk is lower than that of cattle milk. In addition, the absence or very small amount of β -lactoglobulin in the camel's milk ensures the hypoallergenic characteristics of camel milk.

In many studies, it has been shown that the camel milk contains the inhibitory substances such as lysozyme, lactoperoxidase, lactoferrin and immunoglobulins that affects yoghurt production, negatively.

In this study, the inhibitory substances mentioned above are in the protein structure, which allows them to be tampered with by heat treatment. In this study, it is applied 2 different heat treatments to camel milk (at 90°C and 95°C / 20 minutes) and during the fermentation, pH and SH values were detected during fermentation of starter culture inoculated milk. During fermentation of at 90°C for 20 minutes heat treated milk the pH and SH values were found to be 4.86 and 35.2, at 95°C 20 minutes heated camel milk pH and SH values were 4.66 and 38.8, respectively. The reason for this is thought to be related to the fact that the compounds, which have of protein structure in the camel milk column more denaturated at 95°C 20 minutes than at 90°C 20 minutes. It was also observed that despite the decrease in pH and the increase in SH, there was no increase in the viscosity of the camel milk during fermentation. Therefore, in the next study 13 studies were planned in that the starter culture concentration is varied between 3% and 10%, while the temperature is varied between 66-94°C for 20 minutes (over the experimental design study variables using design expert 10 program).

It was found that no significant changes in the viscosity of the camel milk was observed. The aim of the next study is to determine how many of the yoghurt bacteria stay alive during the fermentation of yoghurt production and the determination of the concentrations of the antimicrobial substances (lysozyme, lactoferrin, lactoperoxidase, immunoglobulins) the after-heat treatment of the camel milk.

Keywords: Camel milk, yogurt production, heat stability, viscosity, pH

---

¹ Yrd. Doç.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

² Prof. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

³ Uzman. Adnan Menderes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

AYDIN İLİNDE GÜRE DEVESİ YETİTİRCİLİĞİ, BAKIM-BESLEMESİ VE YETİTİRCİLERİN SORUNLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

SELDA MANAV¹
ATAKAN KOÇ²

Bu çalışmada, güre develerinin yetiştiriciliği, bakım, besleme ve sorunlar, hakkında genel bir değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Bu amaçla Aydın ili ve ilçelerinde, güre devesine sahip toplam 25 deve yetiştiricisi ile yapılan anket sonuçları, değerlendirilmiştir. Birkaç yetiştirici değer, nında çoğu deve yetiştiricileri hobi ve kültürel bir alan, kanlık olarak devecilikle uğraşmaktadıştır. Deve sahibi olmak ilde güç ve prestij göstergesi olarak görülmekle birlikte, son dönemde gençlerin de güre devesi yetiştiriciliği yaptıkları, gözlemlenmiştir. Son yıllarda iş adamların da reklam amaçlı, ya da bir güç ve zenginlik göstergesi olarak güre devesi yetiştirerek güre lere katıldıkları, belirlenmiştir. İl genelinde deve üretimi yapan sadece iki işletme bulunmakta ve bir işletmelerde damızlık amacıyla bir Bactarian erkeği (Buhur) mevcuttur. Develerin güre lere ilk katılmaya, güre llerdeki en verimli yaşaral, ve güre ten çekildiği yaşaral s,ras,yla 7, 9-15, 17 dir. Develeri besleme ve yaşaral hazırlama yöntemleri yetiştiriciye göre farklı gösterdiği belirlenmiştir. Güre devesi yetiştiricilerin en önemli sorunları, olarak deve güre i organizasyonu düzenlemede yaşaral s, k, nt, lar, deve hastalıkları, konusunda yetkin veteriner hekim eksikliği ve yasal yollarla deve temininin sağlanabilmesi olarak s, ralanabilir. Devletten beklentileri ise, develerin kayıtlı altına alınarak desteklenmesi, damızlık deve materyalinin getirilerek üretiminin yurt içinden yapılması, ve d, al, m, n azaltılmasıdır. Yüksek fiyatlara satılan ve alınan develerin değerinde sigorta yapılabilmesi de yetiştirici istekleri arasında, r.

---

¹ Zir. Müh. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zooteğni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

² Prof. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zooteğni Bölümü, 09100, AYDIN / TÜRKİYE

WRESTLING CAMEL REARING, MANEAGEMENT, NUTRITION AND BREEDERS PROBMELS IN AYDIN PROVINCE

**SELDA MANAV¹
ATAKAN KOÇ²**

In this survey, the aim is to evaluate rearing, management, nutrition and problems of the wrestling camel. For this aim, the interviews done with 25 wrestling camel breeders in Aydin Province, Turkey, were evaluated. Except for a few of breeders, most of them rear camel for hobby and cultural practice. Besides rearing camel gives a power and prestige to the owner in the province, it was observed that youngsters also have reared wrestling camels, recently. In addition to this, in the last few decades some businessmen also reared wrestling camel to joined camel wrestling organization as for an advertisement or power and wealthiness purposes. There are only two camel breeding farms in the province and on one farm for breeding purposes one Bactrian male (Buhur) has been reared. The age of joining the wrestling, the most suitable age range and withdrawal age from the wrestling in camel are 7, 9-15 and 17 years of age, respectively. It was determined that the nutrition and preparation methods of camel for wrestling varies depending on the breeders. The main problems of the wrestling camel breeders are the troubles in camel wrestling organization, lack of expert veterinarian in camel diseases and obtaining wrestling camel in legal ways. Expectation of the breeders from the state are the registrations of camel and supports, producing wrestling camel in the country by importing the breeding camel and reducing the importation. One addition to the claims of the breeders is, due to sell or buy in a high price, to insure the wrestling camels in their marketing values.

---

¹ Agri. Eng. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science AYDIN / TÜRKİYE

² Prof. Dr. Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Animal Science, AYDIN / TÜRKİYE

THE DISEASE PRION IN THE CAMEL

Megheli I.¹, Kaouadji Z.², Conte Michela.³, Chiappini Barbara⁴, Baaissa Babelhadj⁵, Gaouar S.B.S.⁶ Gabriele Vaccari⁷

The Prion disease is characterized by degeneration of the central nervous system caused by the formation of aggregates of a specific protein. This disease has been identified in different ruminant species such as cattle with bovine spongiform encephalopathy (BSE), scrapie in sheep, and chronic wasting disease (CWD) in deer.

In camelids such a disease has not yet been identified, however the clinical case was observed by Dr. Baaissa Babelhadj in a slaughterhouse of Ouargla in Algeria, such as tremor of the animal, aggressive behavior, isolation from herds and such symptoms only manifest themselves at a late age estimated at 20 years.

Based on these observations, we conducted a field trip to this slaughterhouse, three suspect animal brain samples were taken, and 19 blood samples from unrelated animals including 3 suspects. The extraction of DNA from these blood samples as well as from the brains has been done, in order to confirm whether or not the camelids are subject to this disease, and this has been done at one constituency level in Italy.

---

¹ Dpt. of Biology, Faculty of Science of Nature and Life, University of Tlemcen, PPABIONUT Laboratory, Physiology, Physiopathology and Biochemistry of Nutrition SNVTU Faculty, Abou Bekr Belkaid University, Tlemcen, Algeria

² Istituto Superiore di Sanità, Italy, PPABIONUT Laboratory, Physiology, Physiopathology and Biochemistry of Nutrition SNVTU Faculty, Abou Bekr Belkaid University, Tlemcen, Algeria

³ Dpt. of Agricultural Sciences Faculty of Sciences of Nature and Life and Sciences of the Earth and Universe, University of Ouargla

⁴ Istituto Superiore di Sanità, Italy

⁵ Dpt. of Agricultural Sciences Faculty of Sciences of Nature and Life and Sciences of the Earth and Universe, University of Ouargla

⁶ Dpt. of Biology, Faculty of Science of Nature and Life, University of Tlemcen, PPABIONUT Laboratory, Physiology, Physiopathology and Biochemistry of Nutrition SNVTU Faculty, Abou Bekr Belkaid University, Tlemcen, Algeria

⁷ Istituto Superiore di Sanità, Italy

GÜRE DEVELERİNDE NEKROPS İLE TESPİT EDİLEN PARAZİTLER

Süleyman AYPAK¹, Metin PEKA İRBA², Selin ÜNER HACILARLIO LU³,
Ali brahim BA DATLIO LU⁴

Amaç: Yetiştirildiği yerlerde bölge kültürünün önemli bir parçası, olan güre develerinin çeşitli nedenlerle kesime sevk edilenlerinde karkas ve tüm iç organları, parazitolojik açıdan muayenesi ve tespit edilen parazitlerle bu hayvanlarda epizootiyolojik bir durum tespiti yapılması, amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot: Çalınan materyalini hastalıklı, ileriyetli, nedeni bulunamayan, performans düşüklüğü gibi deyimlik sebeplerle mezbahada kesilen güre develeri oluşturulmuştur. Çalınan materyal Kasım 2016-Ekim 2017 tarihleri arasında Aydın-Umurlu Uludağ Entegre Et Tesislerinde kesimi yapılmış, yaşları 5-20 arasında değişen 22 güre devesinde gerçekleştirilmiştir. Kesim sonrasında karkas ve tüm iç organlar mezbahada ve Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı laboratuvarlarında incelenmiştir. Abomasum ve barsaklardaki tüm iç organlar helmintlere ait larvaların erken dönemleri açısından mezbahada makroskopik olarak incelenmiştir, herhangi bir paraziter döneme rastlanmayanlar sonraki incelemeler için laboratuvara getirilmiştir. Sindirim sistemine ilişkin incelemeler için abomasum ve barsak içerikleri ile birlikte laboratuvara getirilerek makroskopik ve mikroskopik incelemeleri uygun yöntemlerle burada tamamlanmıştır. Tespit edilen parazitler, ölçüm ve görüntülemenin dijital olarak yapılabilmesi için bir mikroskopta ilgili literatürlerden yararlanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yapılan organ muayenelerinde 7/10 akciğer, 3/10 karaciğer, 1/10 akciğer karaciğer birlikte ve 1/10 dalak yerleşimli olmak üzere toplam 12 (%54,5) deve de hidatik kiste rastlanmıştır. Mide ve barsaklarda yapılan incelemelerde ise 3 devenin ince barsaklarında *Stilesia globipunctata* (%6,6), bir deve de *Nematodirus filicollis* ve aynı devenin kalın barsaklarında *Oesophagostomum venulosum* tespit edilmiştir. Bunların dışında kalan organlarda herhangi bir helminte ait larvaların erken dönemine rastlanmamıştır.

Sonuç: Sindirim sistemi ve ilikili organlardaki helmintler açısından alınan sonuçlar güre develerinde yapılmış, klinik bakışınan dayalı, önceki çalınmalarla göre düşük çarpmıştır. Özellikle hastalıklı ya da performans düşüklüğü olan develerde tüm ihtimalleri ortadan kaldırmak adına anti paraziter uygulamaların yapılması, bu sonuca neden olduğu ve durumun sahadaki gerçek tabloyu yansıtmadığı, dikkat çekicidir. İncelemesi yapılmış develerin yarısından fazlasında hidatik kiste rastlanmaması, dikkat çekicidir. Halk sağlığı açısından son derece önemli olan bu hastalığın develerdeki yaygınlığı, kesimlerin mutlaka mezbahalarda ya da Veteriner hekim kontrolünde yapılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deve, Helmint, Hidatik kist, Türkiye

¹ Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı /AYDIN, suleymanaypak@yahoo.com

² Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı /AYDIN

³ Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı /AYDIN

⁴ Uludağ Entegre Et Tesisleri Umurlu/AYDIN

PARASITES DETECTED WITH NECROPSY EXAMINATION IN WRESTLING CAMELS

Süleyman AYPAK¹, Metin PEKA IRBA², Selin ÜNER HACILARLIO LU³,
Ali brahim BA DATLIO LU⁴

Aim: Wrestling camels comprise an essential part of the local culture of the region where they are bred. The present study aims to carry out a parasitological examination and epizootiological determination of the parasites that were detected by the parasitological examination in the carcasses and internal organs of wrestling camels that were slaughtered due to miscellaneous reasons.

Material and Method: The material of the study comprised wrestling camels that were sent to the slaughterhouse for various reasons including sickness, advanced age, and underperformance due to an unknown cause. The present study used 22 wrestling camels of ages ranging between 5- to 20 years and was conducted during November 2016 to October 2017 in the Ayd,n-Umurlu Uluda Intagrated Meat Facilities. After slaughtering, the carcasses and internal organs were analyzed in the slaughterhouse and laboratories of the Parasitology Department of Adnan Menderes University. All internal organs, except for abomasum and intestines, were macroscopically analyzed in the slaughterhouse to determine whether any helminth larvae or adult helminths were present and those that bore traces of a parasitic period were brought to the laboratory for further analysis. For the examination of the digestive system, abomasa, and intestines, along with their contents, were brought to the laboratory to perform macroscopic and microscopic analyses by following appropriate methods. Using a microscope, which allows digital measurements and scanning, the detected parasites were identified by referring to the relevant scientific literature.

Results: The analysis of the organs revealed hydatid cysts in 12 (54.5%) animals, which were localized in the lungs of 7 animals, livers of 3 animals, both in the lung and liver of 1 animal and in the spleen of another animal. By examining the stomachs and intestines of the animals, *Stilesia globipunctata* was detected in the small intestines of 3 camels (6.6%), while *Nematodirus filicollis* was detected in the small intestine of 1 animal, and *Oesophagostomum venulosum* was detected in the large intestine of the same animal. No helminth larvae or adult helminths were observed in other organs.

Conclusion: The results obtained for the helminths detected in the digestive system and related organs were lower than those reported in previous studies, which conducted fecal analyses. The lower results obtained in the study were attributed to the use of anti-parasitic treatments to

---

¹ Adnan Menderes University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Parasitology /AYDIN

² Adnan Menderes University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Parasitology /AYDIN

³ Adnan Menderes University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Parasitology /AYDIN

⁴ Uludağ Integrated Meat Facilities Umurlu/AYDIN

eliminate all possibilities of disease or underperformance and may not realistically reflect the conditions in the field. The presence of hydatid cysts in over fifty percent of the examined camels is noteworthy. As a disease of great importance for public health, its prevalence in camels brings forth the absolute requirement for slaughtering animals in slaughterhouses or under the control of a veterinary physician.

Key Words: Camel, Helmint, Hydatid cyst, Turkey

[Metni yazın]

TEK HÖRGÜÇLÜ DEVELERDE (CAMELUS DROMEDARIUS) KENE KÖKENLİ ZOO NOTİK BAKTERİLERİN MOLEKÜLER DİJENETİK KASYONUNUN ARAŞTIRILMASI

Yrd. Doç. Dr. Göksel ERBA , Yrd. Doç. Dr. Uğur PARIN¹,
Prof. Dr. Hükrü KIRKAN, Doç. Dr. Serap SAVAŞAN,
Araştırma Gör. Hafize Tuğba YÜKSEL

Keneler, evcil hayvanlar, enfekte edebilecek ve Rickettsiosis, tekrarlayan Borreliosis, Q humması, ve Tularemi gibi bakteriyel hastalıklar, taşıyabilecek zorunlu kan emici fomitlerdir. Develer, Ixodid keneleri ile yoğun bir şekilde enfeste olabilmektedir ve Hyalomma dromedarii türü kenelerin de develeri sıklıkla enfeste ettiği bildirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, develerden Polimeraz Zincir Reaksiyonu (PCR) ile kene kaynaklı hastalıkların, Rickettsiyoz, Borreliosis ve Q Fever enfeksiyonlarının varlığını ortaya konulmasıdır.

Çalışmamızda, deve kan örneklerinde kene kökenli zoonotik bakterilerin varlığını PCR metodu kullanılarak araştırıldı. Araştırmamızda Ege bölgesinin batısında bulunan, anamnezinde kene enfestasyonu görülen tek hörgüçlü develerden Kasım 2015 ve Haziran 2016 tarihleri arasında alınan 50 adet kan örneği kullanıldı. Develer için patojen Borrelia burgdorferi, C. burnetii ve Rickettsia spp. varlığını, alınan kan örneklerinde araştırıldı. C. burnetii için tek PCR ve Rickettsia spp. ile Borrelia burgdorferi için multipleks PCR uygulandı. PCR işlemi sonucunda, 50 adet kan örneğinin % 40'ünden C. burnetii tanımlandı. Örneklerde Borrelia burgdorferi ve Rickettsia spp. varlığını rastlanılmadı. Yapılan bu araştırma sonucunda kene kökenli zoonotik patojenlerin ülkemizde bulunan deve popülasyonu açısından risk oluşturabileceği görülmektedir. Bu sebeple develer üzerine mikrobiyolojik araştırmaların artması önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tek hörgüçlü deve, Kene kökenli zoonotik hastalıklar, bakteri, PCR

MOLECULAR IDENTIFICATION OF TICK-BORNE ZOO NOTIC BACTERIA IN ONE HUMPED CAMELS (CAMELUS DROMEDARIUS)

Assist Prof. Göksel ERBA , Assist Prof. Dr. Uğur PARIN²,
Prof. Dr. Hükrü KIRKAN, Assoc. Prof. Dr. Serap SAVAŞAN,
Research Assistant. Hafize Tuğba YÜKSEL

Ticks are obligate blood-sucking fomites which may infect domestic livestock and they might transmit bacterial diseases like Rickettsiosis, recurrent Borreliosis, Q fever and Tularemia. Among tick-borne bacteria, extracellular spirochetes of the genus Borrelia are widely seen in various geographical locations and the vast majority of researches of tick-borne bacteria are about

¹ Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı C Blok-İşıkli Aydın

² Academic Staff, Adnan Menderes University Faculty of Veterinary Medicine Department of Microbiology-İşıkli Aydın

this microorganism. Camels may present an intensive infestation of ixodid ticks, and *Hyalomma dromedarii* is the most frequent tick species reported to infest camels. The purpose of this study was to reveal the presence of tick-borne diseases, Rickettsiosis, Borreliosis and Q Fever infections, from camels by the Polymerase Chain Reaction (PCR).

In this study, the presences of tick-borne zoonotic bacteria (*Borrelia* sp., *Coxiella burnetii*, and *Rickettsiae* sp.) in camel blood samples were examined using by PCR. A total of 50 blood samples were collected from one humped dromedary camels found in western side of Aegean region between November 2015 and June 2016 which had tick infestation in their anamnesis. Three pathogens for camels, *Borrelia burgdorferi*, *C. burnetii* and *Rickettsiae* spp. of were detected in camel blood samples. A single PCR was performed for the *C. burnetii* and multiplex PCR was applied for the *Rickettsiae* spp. and *Borrelia burgdorferi*. At the end of PCR study, *C. burnetii* was identified at the rate of 4% out of 50 blood samples. *Borrelia burgdorferi* and *Rickettsiae* spp. was not detected from all blood samples. This results show that tick-borne zoonotic pathogens may come up with risk factors for *Camelus dromedarius* population. For this reason, it is important to increase microbiological studies for *Camelus dromedarius* populations.

Keywords: *Camelus dromedarius*, Tick-borne zoonotic diseases, bacteria, PCR

POSTER SUNUMLARI
POSTER PRESENTATIONS

Abstract ;

[Metni yazın]

"A LAYAN DEVENİN HİKÂYESİÖ BELGESELİNİ YENİDEN DÜ ÜNMEK: GÖZYA I VE HİSLER ÜZERİNE DISİPLİNLER ARASI YAKLA IM

İkan Can PEKÇ ¹

Konu: ÷A layan Devenin Hikâyesiø (The Story of the Weeping Camel) adl, belgesel, Görsel Antropoloji, Kar ,la t,rnal, Psikoloji, Müzik Psikolojisi, Duygu Psikolojisi (Psychology of Affect) ve Kültürel Antropoloji (Ritüel odakl,) perspektifinden incelenecektir.

Amaç: Belgeselde,anne devenin dünyaya getirdi i yavrusunu emzirmek istememesi konu edilir. Sorunu gidermek için uygulanan yöntemlerden biri Hoos ritüelidir. Bu ritüel deterapötik olarak kullan,lan müzi in hem hayvan hem de insan psycheøsi hakk,nda neler anlatabilece i tart, ,larak, alandaki -antromorfizmø iddialar,n,n yeniden de erlendirilmesi hedeflenmektedir. Müzi in psikolojik sorunlar,n çözümünde kullan,m,n,n hayvan-insan -kar ,tl, ,øba lam,nda irdelenmesi istenmektedir. Deve örne iyle hayvanlar,n -ac,y,øhissedip hissetmediklerinin bn-i Heysem gibi slam âlimlerinin dü ünceleri, güncel Deneysel ve Kar ,la t,rnal, Psikoloji ve Müzikolojinin sundu u veriler (Patel, Demorest, Slobada, Cross vb.) , , ,nda de erlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Literatür Taramas,, Görsel Etnografi Ele tirisi

Mo olistanöda göçebe bir ailenin gündelik ya am,ndan kesitlerden sunan 2003 yap,m, belgesel hakk,nda k,sa bir bilgilendirme yap,ld,ktan sonra, belgeselden baz, sahneler izletilecektir. Belgeseldeki a lama edimi psikolojik ve fizyolojik yönleriyle irdelendikten sonra literatürdeki -Sadece insanlar a layabilir, hayvanlar biyolojik bir tepkime olarak gözya , dökerøgörü ü farklı bak, aç,lar,yla yeniden de erlendirilecektir. Müzi in insan ve hayvan beyni üzerindeki etkilerinden söz edildikten sonra, deve ve yavrusu aras,ndaki ili ki Winnicottøn annelik ve çocuk kuramlar, dâhilinde yorumlanacaktır. Bu interdisipliner yakla ,mla amaçlanan, belgesellerin antropolojik çal, malara kaynakl,k edebilme gücünün vurgulanmas,n,n yan, s,ra geli mi beyinlere sahip olmad,klar, iddias,yla duygulardan ve dü ünme yetisinden kopar,lm, hayvanlar,n alandaki tart, mal, konumunun, deve örne iyle yeniden de erlendirilmesidir. Belgeseldeki müzik ritüelinin ise deve yeti tiricili ine dair kuramsal ve pratik alanda sa layabilece ifaydalar üzerine dü ünmeyi te vik etmektir.

Anahtar Kelimeler: Deve, nsan-hayvan ili kisi, Müzikle tedavi, Görsel Antropoloji, Kar ,la t,rnal, Psikoloji

---

¹ Yeditepe Üniversitesi ,Araştırma Görevlisi

AYDIN BÖLGESİNDEKİ DEVE DOĞUMLARI VE YENİDOĞAN DEĞERLENDİRMESİ: ÖN BULGULAR

Prof. Dr Güne ERDOĞAN¹, Tuğra AKKU , Hasan ERDOĞAN

Sunulan çalışmada Aydın bölgesinde yetiştirilen develerin doğum kayıtları, alınması ve yenidoğan iyilik halinin saptanması amaçlandı. Çalışmada doğum tipinin (normal / güç doğum) değerlendirilmesinde anamnez bilgileri ve klinik bulgular kullanıldı. Yavruların iyilik halinin tespiti için modifiye apgar skoru ile vital / hematolojik bulgular değerlendirildi. Ek olarak, epidermal membran bulaşma derecesi ve meme arama / emme davranışları kaydedildi. Çalışmanın ilk yılında vajinal doğum ile 3 sağlıklı yavru doğdu. Üç yavrudan alınan apgar skorunun 10 olduğu ve epidermal membran vücut ağırlığına göre daha yüksek yavrularda kalın yapıda olduğu görüldü. Yavrulara resüsitasyon işlemi uygulanmadığı için ilk 30 dk. içinde aya kalkıp, 60 dk. içinde de meme emmeye başladıkları görüldü. Yavru zarfları 1 saat içerisinde tamamlandı. Doğumu izleyen 72 saat içerisinde herhangi bir komplikasyonla karşılaşmadık.

Sunulan çalışmada ülkemizdeki develerden alınan doğum kayıtları ve yenidoğan bulguları içeren ilk araştırmalarla süreçte kayıt sayısı arttırılması ile çalışma sonuçlarının zenginleştirilmesi planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deve, doğum, yenidoğan, apgar skoru

CAMEL PARTURITIONS IN AYDIN PROVINCE AND NEONATAL ASSESSMENT: PRELIMINARY RESULTS

Prof. Dr Güne ERDOĞAN², Tuğra AKKU , Hasan ERDOĞAN

In the present study, it was aimed to take birth record of the camels breeding in Aydın province and assessment of neonatal wellness. Anamnesis and clinical findings were used for parturition types (normal / dystocia) in study. Modified apgar scores and vital / haematologic findings were assessed for detecting of neonatal health condition. Additionally, epidermal membrane attachment level and the teat seeking / sucking activities were recorded. Three healthy calves were born with vaginal delivery without assistance in the first year of study. It was seen that 10 apgar scores were in all three calves, and thick epidermal membrane were in calves having higher birth weights. No resuscitation was performed in calves, it was observed that they stood up in first 30, and started sucking within 60 minutes. Expulsion of fetal membranes were completed within a hour. There was no complication during 72 hours after delivery. This is the first study which is involving camel birth records of and neonatal findings in Turkey. It have been planned that the broading of study's results by increasing of records in future.

This is the first study which is involving camel birth records of and neonatal findings in Turkey. It have been planned that the broading of study's results by increasing of records in future.

Keywords: Camel, parturition, newborn, apgar score.

¹ Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji AD Öğretim Üyesi

² Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji AD Öğretim Üyesi

DEVELERİN DERİ LEZYONLARINDA DERMATOFİT ETKENLERİNİN İZOLASYONU VE TANIMLARI

Yrd. Doç. Dr. Hasan ERDOĞAN¹, Yrd. Doç. Dr. Uğur PARIN,
Araştırma Görevlisi Hafize Tuğba YÜKSEL, Prof. Dr. Kerem URAL,
Prof. Dr. İsmail KIRKAN

Bu çalışmada, Aydın bölgesinde bulunan dişi ve erkek develerde gözlemlenen dermatofitlerin izolasyonu değerlendirildi. Araştırmanın ön bulgular, sunuldu.

Bu amaçla, klinik olarak dermatofitozis lezyonlarına sahip 2 dişi ve 4 erkek deveden alınan deri kazıntıları DTM ve SDA besiyerlerinde yapılan izolasyonlar değerlendirildi. DTM besiyerinde incelenen 6 deveden 2'sinde herhangi bir üreme olmadıkça, diğer 4 örnekte ise *Trichophyton* (T.) *metangrophytes* ürettiği bir devede ise *T. Metangrophytes* ile *T. Rubrum*'ün varlığı tespit edildi. Aynı örneklerin SDA besiyerindeki değerlendirilmelerinde ise bir örnekte patojen olmayan *Mucor* sp., bir örnekte *T. Metangrophytes*, 4 örnekte ise *Aspergillus* (A.) *niger*, *A. fumigatus*, ve *Penicillium* sp. türlerinin ürettiği belirlendi.

Anahtar Sözcükler: Deve, *T. Metangrophytes*, *T. Rubrum*, dermatofitozis

INVESTIGATION ON DERMATOPHITIC AGENTS IN SKIN LESION OF CAMELS

Assist Prof. Dr. Hasan ERDOĞAN², Assist Prof. Dr. Uğur PARIN,
Research Assistant Hafize Tuğba YÜKSEL,
Prof. Dr. Kerem URAL, Prof. Dr. İsmail KIRKAN

In this study, it was aimed to determine the dermatophytosis of camels in Aydın region.

For this purpose, isolations of 2 female and 4 male camels with dermatophytosis lesions with DTM and SDA mediums were evaluated. In DTM medium there was any identification in 2 out of 6 samples, *Trichophyton* (T.) *metangrophytes* and *T. Rubrum* were found in 4 samples. Whereas in SDA medium non pathogen *Mucor* sp., *T. Metangrophytes* were detected in two samples. *Aspergillus* (A.) *niger*, *A. fumigatus*, ve *Penicillium* sp. were detected in 4 other samples. As a result, it is thought that this study, in which the preliminary findings are evaluated, has information to guide the treatment of the dermatophytosis suspect animals in the Aydın region.

Keywords: Camel, *T. Metangrophytes*, *T. Rubrum*, Dermatofitosis

¹ Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Işıklı Aydın

² Academic Staff, Adnan Menderes University Faculty of Veterinary Medicine Department of Internal Medicine-Işıklı Aydın

EVALUATION OF PUBLISHED ARTICLES INVESTIGATING HEMATOLOGICAL PARAMETERS IN DROMEDARY CAMELS

Research Assistant Yasin PARLATIR¹, Assist Prof. Dr. Hasan ERDO AN, Research Assistant. Songül ERDO AN, Prof. Dr. Serdar PA A, Prof. Dr. Kerem URAL

All cases that would be considered clinically healthy require hematologic parameters to be evaluated as normal over reference values. Inadequate reference values can lead to both the detection of false factors and the necessity of additional investigations that are not necessary. In this study, it was aimed to evaluate the published articles in which some hematological parameters between 1978 and 2017 were included.

For this propose, using the Google Scholar database, the data belonging to the Dromedarius camelus among the studies between 1978 and 2014 were taken into consideration. In the literature reviewed, it was determined that the WBC numbers of the levels were 6.2 to 19.06 (10⁸ / L), HCT value was 11.8 to 37.21 (%) and RBC numbers were 7.92 to 10.86 (10⁶ / mL). As a result, it has been determined that the hematological values in healthy camels vary depending on age, sex and environmental conditions, and that there are also changes in measurement techniques parallel to the technology developed over the years. It is thought that the obtained data will guide the new hematological evaluations in the field of camel health.

Keywords: Dromedarius camelus, hematological parameter

TEK HÖRGÜÇLÜ DEVELERDE HEMATOLOJİK PARAMETRELERİN ARAYIŞI YAYIMLANMIŞ MAKALELERİNDE ERLENDİRİLMESİ

Ara . Gör Yasin PARLATIR², Yrd. Doç. Dr. Hasan ERDO AN, Ara . Gör. Songül ERDO AN, Prof. Dr. Serdar PA A, Prof. Dr. Kerem URAL

Klinik açıdan sağlıklı olarak nitelendirecek tüm olgular, hematolojik parametrelerin referans değerleri üzerinden normal olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir. Yetersiz referans değerleri hem yanlış etken tespitine hem de gerekli olmayan ilave ara tırmaların yapılmasına neden olabilmektedir. Bu çalışmada 1978 ve 2017 yılları arasında develere ait bazı hematolojik parametrelerin bulunduğu yayımlanmış çalışmaların değerlendirilmesi amaçlandı.

---

¹ Academic Staff, Adnan Menderes University Faculty of Veterinary Medicine Department of Internal Medicine-Işıklı Aydın

² Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Işıklı Aydın

Bu kapsamda Google Scholar veri taban, kullan,larak 1978 ve 2014 y,llar, aras,ndaki al, malar içerisinden Tek Hörgüçlü Devedere (Dromedarius camelus) ait olan veriler de erlendirilmeye al,nd,. De erlendirilen literatürler , , ,nda develerin WBC say,lar,n,n 6.2- 19.06 (10⁸ /L), HCT de erinin 11.8-37.21 (%)ve RBC say,lar,n,n ise 7.92- 10.86 (10⁶ /ml) aral, ,nda oldu u belirlendi. Sonuç olarak, sa l,kl, hayvanlardaki hematolojik de erlerin ya , cinsiyet ve çevresel artlara ba l, olarak de i im gösterdi i ve y,llar içerisinde geli en teknolojiye paralel olarak ölüm tekniklerinde de de i imlerin bulundu u belirlendi. Elde edilen verilerin deve sa l, , alan,nda yap,lacak yeni hematolojik de erlendirmelere yn gsterece i d ünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tek Hörgüçlü Deve, hematolojik parameter

1915TEN 1950YE ÇANAKKALE BÖLGESİNDE DEVE GÜRELERİ

Yrd. Doç. Dr. Mithat ATABAY¹

1915 yılında Çanakkale Cephesi açıldı, burada bölgedeki develer büyük ölçüde tahrip edilmiş, tahrip edilmiş, tahrip edilmiş. Savaş bütün iddetiyle devam ettiği için Çanakkale ehri boşaltılmış, ve Lapseki'ye tahrip edilmiş, tahrip edilmiş. Bölgede bazı köyler de iç bölgelerdeki köylere ve yerleşim birimlerine göç etmişlerdi. Buna rağmen halk yıllardan beri süregelen deve gürelerini yapmayı sürdürdüler. Birinci Dünya Savaşı süresince her yıl deve güreleri bölgelerde yapılmaya devam etti. Elde edilen gelirler ise cephede savaşan askerlerin yakınları, ehit ve gazilerin e ve çocuklarına yardım olarak verildi. 29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilanından sonra nüfus mübadelesinin yapılması, da bölgedeki bu kültürü yok etmedi. Aksine yeni gelen mübadiller de kısa sürede bu kültüre adapte oldular ve her yıl deve güreleri sürdürüldü. Özellikle deve güreleri bazı yıllarda doğal afetlerden zarar görenlere yardım maksatlı olarak da gerçekleştirildi.

Bu bildiri 1915'te çok partili sürece geçiş ve yeni bir dönemin başlangıcı olan 14 Mayıs 1950 tarihine kadar Çanakkale ve çevresinde yapılan deve güreleri ele alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Çanakkale, 1. Dünya Savaşı, Deve güreli, cumhuriyet, kültür

CAMEL WRESTLING IN THE DARDANELLES REGION FROM 1915 TO 1950

Asist. Prof. Mithat ATABAY²

When the Dardanelles Front was opened in 1915, the regions in the region were devoted to large scale transportation. As the war continued with all its violence, the city of Canakkale was evacuated and moved to Lapseki. Some villagers in the region migrated to the villages and settlements in the inner regions. Nevertheless, the public continued to make camel wrestling for years. Every year during the First World War, camel wrestling continued in the region. The revenues were provided to the relatives of soldiers fighting on the front, to the spouses and children of martyrs and veterans.

After the declaration of republic on October 29, 1923, the exchange of influence did not destroy this culture in the region. On the contrary, the new worshipers shortly were in this cultural adaptation and camel wrestling was continued every year. Especially camel wrestling has been carried out in order to help those who suffered from natural disasters in some years.

In this declaration, the camel wrestling in and around Çanakkale will be taken up to the multiparty process in 1915 and the beginning of a new era, 14 May 1950.

---

¹ Öğretim Üyesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

² Asist. Prof., Çanakkale Onsekiz Mart University

DEVE SÜTÜ: B LE M , GENEL ÖZELL KLER , ANT ALERJEN K ÖZELL KLER VE SA LIK FAYDALARI

Yrd. Doç. Dr. Selda BULCA¹, Eda SARIKOÇ, Sezgin D ZDAR

Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından yayınlanan son istatistiklere göre, dünyadaki toplam deve sayısı 28 milyon dolayında olduğu ve en fazla deve bulunan ülkenin Somali olduğu bildirilmiştir.

Develer sadece ulaşım, spor yarışları, güre için de değil aynı zamanda sütü ve eti için de yetiştirilmektedir. Diğer büyükbaş hayvanlarla karşılaştırıldığında, deve sütünün yüksek oranda lizozim, laktoferrin ve immüoglobülinler gibi antimikrobiyal maddeleri içerdiği saptanmıştır. Burada deve sütünün mikrobiyal bulaşmalara karşı oldukça dayanıklı olduğu göstermiştir. Bunların yanı sıra deve sütü, diğer geviğeticilerin hayvan sütlerinde de bulunan bir serum proteini olan -laktoglobulini içermemesinden dolayı, inek sütü alerjisi olan çocuklar ve bebekler tarafından tüketimi için alternatif bir protein kaynağı olarak kullanılabilir. Bunun yanı sıra deve sütünün yüksek oranda doymam yağ asitleri de içerdiği saptanmıştır.

Ayrıca, antikanserijen, antidiyabetik, antioksidan, antimikrobiyal, hepatoprotektif etkilere de sahiptir. Deve sütünün laktoferrin, lizozim, Ig ve Vit C içeriği biyolojik ve terapötik etkileri yönünden merkezi bir öneme sahiptir. Bilinen bu etkileri ile deve sütü her geçen gün önemli bir popülerite kazanmaktadır.

Son yıllarda, deve sütünün farklı alanlarda kullanımı giderek önem kazanmaktadır. Bunlardan birisi terapötik özelliğinden dolayı, kanser, diyabet ve hipertansiyon gibi bazı hastalıkların tedavisinde takviye olarak kullanılmaktadır. Bu derlemede deve sütünün bileşimi, silindimin teknolojik özellikleri üzerine olan etkileri, antialerjenik özellikleri ve insan sağlığına olan etkilerine yer verilecektir.

Anahtar kelimeler: Deve sütü, antimikrobiyal etki, terapötik özellikler, antialerjenik özellik

CAMEL MILK: GENERAL PROPERTIES, ANTI-ALLERGENIC PROPERTIES AND HEALTH BENEFITS

Yrd. Doç. Dr. Selda BULCA², Eda SARIKOÇ, Sezgin D ZDAR

According to recent statistics published by the World Food and Agriculture Organization (FAO), the total number of camels in the world is around 28 million, with the largest number of camel countries reported to be Somalia.

Camels are not only used for transportation, sporting events, wrestling but also for production of milk and meat. Compared with other bovine animals, it has been found that camel milk contains

¹ Adnan Menderes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü

² Adnan Menderes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü

highly antimicrobial substances such as lysozyme, lactoferrin and immunoglobulins. This suggests that camel milk is quite resistant to microbial contamination. In addition, camel milk is considered an alternative protein source for consumption by children and infants with cow's milk allergies since it does not contain β -lactoglobulin, a serum protein found in other ruminant animal milks. Camel milk also contains highly unsaturated fatty acids.

In addition, camel milk has anticarcinogenic, antidiabetic, antioxidant, antimicrobial, hepatoprotective effects. Lactoferrin, lysozyme, Ig and Vit C content of camel milk has a centralized point for biological and therapeutic effects. With these effects, the camel's milk gains a great popularity every day.

In recent years, the use of camel in different areas has become increasingly important. One of them it is used as a supplement in the treatment of certain diseases such as cancer, diabetes and hypertension due to its therapeutic properties. In this review, the composition of the camel, the effects on the technological properties of heat treatment, antiallergic properties and effects on human health will be mentioned.

Keywords: Camel milk, antimicrobial effect, therapeutic effect, antiallergenic property